UNIVERSITETET
I OSLO

Årsrapport 2023

Nasjonalt senter for
selvmordsforskning og -forebygging

NSSF Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging

Innholdsfortegnelse

Innledning ... **3**

Samarbeid og nettverk, nasjonalt og internasjonalt. Brukermedvirkning (jf. tilskuddsbrevet punkt 1.1.) ... **4**

Nasjonalt samarbeid ... *4*

Samarbeid med kunnskaps- og kompetansesentra ... 4

Samarbeid med brukerorganisasjoner og frivillige organisasjoner ... 5

Universitetet i Oslo ... 6

Kliniske miljøer ... 6

Annet samarbeid ... 7

Internasjonalt samarbeid ... *7*

Columbia University ... 7

Andre internasjonale samarbeidspartnere ... 8

Verv i internasjonale organisasjoner ... 9

Brukermedvirkning ... *9*

Særskilte formål og fag- og arbeidsområder for NSSF (jf. tilskuddsbrevet punkt 1.2 og regelverk for tilskuddsordningen) ... **11**

Aktivitet som har bidratt til utvikling av ny kunnskap om forebygging av selvmord og selvskading *11*

Aktivitet som har bidratt til utvikling av kvalitetsforbedring og fagutvikling i forebyggingstiltak ... *11*

Vitenskapelige publikasjoner og fagartikler med omtale ... 12

Forskningsprosjekter ... 18

Forebygging- /fagutviklings- og kvalitetsforbedringsprosjekter ... 43

Aktivitet som har bidratt til kompetanseheving i tjenesteapparatet og øvrige målgrupper (jf. tilskuddsbrevet punkt 1.2 og regelverket for tilskuddsordningen) ... *47*

Opplæringstiltak ... 48

Kunnskapsressurser for ansatte i spesialisthelsetjenesten basert på rapporter fra Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling .. 51

12. nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging ... 51

Oversikt over deltakerantall og omfang for opplæringstiltakene utdanningsprogram, kurs og konferanse i 2023: ... 52

Oversikt over deltakerantall og sidehenvisninger for opplæringstiltakene nettbaserte kurs/selvhjelpsverktøy og demonstrasjonsfilmer for helsepersonell ... 53

Implementering av nasjonale retningslinjer/veiledere ... 53

Implementering av kunnskapsbasert praksis ... 54

Aktivitet som har bidratt til formidling av forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap (jf. tilskuddsbrevet punkt 1.2 og regelverket for tilskuddsordningen) ... *58*

Nettsteder, nyhetsbrev og sosiale medier ... 58

Forskning- og fagformidling i 2023 på ulike formidlingsplattformer 59
Trafikk på nettsteder, demonstrasjonsfilmer og i sosiale medier..... 60
Presse og mediesaker..... 62
Særskilte oppgaver – 2023 (jf. tilskuddsbrevet punkt 2.0)..... 66
Publikasjoner, konferansepresentasjoner, foredrag/undervisning, verv og bedømmelser 70
Vitenskapelige publikasjoner i Cristin database..... 70
Andre artikler, rapporter, bokomtaler,..... 72
Konferansepresentasjoner..... 73
Undervisning/foredrag/veiledning/nettressurser 77
Roller/verv/bedømmelser..... 80
Priser..... 83

Innledning

NSSF mottok i 2023 tilskudd fra Helsedirektoratet over statsbudsjettet kap. 765, post 75.

Vi rapporterer i henhold til regelverk for tilskuddsordningen som beskriver overordnet mål, målgrupper og kriterier for måloppnåelse, og tilskuddsbrevet for 2023 som utdyper overordnet mål, krav til samarbeid nasjonalt og internasjonalt, kjerneoppgaver for NSSF og særskilte oppgaver og satsninger for NSSF i 2023.

NSSF har i all aktivitet i 2023 utført arbeid i henhold til overordnede føringer for formål, arbeidsområder og målgrupper beskrevet i punkt 1.0 i tilskuddsbrevet samt føringer for samarbeid og kunnskapsutveksling på nasjonalt nivå og samarbeid i forsknings- og utviklingsarbeid både nasjonalt og internasjonalt slik det er beskrevet i punkt 1.1. i tilskuddsbrevet.

NSSF har gjennom året hatt hovedfokus på senterets prioriterte oppgaver beskrevet i punkt 1.2 i tilskuddsbrevet: Særskilte formål og fag- og arbeidsområder for NSSF

- Utvikling av ny kunnskap om forebygging av selvmord og selvskading og hvordan helsekonsekvensene kan reduseres og behandles
- Kompetanseutvikling i tjenesteapparat og øvrige målgrupper
- Formidling av forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap

Vi har også hatt fokus på særskilte oppgaver og satsninger i 2023 som er beskrevet i punkt 2.1 til 2.9 i tilskuddsbrevet.

Tilskuddsordningen er senterets basisfinansiering også for forskningsvirksomheten. Vi søker i utstrakt grad midler til forskningsprosjekter både nasjonalt og internasjonalt. I 2023 mottok vi midler til 2 nye større EU-finansierte forskningsprosjekter: PERMANENS-prosjektet under ERAPERMED (Personalised Medicine) - ordningen, og BOLD MINDS som er et Horizon MSCA- finansiert prosjekt. Det siste har oppstart i 2024. NSSF hadde i 2023 totalt 4 PhD/postdoc prosjekter finansiert av NFR/Stiftelser, 1 kvalitetsforbedringsprosjekt finansiert av Helseforetak og 2 forebyggingsprosjekter finansiert gjennom statlige avtaler om egenregi, samt 2 nye i 2023 PhD prosjekter lokalisert ved NSSF der stipendiatene har hovedveileder ved NSSF og benytter data fra NSSFs databaser.

Tilskuddsordningen finansierte 16.8 årsverk, drift og overhead til UiO. Av disse årsverkene var det 8,8 årsverk innenfor UiOs stillingskode for vitenskapelig ansatte og 8,2 årsverk innenfor UiOs stillingskoder for teknisk/administrativt ansatte. Av disse 8,2 årsverk er det kun 2.1 årsverk stabsfunksjoner, de andre årsverkene innenfor denne kategorien er støttefunksjoner til forskning (1 årsverk), utdanning (1,2 årsverk) og formidling (1,7 årsverk) og 2,2 årsverk knyttet opp mot kvalitetsforbedringsprosjektet Kartleggingssystemet.

Av de 8.8 årsverkene (professorer, førsteamanuensis, forskere, stipendiater og universitetslektorer) var 7 knyttet opp mot registerforskning/klinisk forskning/biologisk forskning/forskning på risikofaktorer og forskning på forebyggingstiltak. 1,8 årsverk var knyttet opp mot utdanning og formidling ved NSSF.

Samarbeid og nettverk, nasjonalt og internasjonalt. Brukermedvirkning (jf. tilskuddsbrevet punkt 1.1.)

NSSF har lang tradisjon for å skape nasjonale og internasjonale møteplasser for forskere med interesse for selvmordsforskning. Gjennom årene har NSSF hittil arrangert 19 nasjonale konferanser i tillegg til flere internasjonale konferanser på norsk jord, og senterets medarbeidere har vært aktive i å arrangere en rekke internasjonale konferanser i andre land. En rekke slike aktiviteter pågikk også i 2023.

NSSF arrangerte 12. nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging i Oslo 9. og 10. mai med 270 deltakere. Konferansen er en viktig møteplass for alle som arbeider med forskning om og forebygging av selvmord og selvskading – beslutningstakere, ansatte i kommunene, i helseforetak, representanter fra bruker- etterlatte- eller pårørendeorganisasjoner, journalister og andre relevante grupper.

Ansatte ved NSSF spilte en viktig rolle ved gjennomføringen av 2023 IASR/AFSP International Summit on Suicide Research i Barcelona i høst, både som leder av konferansen og som leder av vitenskapelig komité. Mer enn 650 forskere fra 35 land deltok på konferansen, det er det høyeste antall noensinne for IASR/AFSP International Summit on Suicide Research.

Ansatte ved NSSF har gjennom året arbeidet med planlegging av 8. nasjonale DBT konferanse som skal holdes 29. og 30. mai 2024 på Hamar. Konferansen er en viktig møteplass for klinikere og forsker som har interesse for DBT og som ønsker faglig påfyll.

Senterleder ved NSSF var en av initiativtakerne til opprettelsen av et nordisk nettverk for selvmordsforskning som nå har gått i gang med kvartalsvise forskningsmøter i webinarformat med presentasjoner fra forskningsmiljøer i de ulike deltakerlandene. Fra Norge deltar om lag 20 forskere – hovedsakelig fra NSSF og FHI.

Videre deltok ansatte ved NSSF i de vitenskapelige komiteene for IASR/AFSP Suicide Research Summit som fant sted i oktober 2023 i Barcelona, Spania og den 32. IASP kongress som var i Piran, Slovenia i september 2023, den 19. ISSPD kongressen som fant sted i Sydney, Australia i november 2023 og i ESSSB-konferansen som skal gjennomføres i Roma i 2024. – NSSFs personell er aktive i den internasjonale foreningen for DBT (WDBTA), blant annet i foreningens forskningsråd og var med å arrangere en dagskonferanse om DBT-relatert forskning i oktober i Barcelona. Videre en senterleder ved NSSF leder for forskningskomiteen i European Alliance Against Depression (EAAD) og har ledet arbeidet med utvikling av organisasjonens forskningsstrategi.

For et lite land som Norge er det viktig å delta på slike møteplasser for å utveksle erfaringer og diskutere samarbeid med andre suicidologiske forsknings- og fagmiljøer i Norge og utlandet. NSSFs strategi om å delta meget aktivt på slike arenaer over mange år har bidratt til at senteret har bygget opp et stort og omfattende nettverk av forskere, andre fagfolk og frivillige over hele verden og på de fleste sentrale suicidologiske områder.

Nasjonalt samarbeid

Samarbeid med kunnskaps- og kompetansesentra

NSSF leder nasjonal ressursgruppe for regionale folkeopplysningskampanjer. Gruppen har representasjon fra de fem regionale RVTS-ene, SANKS, NAPHA, LEVE, Mental Helse og

Helsedirektoratet (prosjekteier). Ressursgruppen er opprettet av Helsedirektoratet og har tilsvarende representasjon som arbeidsgruppen som i 2019 utarbeidet mal for gjennomføring av regionale folkeopplysningskampanjer. Gruppen har hatt jevnlige møter gjennom året der videreføring av arbeidet med regionale folkeopplysningskampanjer har vært tema.

NSSF deltok på årlig fagdag for NSSF, LEVE, VIVAT, FHI og RVTSene i Trondheim 13. januar 2023 der RVTS midt var vertskap. NSSF bidro med innlegg om «Sosiale medier –selvskading og selvmord», og leder for nasjonal ressursgruppe for regionale folkeopplysningskampanjer og kommunikasjonsrådgiver fra NSSF bidro inn i presentasjon av kampanjeplan for region midt.

NSSFs leder har i 2023 samarbeidet med ansatte ved RVTS Vest om utviklingen av en lærebok i forebygging av selvmord i skolen som planlegges utgitt høsten 2024 på Universitetsforlaget. En rekke fagfolk på feltet er bidragsytere til denne boken. NSSF har også bidratt inn i RVTSenes oppdrag fra Helsedirektoratet med å utvikle et kompendium til bruk for fagfolk som arbeider med problematikken sosiale medier og selvmord/selvskading der også #chatsafe inngår.

NSSF og NKVTS hadde i 2023 en felles lansering av rapporten: Selvmord blant utsatte for og utøvere av vold og overgrep: En systematisk gjennomgang av oversiktsartikler. Rapporten ble utarbeidet i fellesskap.

NSSF ble før jul 2023 kontaktet av Nasjonalt senter for aldring og helse med tanke på samarbeid innen både forskning og forebyggingstiltak. Samarbeidsrelasjon er opprettet og videre samtaler er planlagt inn i 2024.

NSSF har i 2023 samarbeidet med Kokom og kompetansemiljøene for akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus for å løse oppdraget: Kompetanseutvikling i nødmeldingstjenesten på selvmords- og selvskadingsfeltet, gitt av Helsedirektoraret. Oppdraget er knyttet til punktene 36-37, og 56 i Handlingsplan for forebygging av selvmord. NSSF har bidratt inn i arbeidet med å utarbeiding av et e-læringsprogram for akuttmedisinske sentraler (AMK) og legevakt. NSSF mottok i 2023 en mindre finansiell kompensasjon for timer medgått i dette arbeidet.

NSSF har bidratt aktivt for å trekke i gang en prosess for utvikling av retningslinjer for behandling av personlighetsforstyrrelser. Arbeidet er nå godt i gang i regi av Helsedirektoratet med mange bidragsytere.

Samarbeid med brukerorganisasjoner og frivillige organisasjoner

I løpet av året har NSSF samarbeidet med en rekke frivillige organisasjoner. NSSF har fast etablert samarbeid med LEVE om felles arrangement for markering av Verdensdagen for selvmordsforebygging. LEVE var også medarrangør av 12. nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging og deltok i programkomiteen for konferansen. En representant for LEVE leder NSSFs erfaringspanel.

LEVE og Røde Kors holdt sitt årlige selvmordsforebyggende seminar på Litteraturhuset i Oslo i anledning Verdensdagen. Olafprisen, etablert av stiftelsen «Olafs Minnefond til forebygging av selvmord blant unge», deles ut på dette seminaret. Ansatt ved NSSF ledet i 2023 fagutvalget for Olafprisen. Fagutvalget innstiller kandidater til prisen.

NSSF har en samarbeidsavtale med Røde Kors på nasjonalt nivå for implementering av opplæringsverktøy i å oppdage og intervenere ved selvmordsfare. Røde Kors er også en viktig og aktiv samarbeidspartner for NSSF i utvikling av EAAD-tiltak i Norge. NSSF har bistått med kursledelse på ett kursholderkurs i 2023.

NSSF har videreført samarbeid med organisasjonen «Psyktærlig – om psykisk helse» om spredning av #chatsafe-poster på Instagramkontoen @chatsafe.no.

NSSF samarbeider faglig med Rådet for psykisk helse i flere sammenhenger, blant annet som viktig støttespiller på 12. nasjonale konferanse om selvmordsforskning og forebygging og gjennom initiativer som fremmes gjennom Nasjonalt forum for selvmordsforebygging

Universitetet i Oslo

NSSF er et forskningssenter ved Institutt for klinisk medisin, UiO. Alle ansatte i forsknings- og undervisningsstillinger ved Institutt for klinisk medisin er forpliktet til å delta i relevant undervisning og veiledning på medisinstudiet, og å bidra i vurdering av doktorgrader og i ansettelsessaker. Ansatte ved NSSF har i 2023 undervist 4 kull medisinstudenter (totalt ca 500 studenter) om selvmordsproblematikk, veiledet 4 masterstudenter og ledet vurderingen av 3 doktorgrader og flere professorkompetansevurderinger samt ledet 2 disputaser. Ansatte ved NSSF har også utført slikt sakkyndig arbeid ved øvrige universiteter i Norge og ved universiteter i utlandet i løpet av 2023.

Kliniske miljøer

NSSF har etablert en rekke forskningssamarbeid med miljøer regionalt i Norge, blant annet miljøet ved Helse Bergen HF (SIPEA-studien), St. Olavs Hospital HF (flere studier av DBT), Sørlandet sykehus HF, Kristiansand (flere studier) og Sørlandet sykehus HF, Arendal (studie av selvmord blant personer med psykisk lidelse), Helgelandssykehuset HF, (DBT-studie samt psykologisk autopsistudie), Vestre Viken HF (DBT-studie), Sykehuset Østfold HF (DBT-studie), Helse Stavanger HF (flere studier), Akershus universitetssykehus HF (flere studier) og Oslo Universitetssykehus HF (flere studier) som bidrar til ny suicidologisk kunnskap. Vi ser at de som deltar i slike forsknings- og utviklingsarbeid gradvis styrker sin kompetanse, og bidrar i sin tur til å spre suicidologisk kompetanse regionalt og lokalt i Norge.

NSSF etablerte i 2016 et nytt nettverk av samarbeidende kliniske enheter som praktiserer Dialektisk atferdsterapi (DBT). Nettverket har på den ene siden som formål å gi de kliniske enhetene støtte til å opprettholde god faglig standard og til å utføre stadige evalueringer av egen virksomhet gjennom systematiske målinger før, under og etter behandling, og skal på den andre siden være grunnlag for forskning på DBT – se prosjektet «Prediktorer for klinisk forløp og terapirespons ved Dialektisk atferdsterapi». Ved utgangen av 2023 hadde NSSF samarbeidsavtale med DBT-team ved 8 kliniske enheter.

NSSF har i flere år samarbeidet med Bufetat og Bufdir om støtte til utdanning og veiledning i forbindelse med bruk av DBT i barnevernsinstitusjoner. I første omgang har man fokusert på de to kombinerte institusjonene som drives som pilotprosjekt i samarbeid mellom Nordlandssykehuset HF og Bufetat Nord samt Sørlandet sykehus HF og Bufetat Sør. Prosjektet har vært særskilt finansiert av midler fra Barne- og familiedepartementet via HODs budsjett. Dette samarbeidet ble videreført også i 2023. Samtidig har NSSF gjennom 2023 hatt et utvidet samarbeid med Bufdir om bruk av DBT i barnevernet i alle landets regioner og om støtte til implementering av DBT-komponenter i intervensjonsprogrammet MST gjennom et egenregiprosjekt av begrenset varighet og omfang. Samarbeidet omfatter både fagutvikling, rådgivning, undervisning og forskning, blant annet i samarbeid med NUBU. Begge prosjekter fortsetter i 2024.

NSSF har faglig samarbeid med Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri (NAPP) og Seksjon for personlighetspsykiatri ved Oslo universitetssykehus HF om utvikling av tiltak for pasienter med alvorlig selvskadingsatferd. Samarbeidet konsentrerer seg både om forskningsprosjekter (se de

to prosjektene under omtale av forskningsprosjekter), utvikling av faglige retningslinjer og avholdelse av konferanser. NAPP og NSSF har felles faglige interesser på området tilbakevendende og kronisk suicidalitet som er en stor utfordring for helsevesenet og som krever både forskningsinnsats, kompetanseutvikling og formidling.

Stiftelsen Diakonissehuset Lovisenberg har som ledd i Regjeringens handlingsplan for forebygging av selvmord etablert prosjektet «Livslosen», finansiert av Helse- og omsorgsdepartementet. NSSFs leder er veileder for staben og de frivillige ved Livslosen og er også medlem av prosjektets referansegruppe. Samarbeid om følgeforskning knyttet til prosjektet ble etablert i 2022 og PhD-prosjekt med en stipendiat finansiert av Stiftelsen Diakonissehuset Lovisenberg ble etablert ved NSSF i 2023. Livslosen-tiltaket er nå etablert som et vitalt tilbud med stadig økende innsøkning av brukere fra hele landet og tiltaket får positive brukertilbakemeldinger.

Annet samarbeid

NSSF har gjennom 2023 samarbeidet med flere kommuner og helseforetak om implementering av forebyggende tiltak og som ledd i kunnskapsutviklingen. I forbindelse med NSSFs arbeid innenfor EAAD har vi i samarbeid med Sørlandet sykehus HF og kommunene i Arendalsregionen bidratt inn i en flernivåintervensjon med fokus på forebygging av depresjon. Ved årsskiftet er NSSF i gang med å etablere liknende tiltak i Vestre Viken-området i samarbeid med kommuner og helseforetak i dette området.

NSSF inngikk i 2021 en skriftlig samarbeidsavtale med VIVAT selvmordsforebygging med tanke på samarbeid under befolkningsrettede forebyggingsprosjekter, spesielt med tanke på folkeopplysningskampanjer. Gjennom 2023 har NSSFs og VIVATs ledelse hatt flere samarbeidsmøter.

NSSF var en av deltakerne under stiftelsen av den såkalte Sorgstøttealliansen, som er en bredt sammensatt sammenslutning av enheter og organisasjoner som ønsker å samarbeide for å fremme god hjelp og støtte til mennesker som blir etterlatt ved dødsfall. NSSFs leder holdt foredrag på alliansens første konferanse 30.8. og deltar i møter i alliansens nettverk. Nettverket er en nyttig arena for faglig formidling og erfaringsutveksling og har en rekke organisasjoner og miljøer som medlemmer.

NSSFs leder, Lars Mehlum, tok initiativ til stiftelsen av en nasjonal forening for faglig utvikling og samarbeid om bruk av Dialektisk atferdsterapi (DBT). Norsk forening for Dialektisk atferdsterapi (N-DBT) ble etablert høsten 2017. NSSF har bistått foreningen i en oppstartfase, men utover dette eksisterer det ikke formelle bånd eller samarbeidsavtaler mellom den nye foreningen og NSSF. Vårt senter anser likevel N-DBT som en viktig støttespiller. NSSF har bidratt til at N-DBT knytter seg til internasjonale miljøer og organisasjoner slik som den nylig stiftede europeiske organisasjonen for DBT, EDBTA.

Internasjonalt samarbeid

Columbia University

NSSF har et godt og nært samarbeid med det sterke selvmordsforskningsmiljøet ved Columbia University i New York. NSSF deltar fortsatt i forskningsprosjekter med data fra Columbia University. I tillegg har flere andre forskere ved Columbia vært involvert i forskning og undervisningsvirksomhet ved senteret. Det gjelder særlig professor Katherine M. Shear som underviser på utdanning i Forlenget sorg-terapi (FST) og professor Beth Brodsky, som har tatt over som leder i Barbara Stanleys forskningsgruppe etter Stanleys bortgang våren 2023.

Andre internasjonale samarbeidspartnere

NSSF har et strategisk viktig samarbeid om implementering av Dialektisk atferdsterapi (DBT) internasjonalt med Linehan Institute ved University of Washington i Seattle, USA. I Europa har NSSF samarbeidet med fagmiljøer i Storbritannia, Tyskland, Finland og Danmark om ulike aspekter ved implementering av Dialektisk atferdsterapi (DBT). Dette internasjonale samarbeidet er kommet inn i en ny og mer organisert form gjennom etableringen av den nye World Association for Dialectical Behaviour Therapy (WADBT), der NSSFs leder er medlem av både organisasjonens styre og forskningskomite. Det er også etablert en tilsvarende europeisk forening (EADBT). Disse organisasjonene er viktige fora for samarbeid om videre utvikling og implementering av DBT internasjonalt.

NSSF samarbeider med senteret Orygen (det australske nasjonale senteret for barn og unges psykiske helse), særlig professor Jo Robinson, om bruk av ressurser og metoder utviklet i Australia for å fremme sikker kommunikasjon blant barn og unge om temaet selvmord på Internett.
I 2023 videreførte NSSF det fruktbare samarbeidet med professor Joan Asarnows gruppe ved UCLA i Los Angeles om barne- og ungdompsykiatriske intervensjoner for forebygging av selvmord. Dette samarbeidet har medført utvikling av flere forskningspublikasjoner. NSSF har også etablert forskningssamarbeid med assosiert professor Sidra Goldman-Mellor ved University of California, Merced. Dette samarbeidet mottar støtte fra US-Norway Fulbright Foundation for å studere selvmordsatferd og psykiske lidelser hos personer behandlet for voldsskade. Videre samarbeider forskere ved NSSF med professor Ellenor Mittendorfer-Rutz' gruppe ved Karolinska Instituttet i Stockholm om registerforskning med fokus på selvmordsatferd blant innvandrere og asylsøkere. NSSF samarbeider også med professor Merete Nordentofts gruppe ved Københavns Universitet, med professor Martin Bohus' gruppe ved Heidelberg University og med David Gunnels gruppe ved University of Bristol.

NSSF etablerte i 2019 et samarbeid om bruk av registerdata med professor Jordi Alonsos gruppe ved Universitat Autònoma de Barcelona og Hospital del Mar i Barcelona. Målet er å identifisere flere risikofaktorer for selvmord i kliniske populasjoner innenfor et kort tidsperspektiv. Samarbeidet har resultert i en forskningspublikasjon og flere fremlegg på konferanser. I 2022 fikk NSSF sammen med denne gruppen samt flere andre forskergrupper ved Karolinska Institutet i Sverige og University College Cork i Irland, tilslag på et forskningsprosjekt (PERMANENS) med fokus på bruk av store data og maskinlæring for å utvikle en prototyp for beslutningsstøtte for klinikere i forhold til håndtering av selvmordsrisiko. Det ble i 2023 ansatt en forsker på dette prosjektet.

NSSF har et utstrakt samarbeid med de fagmiljøer i Europa som danner den såkalte European Alliance Against Depression (EAAD) i forbindelse med utvikling og bruk av forebyggingsverktøy for å redusere selvmord knyttet til depresjon. Denne alliansen er også utgangspunkt for forskningssamarbeid. NSSFs leder er leder for EAADs forskningsutvalg.

I løpet av de siste 3 årene har NSSF utviklet et nytt samarbeid med andre nordiske land der erfaringer om selvmordsforebyggende strategier blir utvekslet. Foreningen Norden i Sverige har bidratt til å organisere møter med representanter fra de ulike landene.

NSSF har i flere år hatt rådgivende funksjon i utvikling av selvmordsforskning og -forebygging i Kina. To av NSSFs medarbeidere, Ping Qin og Lars Mehlum, er knyttet til Centre for Suicide Prevention and Research ved Shandong University – ett av de ledende universitetene i Kina. Ping Qin er Distinguished Visiting Professor ved School of Public Health ved Shandong University. Qin

samarbeider også med Forskningsenheten ved Psykiatrisk Center København ved Københavns Universitet i Danmark.

Helsedirektoratet har gitt NSSF i oppdrag å være Norges faglige hovedrepresentant i EU-prosjektet ImpleMental Joint Action, arbeidspakke 6 (WP6) gjennom egenfinansiert direktoratprosjekt. NSSF er også med i en internasjonal gruppe med utspring i IASP, Partnerships for Life, som har som formål å understøtte utviklingen av nasjonale handlingsplaner for forebygging av selvmord i Europa og som igjen er knyttet til ImpleMental Joint Action. Deler av dette arbeidet finansieres særskilt, men flere av NSSFs ansatte har bidratt inn i arbeidet ut over egenfinansieringsavtalen NSSF har med Helsedirektoratet.

NSSFs leder, Lars Mehlum, er oppnevnt som ett av 4 medlemmer av International Advisory Board for Tysklands nasjonale strategi for selvmordsforebygging (Das Nationale Suizidpräventionsprogramm für Deutschland (NaSPro)) og har vært rådgiver for programmet i flere år. NSSF leder har i løpet av året også gitt råd til den portugisiske regjeringen i forhold til tilsvarende strategier.

Verv i internasjonale organisasjoner

NSSF var i 2023, og er fortsatt, aktivt engasjert i flere internasjonale organisasjoner med sterk relevans for senterets faglige oppgaver.

Ansatte ved NSSF er representert i styrende organer i den internasjonale organisasjonen for selvmordsforebygging (IASP) (medlem av college of presidents og medlem av Scientific Committee for IASPs 2023 konferanse).

Ansatte innehar verv i organisasjoner som International Academy for Suicide Research (IASR), American Foundation for Suicide Prevention (AFSP), International Association for Suicide Prevention (IASP), Suicide Prevention in Germany, World Association for DBT (IADBT), European Association for DBT (EADBT), Norsk forening for Dialektisk atferdsterapi (N-DBT) og World Psychiatric Association (WPA).
Ansatte ved NSSF innehar også verv i organisasjonene American Association of Suicidology (AAS) og i European Symposium on Suicide and Suicidal Behavior (ESSSB). Se egen liste over verv I siste del av rapporten.

Brukermedvirkning

Erfaringsbasert kunnskap gir viktige bidrag til NSSFs forskning, utdanning og formidlingsvirksomhet. Bruker-, etterlatte- og pårørendeperspektivet trekkes inn i planlegging og gjennomføring av forskningsvirksomheten, forebyggingsaktivitet, formidlingsvirksomhet og i utvikling av undervisningsmateriell.

Som et ledd i å etablere brukermedvirkning systematisk i aktivitet ved senteret, ble det høsten 2019 etablert et erfaringspanel ved senteret. Medlemmene i panelet kommer fra bruker-, pårørende- og etterlatteorganisasjoner. Erfaringspanelet ved NSSF skal bidra til at brukernes, etterlattes og pårørendes erfaringer kommer til nytte i planlegging og gjennomføring av aktiviteter og prosjekter ved NSSF. Erfaringspanelets sammensetning i gjeldende fungeringsperiode på 2 år består av representanter fra LEVE, LPP, Mental Helse, A-larm og Pårørendealliansen. Det ble avholdt 4 møter i 2023.

Vi kontakter rutinemessig erfaringspanelet ved NSSF, brukerorganisasjoner eller individuelle representanter med brukerperspektiv i planlegging og drift av forsknings- og forebyggingsprosjekter,

og tar også kontakt for innspill ved utarbeidelse av større rapporter der vi ser et gjensidig behov for brukermedvirkning.

Vi inviterer rutinemessig brukerorganisasjoner inn i planlegging av nasjonale konferanser og jobber for at bruker-, pårørende- og etterlatteperspektivet skal reflekteres i konferanseprogrammet. I programkomiteen for 12. nasjonale konferanse om selvmordforskning og -forebygging deltok representant fra LEVE i programkomiteen og bruker og pårørenderepresentanter medvirket i så vel plenar som i parallellsesjoner på konferansen.

Blant organisasjonene har LEVE gjennom mange år vært, og er fortsatt, en viktig samarbeidspartner og viktig kilde til kunnskap fra et etterlatte- og pårørendeperspektiv. Dette samarbeidet er videreført i 2023 på ulike måter – fra møtepunkter på ledelsesnivå, i felles fagmøter, i dialog og informasjonsutveksling om verdensdagen for selvmordsforebygging samt at vi inviterer hverandre til å delta eller bidra på hverandres arrangementer og til uformell dialog ved behov.

I samarbeidsprosjekter med Kirkens SOS, Røde Kors og Røde Kors Ungdom i utvikling av kurs og opplæring for medlemmer blir NSSFs medarbeidere involvert i diskusjoner som har utspring fra brukerperspektivet i de tjenestene som Røde Kors og Kirkens SOS tilbyr.

I EAAD-prosjektet er det brukerrepresentanter i alle underprosjekter.

Ved deltakelse i styret i Norsk forening for dialektisk atferdsterapi (N-DBT) får NSSF nyttig tilbakemelding på bruken av Dialektisk atferdsterapi (DBT) fra både praktiserende klinikere, brukere og pårørende.

Ved alle undervisningsprogram og kurs som tilbys av NSSF, innhentes deltakernes tilbakemeldinger på innhold og nytteverdi av undervisning. Disse evalueringene blir brukt underveis i det enkelte undervisningstiltaket til å forbedre kvaliteten, og de blir brukt ved planlegging av nye undervisningstiltak.

Særskilte formål og fag- og arbeidsområder for NSSF (jf. tilskuddsbrevet punkt 1.2 og regelverk for tilskuddsordningen)

Aktivitet som har bidratt til utvikling av ny kunnskap om forebygging av selvmord og selvskading

Aktivitet som har bidratt til utvikling av kvalitetsforbedring og fagutvikling i forebyggingstiltak

NSSFs forskning søker å fremskaffe ny kunnskap for en norsk kontekst om suicidal atferd og selvskading med og uten dødelig utgang og om faktorer, forhold og/eller tilstander som kan føre til høy risiko for slik atferd innenfor tre kjerneområder:

- Å fremskaffe ny kunnskap om forekomst av suicidal atferd og selvskading, samt årsaks- og risikofaktorer for slik atferd i ulike grupper av befolkningen og i ulike geografiske områder. Vi betrakter suicidal og selvskadende atferd som i høy grad interaktive fenomener som vil variere avhengig av forholdet ved individet og miljøet, og vi studerer også hvordan risikofaktorer i befolkningen endrer seg over tid.
- Å fremskaffe ny kunnskap om forekomst av og risikofaktorer for suicidal atferd og selvskading innen kliniske populasjoner. Vi studerer faktorer knyttet til den selvmordsnære og hjelperne og om slike faktorer påvirker det kliniske forløpet etter suicidal eller selvskadende atferd.

Å utvikle nye intervensjoner mot suicidal og selvskadende atferd og fremskaffe ny kunnskap om effekter av disse.

NSSF søker i tillegg å tilpasse og tilrettelegge kunnskapen innhentet fra mange kilder slik at den kan komme til nytte for målgruppene. NSSF setter sammen kunnskap fra mange teoretiske og empiriske kilder, inkludert brukererfaringer og sammenfatter dem i publikasjoner og faglige produkter som kan informere videre forskningsinnsats, forebyggende arbeid og samfunnsrespons. NSSF retter innsatsen både mot samfunnsnivået og den generelle befolkningen og mot spesifikke risikogrupper gjennom studier av selekterte utvalg. NSSF har derfor organisert sin forskningsvirksomhet i to grupper – én med hovedfokus på kliniske studier og én med hovedfokus på registerbaserte studier.

NSSF legger mye vekt på at senterets forskere deltar aktivt i formidlings-, utdannings- og rådgivningsarbeidet. Slik sikrer vi at forskningsbasert og oppdatert kunnskap stadig tilflyter målgruppene for senterets virksomhet samtidig som signaler fra og behov i målgruppene får være med å påvirke veivalgene i forskningen. Forskning, sammen med kompetanse og nettverk som senteret bygger opp over tid gjennom forskningsvirksomheten, bidrar på flere ulike måter til å spre kunnskap og kompetanse ut til praksisfeltet. Kombinasjonen av deltakelse i internasjonale nettverk bygd opp gjennom egen forskning samt aktivt samarbeid og støtte rettet mot regionale forsknings- og kliniske miljøer har satt NSSF i en svært god posisjon for å støtte implementering, tilpasning og evaluering av kunnskaps- og erfaringsbaserte tiltak i Norge.

NSSFs forskning på årsaksfaktorer og risikofaktorer for suicidal atferd gir et viktig empirisk grunnlag for prioritering av forebyggende innsats. Som eksempler i 2023 kan vi nevne NSSFs studier av forekomsten av selvmordsatferd og selvskading blant barn og unge, både epidemiologiske og kliniske studier som har gitt et kunnskapsgrunnlag for å gi anbefalinger til tjenestene og til myndighetene om viktig risikofaktorer som bør fokuseres i forebyggende arbeid. Andre eksempler er studier av risikofaktorer for selvmord i kliniske populasjoner i Norge der faktorer under behandlingsforløp er fokusert, noe som er viktig som grunnlag for utvikling av tjenester og faglige anbefalinger, slik som utvikling av reviderte retningslinjer for selvmordsforebygging i psykisk helsevern og TSB.

NSSFs forskning konsentrerer seg også om kliniske populasjoner både når det gjelder årsaks- og risikofaktorer og når det gjelder utvikling og effektevaluering av nye kliniske intervensjoner og behandlinger. NSSF har blant annet satset mye på å forstå årsaker til suicidal og selvskadende atferd blant ungdommer og har utviklet nye intervensjoner som i dag tas i økende grad i bruk i helsevesen og barnevern i Norge. NSSF driver selv implementering av Dialektisk atferdsterapi (DBT) både for voksne og barn og unge gjennom sitt utdanningsprogram i DBT som hittil har kvalifisert mer enn 600 terapeuter i hele landet (se www.dbt.no for en oversikt). NSSFs forskning belyser også hvilke endringsmekanismer som er aktive i behandling av personer med selvmordsproblematikk. Dette er viktig kunnskap som kan gjøre det mulig å utvikle behandlingen videre slik at den er bedre tilpasset målgruppene og slik at den inneholder de mest virksomme elementene. På basis av sin forsknings-genererte utdanning og veiledning bistår NSSF mange kliniske enheter som ønsker å styrke kvaliteten i sin virksomhet. Blant annet driver NSSF et kvalitetsnettverk for enheter som arbeider med DBT ved å hjelpe dem å bruke felles metoder for utredning og måling av terapirespons og til å utføre videre kliniske studier. NSSF bruker resultater av sine kliniske studier i alle sine utdanningsprogrammer for klinikere, noe som sikrer at fagfeltet alltid får undervisning som er basert på ny norsk og internasjonal forskning.

NSSF bruker sitt vide internasjonale kontaktnett med forskere i andre land til å hente hjem kunnskap som er utviklet av andre faggrupper. I årenes løp har en rekke metoder og intervensjoner utviklet i andre land på denne måten blitt importert, tilpasset og tilrettelagt for norske forhold. Eksempler på dette er Dialektisk atferdsterapi (DBT), DBT for kompleks PTSD, Forlenget sorg-terapi, sikkerhetsplan-intervensjonen, viktige deler av Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling.

Vitenskapelige publikasjoner og fagartikler med omtale

I det følgende presenteres sentrale publikasjoner fra NSSF i 2023. Artiklene som vi refererer her er fagfellevurderte originale forskningsartikler og fagartikler publisert i internasjonale eller norske vitenskapelige tidsskrifter. Hver publikasjon er kort beskrevet med fokus på hvordan publikasjonen kan bidra til å øke kunnskapen i faget og i tjenestene. Fullstendig oversikt over vitenskapelige publikasjoner som tilfredsstiller NVI-kravet finnes på side XX.

Andersen, K. (2023). Hvordan forstå tap i et fenomenologisk perspektiv? *Suicidologi,* 28(3),24-39. https://doi.org/10.5617/suicidologi.10789

> Hvordan forstå tap i et fenomenologisk perspektiv? Etterlatte etter selvmord opplever ofte at konsekvensene er brutale og altoverskyggende. Mange blir berørt. Vi vet at disse står i fare for å utvikle betydelige helseplager, både fysisk og psykisk. Begrepet «postvention» beskriver ulike tiltak som kan bidra til å redusere negative følger for dem som er berørt av et selvmord. I et slikt perspektiv er det viktig at etterlatte og hjelpere har en forståelse for de mange ulike formene for tap som etterlatte må forholde seg til. I denne artikkelen vil ulike former for tap bli belyst, og et helhetlig teoretisk perspektiv for å forstå tap vil bli presentert. Det er kjent at ulike former for støttegrupper er hjelpsomme *for* etterlatte som er tvunget til å forholde seg til disse ulike formene for tap. Nettsiden Sorggrupper.no formidler informasjon om ulike former for sorggrupper i Norge. Det er gjort et søk på alle landets kommuner (N=356) på nettsiden. Alle registrerte tilbud er kategorisert og blir presentert i artikkelen.

Brager-Larsen, A., Zeiner, P., Mehlum, L. (2023). DSM-5 Non-Suicidal SelfInjury Disorder in a Clinical Sample of Adolescents with Recurrent Self-Harm Behavior. *Archives of Suicide Research.* https://doi.org/10.1080/13811118.2023.2192767

Selvskadelidelse (NSSID) er en ny diagnose foreslått i det amerikanske diagnosesystemet DSM-5. Vi studerte hva som kjennetegnet norske ungdommer med denne lidelsen og fant at ungdom med NSSID rapporterte betydelig hyppigere selvskading og selvmordsforsøk enn ungdom uten NSSID. De hadde og betydelig mer symptomer på depresjon og angst og hadde et klart lavere funksjonsnivå. NSSID er en psykisk lidelse med relevans også i norsk klinisk behandlingshverdag. Det er viktig at klinikere er bevisst på denne svært hemmende lidelsen som gir høy risiko for suicidal atferd for å sikre tidlig oppdagelse og behandling. Det er også viktig å gjøre videre prospektive longitudinelle studier for ytterligere å validere egenskapene til NSSID-diagnosen og dens kliniske nytteverdi.

Brager-Larsen, A., Zeiner, P., Mehlum, L. (2023). Sub-threshold of full-syndrome borderline personality disorder in adolescents with recurrent self-harm – distinctly or dimensionally differents? *Borderline personality disorders and emotion dysregulation (BPDED*), 10(1). https://doi.org/10.1186/s40479-023-00234-z

Ungdom med gjentatt villet egenskadeatferd har ofte emosjonell reguleringssvikt. I kliniske utvalg av ungdommer under behandling i BUP, har en stor andel også diagnosen Emosjonelt Ustabil Personlighetsforstyrrelse (EUP) og disse ungdommene har en signifikant større total symptombyrde sammenlignet med ungdom uten EUP. Samtidig eksisterer det en mellomgruppe av dem som har symptomer og trekk under diagnostisk terskelnivå, men som har mange av de samme vanskelighetene. De er dimensjonalt, men ikke kategorisk forskjellige med hensyn til alvorlighetsgraden av vanskene. Dette ble vist i en studie blant 103 ungdommer under behandling ved barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk i Oslo. Studien peker på at klinikere bør være oppmerksomme på at ungdom med tilbakevendende villet egenskade og kan ha vansker som er innenfor EUP-spekteret, og at disse ungdommene trenger intervensjoner rettet både mot den tilbakevendende villete egenskaden og EUP-spesifikke vansker på et tidligere, snarere enn en senere stadium av symptomutvikling.

Bramness, J. G., Pandey, S., Moe, J. S., Toft, H., Lien, L., Walby, F. A., Myhre, M. Ø., Bolstad, I. (2023). Levels of IL-6 are Associated with Lifetime Attempted Suicide in Alcohol Use Disorder Patients. *Neuropsychiatric Disease and Treatment.* 19 (2141-2148)**.** https://doi.org/10.2147/NDT.S413101

Betydningen av nevroimmunologiske faktorer for suicidal atferd har fått økende oppmerksomhet de senere år. I denne studien fant vi at blant pasienter i behandling for alkoholavhengighet var det sammenheng mellom nivå av cytokinet IL-6 og tidligere suicidal atferd, uavhengig av kjønn, nikotinbruk, somatisk sykdom og bruk av betennelsesdempende legemidler. Forskningen sammenfaller med studier i andre populasjoner, og bidrar i forståelsen av immunologiske faktorer som et biologiske aspekt ved suicidalitet.

Bøe, A. S., Mehlum, L., Melle, I., Qin, P. (2023). Psychiatric disorders among adult deliberate self-harm patients and subsequent risk of dying by suicide, mental and behavioural disorders and other external causes*. Journal of Psychiatric Research, 165. (83-90).* https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2023.07.011

Sykehusbehandlet villet egenskade er en kjent risikofaktor for selvmord, samt dødsfall av andre eksterne årsaker. Vi har, gjennom analyse av data fra flere nasjonale registre, undersøkt hvordan spesifikke psykiske lidelser påvirker risikoen for selvmord og dødsfall av andre eksterne årsaker blant individer behandlet på norske sykehus for villet egenskade. Schizofreni, affektive lidelser og personlighetsforstyrrelser økte risikoen for å dø i selvmord, men med store variasjoner mellom aldersgrupper og kjønn. Alkohol og rusbrukslidelser økte risikoen for å dø av andre eksterne årsaker. Behovet for rask oppfølging etter utskrivelse,

samt behovet for kliniske retningslinjer som påser at denne pasientgruppen tilbys evidensbasert og skreddersydd behandling understrekes.

Dibaj, I. S, Tørmoen, A. J., Klungsøyr, O., Haga, E., Mehlum, L. (2023). Trajectories and Predictors of Change in Emotion Dysregulation and Deliberate Self-Harm Amongst Adolescents with Borderline Features. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, Sage Journals

https://doi.org/10.1177/13591045231177374

Denne kliniske studien fokuserte på hvilke faktorer som predikerer tidlig behandlingsrespons hos ungdommer som behandles for villet egenskade og emosjonell reguleringssvikt og viste at det å motta dialektisk atferdsterapi førte til en signifikant raskere tilfriskning fra villet egenskade samt en sterkere bedring i emosjonsregulering på lang sikt.

Johansen Dymbe, K., Siqveland, J., & Mehlum, L. (2023). En litteraturgjennomgang og vurdering av retningslinjer for behandling av villet egenskade. *Suicidologi*, *28*(2)
https://doi.org/10.5617/suicidologi.10546

Artikkelen vurderer retningslinjer for behandling av villet egenskade og selvmordsrisiko, og setter spesielt fokus på behovet for oppdatering av de norske retningslinjene for villet egenskade i somatikken. I tråd med mer forskning på feltet er det behov for oppdaterte retningslinjer som gir informasjon om evidensbaserte behandlingsmetoder for denne pasientgruppen. Slike retningslinjer vil kunne bidra til å forbedre pasientsikkerheten, og potensielt kunne bidra til å forebygge negative utfall slik som selvmord.

Ebad Fardzadeh, H., Nes, R. B. Obaidi, M., Qin, P., Stänicke, L. I., Bekkhus, M., Laeng, B., Czajkowski, N. O. (2023). Unveiling Adolescent Suicidality: Holistic Analysis of Protective and Risk Factors Using Multiple Machine Learning Algorithms. *Journal of Youth and Adolescence*.
https://doi.org/10.1007/s10964-023-01892-6

I denne studien ble fem maskinlæringsalgoritmer trent for risikovurdering av selvmordsforsøk hos ungdommer. Studien brukte undersøkelsesdata fra over 170 000 ungdommer i Ungdata-prosjektet. Alle algoritmer viste at nylig villet egenskade var den viktigste indikatoren på selvmordsforsøk hos ungdom. Ytterligere domener av risikofaktorer innebærer internaliseringsproblemer, søvnforstyrrelser, spiseforstyrrelser, mangel på optimisme med hensyn til fremtidig utdanning og karriere, og opplevelser av utsatthet.

Erlangsen, A., Khan, M., Su, W., Alateeq, K., Charfi, F., Madsen, T., Qin, P., Morthorst, B. R., Thomsen, M., Malik, A., Bandara, P., Fleischmann, A., Saeed, K. (2023). Situation Analysis of Suicide and Self-Harm in the WHO Eastern Mediterranean Region. *Archives of Suicide Research* 2023
https://doi.org/10.1080/13811118.2023.2262532

I en studie, bestilt av WHO som prof. Ping Qin var involvert i, ble det utført en situasjonsanalyse til for å få oversikt over eksisterende selvmordsrater og handlingsplaner og å identifisere hovedutfordringene og mulighetene for forebygging av selvmord og villet egenskade i WHO EMRO-regionen. Studien viser at selvmordsatferd fortsatt anses som en kriminell handling i mer enn halvparten av WHO EMRO-landene, og at tilgangen til psykisk helsehjelp er begrenset i mange av WHO EMRO-landene.

Erlangsen, A., Qin, P., Madsen, T., Hawton, K., Osler, M., Hjorthøj, C., Benros, M. E. Ethelberg, S., Mølbak, K., Laursen, T. M., Nordentoft, M., Nilsson, S. F. (2023). Association between SARS-CoV-2

infection and self-harm: Danish nationwide register-based cohort study. *British Journal of Psychiatry*, 222(4), 167-174 https://doi.org/10.1192/bjp.2022.194

Ved å bruke data fra danske registre viser denne studien at personer med en PCR-bekreftet SARS-CoV-2-infeksjon ikke hadde høyere forekomst av villet egenskade enn de uten infeksjonen. Slike funn gjelder også for undergrupper av befolkningen som er sårbare for selvmordsatferd, slik som personer med lavere utdanningsnivå, kroniske medisinske tilstander, uførepensjon, psykiske lidelser, en historie med hjemløshet eller fengselsopphold. Men studien viser videre at personer med påvist SARS-CoV-2 som ble innlagt på sykehus, hadde betydelig forhøyede forekomster av villet egenskade.

Espenes, K., Tørmoen, A. J. (2023). Gjennomførbarhet og aksept av en DBT-informert behandlingstilnærming for ungdom i barnevernsinstitusjoner. *Suicidologi,* 28(1), 48-57 https://doi.org/10.5617/suicidologi.10337

Dialektisk Atferdsterapi (DBT) er en behandlingsform som adresserer alvorlige emosjonelle og relasjonelle vansker, og som har blitt tilpasset pasientgrupper på tvers av diagnoser, populasjoner og settinger. I denne studien har vi undersøkt gjennomførbarhet og aksept av Omsorgs – og endringsmodellen (OEM), en miljøterapeutisk og institusjons basert behandlingsmodell informert av DBT, utviklet for å bedre psykisk helse hos ungdom i barneverns-institusjoner. Deltakere i studien var 42 ungdommer (22 gutter og 20 jenter) med en gjennomsnittsalder på 15,13 år (SD = 1,41, variasjonsbredde 13–17 år), i tillegg til foresatte og miljøterapeuter ved syv institusjoner. Datainnsamlings-perioden varte fra mai 2018 til mai 2021, og forskningsdata kombinerte standardiserte selvrapporteringsmål for gjennomførbarhet og aksept av programmet, inkludert tilfredshet og alliansemål, tilpassede mål på program-adherens som kombinerte observasjonsdata og intervju med ungdom, miljøterapeuter og ledere, protokoller for gjennomføring av behandlingsmodaliteter og selvrapport-sjekklister for adherens i individuelle samtaler. Resultatene indikerer at miljøterapeuter opplever implementeringen av OEM som passende, men samtidig identifiseres spesifikke utfordringer ved tilpasningen relatert til populasjon og setting. Moderat til høye nivåer av tilfredshet og allianse ble rapportert av både ungdommer og miljøterapeuter. Omsorgs- og endringsmodellen er et interessant tiltak som kan være gjennomførbart og akseptert, samtidig som det er krevende å tilegne seg metoden for miljøterapeuter. Implikasjoner for praksis og forskning blir diskutert.

Kjellén, U. A. G., Mo, T. D., Larsen, K. S. (2023). Forebygging av selvmord på jernbanen. *Suicidologi,* 3,.4-31

Hensikten med artikkelen er å analysere omstendigheten rundt selvmord på jernbanen i Norge for å identifisere mulige selvmordsforebyggende tiltak. Analysen baserer seg på data for selvmord og dødsulykker på jernbanen i tidsperioden 2012-2021. Artikkelen konkluderer med at det finnes et ubenyttet potensial for forebygging av selvmord på jernbanen ved å benytte etablerte metoder og prinsipper for sikkerhetsstyring, blant annet ved mer systematiske granskninger av hendelser,vurderinger, og forbedringer av barrierer.

Langjord, T., Pedersen, G. A. F., Bovim, T., Christensen, T. B, Eikenæs, I. H. U-M., Hove, O., Kildahl, A., Mork, E., Norheim, A. B., Ramleth, R-K, Ringen, P. A., Romm, K. L., Siqveland, J., Schønning, T., Stänicke, L. I., Torgersen, T., Pettersen, M., Tveit, T., Urnes, Ø., Walby, F. A., Kvarstein, E.H. (2023). Mental health disorders, functioning and health-related quality of life among extensively hospitalized patients due to severe self-harm – results from the Extreme Challenges project. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1258025–1258025.https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1258025

Alvorlig selvskading som fører til omfattende sykehusinnleggelse skaper utfordringer for pasienter, familier og helsetjenester. Vi mangler kunnskap om psykisk helsetilstand i denne gruppen. Artikkelen hadde som mål å undersøke psykopatologi blant pasienter som er mye innlagt på sykehus på grunn av alvorlig eller hyppig selvskadende atferd. Vi sammenlignet derfor en gruppe pasienter med hyppige innleggelser med en annen gruppe pasienter i psykisk helsevern. Studien viste at innlagte pasienter med alvorlig selvskading har kompleks psykopatologi og fremhever viktigheten av individualisert og grundig vurdering blant pasienter med alvorlig og/eller repeterende selvskading.

Mehlum, L. (2024). Editorial: Psychotherapy for Adolescents With Major Depressive Disorder: More Is Not Necessarily Better. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, *63*(2), 109–110.https://doi.org/10.1016/j.jaac.2023.06.018

Depressive lidelser blant ungdommer er et stort problem, både for ungdommene selv, deres familier og samfunnet for øvrig. I mange land rapporterer mer enn 1 av 3 tenåringer depressive symptomer over kliniske grenseverdier, mens 1 av 5 rapportere å ha hatt minst 1 livstidsepisode av markert depresjon. Depresjon øker også risikoen for suicidal atferd betydelig og derfor er effektive og kostnadseffektive kliniske intervensjoner mot depresjon blant ungdom viktige verktøy i selvmordsforebyggende arbeid. I denne lederartikkelen diskuterer senterleder Lars Mehlum resultatene som har kommet ut av den såkalte IMPACT-studien (Improving Mood with Psychoanalytic and Cognitive Therapies). Dette er den hittil største behandlingsstudiene i sitt slag der flere hundre ungdommer ble tilfeldig fordelt til to høyt spesialiserte psykoterapiformer og en kortvarig terapeutisk intervensjon. Man antok at de to spesialiserte behandlingene ville gi betydelig bedre effekt, men fant at det gjorde de ikke. Forklaringen ligger nok delvis i at også kortintervensjonen inneholdt mange behandlingsstrategier med høy potensiell effekt. Men kanskje noe av forklaringen også ligger i at mer og lengre behandling ikke nødvendigvis gir bedre effekt enn kortere terapiformer for ungdommer med ukompliserte former for depresjon.

Myhre, M. Ø., Astrup, H., Kildahl, A. T., Bergsager, D., Walby, F. A. (2023). Suicide in services for mental health and substance use: A national hybrid registry surveillance system. *Healthcare Informatics Research*, 29(1) https://doi.org/10.1177/14604582231167439

Denne artikkelen beskriver designet til Nasjonalt Kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (Kartleggingssystemet) og den tekniske løsningen som benyttes.

Kartleggingssystemet benytter et hybrid design ved at registerdata fra Norsk pasientregister og Dødsårsaksregisteret kobles til data fra et elektronisk spørreskjema (kartleggingsskjema) via nettskjematjenesten ved Universitetet i Oslo. Fødselsnummer krypteres og fjernes fra kartleggingsskjemaet under innsending ved hjelp av en automatisert løsning og fører til at man kan koble sammen data uten bruk av direkte identifiserbar informasjon.

Myhre, M. Ø., Walby, F. W., Bramness, J. G., Mehlum, L. (2023). The temporal association between suicide and comorbid mental disorders in people treated for substance use disorders: a National registry study. *Addiction science & clinical practice*, 18(53) https://doi.org/10.1186/s13722-023-00415-9

Et konsistent funn er at selvmordsrisikoen er forhøyet i tiden etter kontakt med helsetjenesten og særlig etter utskrivelse fra døgnopphold. Likevel har få tidligere studier undersøkt denne viktige risikoperioden for personer med rusmiddelbrukslidelser eller

sammenhengen med psykiske lidelser hos personer med rusmiddelbrukslidelser. Målet med studien var derfor å undersøke sammenhengen mellom når selvmord skjedde etter kontakt og komorbide psykiske lidelser. Vi brukte en registerkobling mellom Dødsårsaksregisteret og Norsk pasientregister. Den omfattet alle personer som døde i selvmord mellom 2010 og 2020 og som hadde hatt kontakt med tverrfaglig spesialisert behandling (TSB) eller psykisk helsevern for voksne (PHV) siste år før dødsfallet, og hadde mottatt en rusmiddelbrukslidelse i løpet av året før de døde. Vi modellerte sammenhengen mellom antall uker etter kontakt med TSB og PHV selvmordet skjedde og komorbide psykiske lidelser fordelt på ingen psykisk lidelse, psykose eller bipolar lidelse, depresjon eller angstlidelser og personlighetsforstyrrelser. I alle grupper døde flest pasienter kort tid etter kontakt med TSB og PHV, men pasienter med rusmiddelbrukslidelser døde kortere tid etter kontakt enn pasienter uten psykiske lidelser. Psykiske lidelser hos pasienter med rusmiddelbrukslidelser henger sammen med kortere tid til selvmord etter kontakt med TSB og PHV. Funnene viser at det er behov for flere parallelle strategier for å forebygge selvmord etter kontakt med TSB og PHV – både tiltak rettet mot pasienter under pågående kontakt og umiddelbart etter utskrivelse fra døgnopphold og tiltak som ivaretar pasientene over tid. Dette har betydning for hvordan vi kan planlegge og tilrettelegge tjenester på en måte som bidrar til å forebygge selvmord hos pasienter med rusmiddelbrukslidelser.

Neupane, S. P., Daray, F. M., Ballard, E. G., Galfalvy, H., Itzhaky, L., Segev, A., Shelef, A., Tene, O., Rizk, M. M., Mann, J. J., Zalsman, G. (2023). Immune-related biomarkers and suicidal behaviors: A meta-analysis. European Neuropsychopharmacology, 75 (15-30). https://doi.org/10.1016/j.euroneuro.2023.05.009

Gjennom en meta-analyse av 36 studier undersøkte Neupane og 10 medforfattere fra Israel, Argentina og USA hvorvidt biomarkører (CRP, IL-6, TNF- αand IL-1 β) relatert til immunforsvarssystemet har sammenheng med selvmordsforsøk eller selvmord. Det ble funnet at i forhold til personer med depresjon, andre psykiske lidelser eller friske kontroll grupper uten selvmordsatferd har selvmordsatferd en positiv sammenheng med økt CRP nivå. Videre hadde IL-6 nivå en direkte og positiv sammenheng med selvmordsatferd når man sammenlignet verdiene mellom pasienter med psykiske lidelser eller friske individer uten selvmordsatferd. Studien dokumenterte at det er særlig nylige selvmordsforsøk som forklarer økt nivå av inflammatorisk biomarkør (CRP og IL-6) hos individer med selvmordsatferd. Oppsummert ble det funnet at immunsystemet og den inflammatoriske responsen i selvmordsatferd er uavhengig av andre psykiske lidelser.

Næss, Erik Oftedahl; Mehlum, Lars; Qin, Ping. 2023. Selvmordsrisiko etter ekteskapsbrudd. Suicidologi, 28(1), 28-47. https://doi.org/10.5617/suicidologi.10313

Denne studien, i likhet med tidligere studier, viser at ekteskapsbrudd er assosiert med økt risiko for selvmord, og gir i tillegg verdifull kunnskap om risikoen blant separerte, tidseffekten etter et samlivsbrudd og hvordan den økte risikoen varierer med individuelle faktorer. Studien viser at det kan være behov for å styrke den forebyggende innsatsen overfor personer som nylig har opplevd samlivsbrudd.

Oskarsson, H., Mehlum, L., Titelman, D., Isometsä, E., Erlangsen, A., Nordentoft, M., Mittendorfer-Rutz, E., Hökby, S., Tomasson, H., Palsson, S. P. (2023). Nordic region suicide trends 2000–2018; sex and age groups. *Nordic Journal of Psychiatry* https://doi.org/10.1080/08039488.2023.2231918

Denne studien, som er utført i et samarbeide mellom forskere fra alle de nordiske landene, er basert på data fra nasjonale registre og dekker perioden fra årtusenskiftet og fram til

2018. I denne perioden ble selvmordsraten i Norden redusert med om lag 20% for begge kjønn. Størst reduksjon ble observert i Finland som i utgangspunktet hadde de klart høyeste ratene, og minst reduksjon i Norge, som i utgangspunktet lå lavere. Unntakene fra dette generelle mønsteret var en økning i selvmordsraten i Island (unntatt for dem i aldersgruppen 15-24) og i Norge blant personer i aldersgruppen 45-64 år). Et unntak var også at selvmordsraten blant kvinner i alle aldersgrupper i Norge økte, mens den ble redusert i alle de andre landene, med unntak av for kvinner i aldersgruppen 15-24 år der det inntraff en økning i alle land unntatt Island.

Studien viser altså et mønster av reduksjon i selvmordsratene i Norden i løpet av de siste 20 årene, men med viktige unntak for enkelte kjønns- og aldersgrupper for enkelte land. For Norge er det bekymringsfullt at selvmordsraten blant kvinner har økt i alle aldersgrupper. Samtidig er det viktig å huske at selvmord fortsatt er 2-3 ganger hyppigere blant menn enn blant kvinner i Norge.

Slotnes, L. S., Tørmoen, A. J., Myhre, M. Ø. (2023). Behandling av selvskading - viktigheten av flere funksjonelle tilnærminger. *Suicidologi,* 28(2), 4-17. https://doi.org/10.5617/suicidologi.10545

Unge ned i 13-årsalderen rapporterer om aktiv selvskading. Det er viktig at det finnes effektive behandlinger som kan ta utgangspunkt i årsakene til denne handlingen. Forfatterne av artikkelen trekker fram en tilnærming til behandling som baserer seg på en funksjonell forståelse av selvskading – Treatment of Self-Injuorous Behavior (T-SIB). Dialektisk atferdsterapi (DBT) nevnes også, da T-SIB bygger på prinsipper fra DBT.

Tørmoen, A. J., Myhre, M. Ø., Kildahl, A. T., Walby, F. A., Rossow, I. M. (2023). A nationwide study on time spent on social media and self-harm among adolescents. *Scientific Reports*, 13(1911). https://doi.org/10.1038/s41598-023-46370-y

Selvskading blant ungdom har økt i mange land, men få studier har vurdert mulige forklaringer. En forklaring kan være endringene i måten ungdom sosialiserer og spesielt den økte bruken av sosiale medier. Vi undersøkte sammenhengen mellom siste års selvskading og tid brukt på sosiale medier, med data fra en landsomfattende tverrsnittsundersøkelse (Ungdata) blant elever i 8-10.klasse og i 1.videregående i Norge (N = 37 268). Gjennom bivariate analyser og logistiske regresjonsmodeller der vi justerte for kjente konfunderende variabler, samt stratifiserte på kjønn, aldersgruppe og depressive symptomer fant vi følgende: 16,1% rapporterte å ha selvskadet det siste året. Andelen var forhøyet blant dem som brukte mer enn 3 timer daglig på sosiale medier (ujustert OR = 2,74 (KI2.58.–2.90)), justering for konfunderende variabler reduserte sammenhengen noe (OR= 1,49 (KI 1,39–1,60)).

Altså viser studien at sannsynligheten for selvskading var forhøyet blant dem som tilbrakte 3 timer eller mer daglig på sosiale medier, også etter å ha kontrollert for andre faktorer. Siden selvskading er så vidt utbredt, er dette en relativt sterk forhøyet effekt. Videre studier er nødvendig for å finne underliggende mekanismer, samt for å utvikle spissede tiltak for å forhindre en videre økning av selvskading.

Forskningsprosjekter

I det følgende presenteres fremdrift og status i NSSFs pågående forskningsprosjekter ved utgangen av 2023.

A) Forskningsprosjekter finansiert over tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet, kap 765.75

Behandlingsforskning:

Prediktorer for klinisk forløp og terapirespons ved Dialektisk atferdsterapi (DBT)

Prosjektleder: Lars Mehlum

Prosjektgruppe: Lars Mehlum (prosjektleder), Egil Haga, Anita J. Tørmoen, Kine Johansen Dymbe, Johan Siqveland, Angelica Drucker Andersson (BUP Lian/St Olavs hospital HF/NSSF), Tone Enge Bertelsen (Søndre Oslo DPS/OUS/NSSF), Monica Christine Haune (Bjerketun ungdomsseksjon/Vestre Viken HF), Gry Elin Konradsen (Helgelandssykehuset HF, Sandnessjøen), Nina Birgitta Holmner (Helgelandssykehuset HF, Mo i Rana), Marte Strand Sæther (Sykehuset Østfold HF) og Britt Reuter Morthorst (Region Hovedstadens Psykiatri, København)

Bakgrunn, mål

NSSF har i samarbeid med DBT-team fra ulike helseforetak etablert et forsknings- og evalueringsnettverk for enheter som tilbyr Dialektisk atferdsterapi (DBT) i Norge. Nettverket har to formål: 1) å støtte kliniske enheter i å implementere behandlingen med god kvalitet og 2) å gjennomføre klinisk forskning. For tiden samarbeides det om et prosjekt der man undersøker mekanismer hvorved endringer under behandling (med DBT) skjer og for hvem behandlingen virker best. Andre prosjekter er på planleggingsstadiet.

Det er viktig å studere behandlingsforløp og prediktorer for terapirespons å kunne videreutvikle og tilpasse behandlingen og sikre at knappe økonomiske og menneskelige ressurser utnyttes enda bedre enn i dag.

Metode, beskrivelse

I evalueringsnettverket bruker man felles utrednings- og evalueringsmetoder for diagnostikk, symptommåling og forløpsmonitorering, og man benytter samme plattform for datainnsamling. Data samles gjennom Universitetet i Oslos Tjeneste for Sensitive Data (TSD) via kryptert nettforbindelse og ved hjelp av nettbrett og mobile applikasjoner.

Status

Til sammen 7 enheter i alle deler av landet deltar nå. I tillegg ble en ungdomspsykiatrisk enhet knyttet til Københavns Universitet inkludert våren 2023. Hittil er 300 deltakere inkludert i prosjektet, og datainnsamlingen er derfor i god rute i forhold til det første prosjektet som har som mål å rekruttere 200 deltakere med forløpsdata fra baseline til avslutning av behandling. Analyse av data fra prosjektet er i god gang, både fra det samlete materialet og fra de lokale datasettene. Et eget forskningsutvalg med medlemmer fra de samarbeidende kliniske enhetene og NSSF samt brukerrepresentant er opprettet, og er en viktig arena for drøfting av hvordan nettverkets data kan utnyttes i tiden framover.

For 2024 videreføres arbeidet med å studere mekanismer hvorved endringer under behandling (med Dialektisk atferdsterapi) skjer og for hvem behandlingen virker best. Ett artikkelmanus er under utarbeidelse. Samtidig arbeides det for å endre organiseringen av dette nettverkssamarbeidet slik at det går fra å være et tidsbegrenset prosjekt til å være et permanent forskningsregister.

Dialektisk atferdsterapi (DBT) vs forsterket vanlig behandling for suicidale og selvskadende ungdommer. Hvordan går det med ungdommene 10 år etter behandlingen?

Prosjektleder: Lars Mehlum

Prosjektgruppe: Lars Mehlum, Egil Haga, Anita Tørmoen, Kine Johansen Dymbe, Iselin Solerød Dibaj, Sofie Egidius Hjelle, Thea Schønning, Katharina Morken og Jan Ivar Røssberg (UiO)

Bakgrunn

Prosjektet er en langtids oppfølgingsundersøkelse av effektstudien *Dialektisk atferdsterapi (DBT) for ungdom med repeterende suicidalatferd* – en randomisert, kontrollert studie der DBT-behandling sammenliknes med standard BUP-behandling. Hovedmålsettingen med studien er å undersøke hvordan det har gått med ungdommer som mottok poliklinisk behandling for gjentatt suicidal og selvskadende atferd og borderlinetrekk etter hvert som de går over i voksen alder.

Mål

Denne studiens hovedmål er å undersøke hvordan det går med pasienter som deltok i den randomiserte kontrollerte undersøkelsen av effekten av DBT-A sammenlignet med EUC, 10 år etter avsluttet behandling på utfall som hyppigheten av villet egenskade episoder, alvorlighetsgraden av selvmordstanker og depressive symptomer og hyppigheten av legevaktbesøk og sykehusinnleggelser på grunn av risiko for selvskading.

Metode

Ved å bruke både kvantitative og kvalitative metoder vil vi studere deltakernes sosiale og yrkesmessige funksjon i voksenlivet, deres evne til å danne stabile familieforhold, deres livskvalitet og prosessen som er involvert i å overvinne emosjonell dysregulering. Kvalitative metoder vil også bli brukt for å utforske hvilke aspekter av behandlingen deltakerne opprinnelig mottok som de opplever mest nyttige eller relevante for deres behov på det tidspunktet. Ved å bruke såkalt EMA (ecological momentary assessment) vil vi også studere hvilke funksjonelle (som problemløsningsferdigheter) og dysfunksjonelle mestringsstrategier (som problematferd) ungdommer har beholdt eller utviklet og bruker i sitt voksne liv. Vi vil analysere kostnadene ved behandlingen deltakerne har mottatt, nedsatt funksjon og redusert livskvalitet i løpet av det 10-årige oppfølgingsintervallet for å gjennomføre en omfattende økonomisk evaluering av potensielle langsiktige differensielle økonomiske gevinster knyttet til mottak av DBT tilpasset for ungdommer i forhold til vanlig behandling. Vi vil videre studere hvilke endringer som oppstår i løpet av den aktive behandlingsfasen i ungdomsårene, og om de kan ha påvirket det langsiktige kliniske forløpet i voksenlivet og dermed tjene som forandringsmekanismer.

Status

Datainnsamlingen var planlagt oppstartet 10 år etter behandlingen, men ble noe utsatt på grunn av pandemien. Dermed starte oppfølgingen i 2022 og ble fullført i april 2023, noe som ga en gjennomsnittlig oppfølgingstid på 12,4 år. I undersøkelsen har vi gjennomført et personlig oppfølgingsintervju med hele 80 % av de tidligere deltakere, og samlet inn utfylte spørreskjemaer. Dette er en svært høy oppslutningsrate etter så lang tid og unikt i internasjonal sammenheng. Det gjør oss i stand til å si sikrere hvordan det har gått med denne gruppen av ungdommer som nå er blitt voksne. Arbeidet med publisering av resultater er pågående.

Publikasjoner

Dibaj, I. S, Tørmoen, A. J., Klungsøyr, O., Haga, E., Mehlum, L. (2023). Trajectories and Predictors of Change in Emotion Dysregulation and Deliberate Self-Harm Amongst Adolescents with Borderline Features. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, Sage. Journalshttps://doi.org/10.1177/13591045231177374

Konferansepresentasjoner

Dibaj, I. S. (2023) *Can treatment in adolescence prevent problems in adulthood? Psychotherapy in a developmental perspective.* Konferansepresentasjon. Global Mental Health Conference, Dhulikel, Nepal, 2023-03-23.

Dibaj, I. S., Tørmoen, A. J. Klungsøyr, O., Haga, E., Mehlum, L. (2023) *Trajectories and Predictors of Change in Emotion Dysregulation and Deliberate Self-Harm Amongst Adolescents with Borderline Features.* Posterpresentasjon. International Summit on Suicide Research (IASR), Barcelona, Spania, 2023-10-17.

Mehlum L. (2023). *Dialectical behaviour therapy - the evidence for its effectiveness.* Møte ved Barne- og Ungdompsykiatrisk Forskningsenhet, Gentofte Hospital, København, Danmark. 2023-04-20.

Mehlum L. (2023). *Personlighetsforstyrrelse: Er det mulig å få det bra?* Personlighetsalliansen, Stigmadagen, Oslo. 2023-11-24.

Mehlum L. (2023). *DBT as a suicide preventive intervention*. Suicide Research Summit, Barcelona, Spania. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Mehlum, L., Asarnow, J.R., Santamarina-Perez, P., Carlsson, G. & Neupane, S.P. (2023). *Use of psychotropic medication in the treatment of suicidal and self-harming adolescents - a cross-national comparison between three treatment trials*., Vitenskapelig foredrag. IASR/AFSP International summit on suicide research, Barcelona, Spain. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Tørmoen, A. J. m.fl. (2023). *Looking back: A Qualitative Study of Young Adults 12 Years after DBT- A Treatment.* Poster. IASR/AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona, Spain. 2023-10-15 – 2023-10-18.
Tørmoen, A. J. (2023). *Dialektisk atferdsterapi: skjellsettende terapi eller bare atferd?* Nasjonal konferanse om selvmordsforskning og –forebygging, Oslo, Norge. 2023-05-09 – 2023-05-10

Genetics of emotion dysregulation linked to suicidal and non-suicidal self-injurious behaviours

Prosjektleder: Lars Mehlum

Prosjektgruppe: Lars Mehlum, Egil Haga, Sudan Prasad Neupane, Pål Zeiner (OUS) og Anne Trana Brager-Larsen (OUS)

Bakgrunn

Prosjektet er organisert som et NSSF initiert forskningsprosjekt basert på biologiske datamateriell fra ulike forskningsprosjekter.

Mål

Prosjektet har som mål å studere genotyper og epigenetisk variasjon i utvalgte kandidatgener og assosiasjonen med endofenotyper som emosjonell dysregulering, emosjonell reaktivitet, suicidal og selvskadende atferd og det kliniske forløpet hos ungdommer som har mottatt behandling ved barne- og ungdomspsykiatriske enheter i Oslo.

Metode

Spesifikt vil studien også søke å belyse hvorvidt genetiske faktorer er assosiert med behandlingsutfallet ved DBT tilpasset behandling for ungdommer (DBT-A) med suicidal og

selvskadende atferd. Vi vil benytte et case-control design med om lag 100 cases (ungdommer med emosjonell dysregulering og gjentatt villet egenskade) og et tilsvarende antall friske kontrollpersoner matchet for kjønn og alder fra andre datakilder.

Status
Prosjektets datainnsamling har fortsatt i 2023 og vil pågå videre i 2024.

Forskning på risikofaktorer:

Endring i omfang og risikofaktorer for selvmordsforsøk og selvskading blant ungdom

Prosjektleder: Anita Johanna Tørmoen

Prosjektgruppe: Anita J. Tørmoen, Martin Øverlien Myhre, Fredrik Walby, Ingeborg Rossow (FHI) og Berit Grøholt (UiO)

Bakgrunn
Det er tidligere foretatt enkelte større nasjonale og regionale undersøkelser av ungdoms levekår og livsstil, herunder psykisk helse, slik som Ung i Norge og Ung i Oslo. I løpet av de senere år har det skjedd en stor endring i ungdoms levekår, særlig med tanke på informasjonsteknologi og sosiale medier. Det er viktig å få avklart om det i lys av disse endringene også har skjedd endring i omfang og risikofaktorer for selvmordsforsøk og selvskading blant unge, noe som vil være av betydning for å planlegge tiltak – herunder forebyggende intervensjoner. Gruppen publiserte en artikkel i 2020 som omhandler dette, der vi ser en enorm økning i selvskading.

Mål
Hensikten med å videreføre prosjektet er å undersøke om den påviste endring i forekomst og risikofaktorer for selvskading og selvmordsforsøk blant ungdom i grunn- og videregående skoler i Norge i perioden henger sammen med andre livsvilkår, bruk av ulike nettverk og kontakt med hjelpeapparatet. I første omgang har vi en pågående studie som ser på bruk av sosiale medier i den ungdomsgruppen som også rapporterer om selvskading.

Metode
Ungdata samles inn årlig i store deler av kommunene i Norge, og er en viktig og unik kilde til å studere sentrale livsvilkår og selvopplevd helse blant ungdom i Norge. Ungdata undersøkelsen består av spørreskjema med tilleggsmoduler der ungdommene kan selv-rapportere ulike livsvilkår, herunder psykisk helse og selvskading/selvmordsforsøk og selvmordstanker. Undersøkelsen har høy svarprosent og Ungdata gir således et nyttig oversiktsbilde over ungdom i Norge både kryss-seksjonelt og over tid.

Status
Det ble publisert ytterligere en artikkel i 2023. Arbeidet med å monitorere selvskading og selvmordsforsøk via Ungdata fortsetter i 2024.

Publikasjon
Slotnes, L. S., Tørmoen, A. J., Myhre, M. Ø. (2023). Behandling av selvskading - viktigheten av flere funksjonelle tilnærminger. Suicidologi, 28(2), 4-17. https://doi.org/10.5617/suicidologi.10545

Tørmoen, A. J., Myhre, M. Ø., Kildahl, A. T., Walby, F. A., Rossow, I. M. (2023). A nationwide study on time spent on social media and self-harm among adolescents. *Scientific Reports*, 13(1911). https://doi.org/10.1038/s41598-023-46370-y

Konferansepresentasjon

Tørmoen, A. J. (2023*). Social media and self-harm – lessons learned from general population and vulnerable adolescents in Norway*. Symposium. 32nd World Congress of the International Association for Suicide Prevention, Piran, Slovenia. 2023-09-19 – 2023-09-23.
Walby, F. A. (2023). *Self-harm and hidden groups on social media: Experiences from Norway and a research proposal*. Nordic Suicide Research Network. 2023-12-01

Prediktorer for suicidal og selvskadende atferd blant personer med ustabil personlighetsforstyrrelse

Prosjektleder: Lars Mehlum

Prosjektmedarbeidere: Lars Mehlum og Johan Siqveland

Bakgrunn
Personer med ustabil personlighetsforstyrrelse har en betydelig økt risiko for selvmord, selvmordsforsøk og selvskading som vist i tallrike studier. Likevel mangler mer detaljert kunnskap om forløpet av suicidal og selvskadende atferd over tid i ikke-kliniske grupper av personer med ustabil personlighetsforstyrrelse.

Mål
Prosjektet har som mål å prospektivt studere forløpet av suicidal og selvskadende atferd og en rekke andre psykiske funksjoner og problemer relevant for slik atferd, over en periode på 3 år. Målet er å få mer inngående kunnskap om hvordan slik atferd utvikler seg over tid og hvilke faktorer som påvirker forløpet. Resultatene av studien vil være av stor betydning for planlegging av forebyggende og behandlende tiltak rettet mot brede grupper av personer med problemer knyttet til ustabil personlighetsforstyrrelse.

Metode
Dette prosjektet utføres i samarbeid med en forskergruppe ved Columbia universitetet i New York, USA og med data innsamlet av denne forskergruppen

Status
Prosjektet har hatt svak framdrift i 2023, blant annet som følge av prosjektleder Barbara Stanleys bortgang våren 2023. NSSF vil undersøke mulighetene til å komme i gang igjen med prosjektet i 2024.

Letalitet av selvskading: I hvor stor grad er det samsvar mellom hva ungdommene rapporterer og klinikeres vurdering?

Prosjektledere: Lars Mehlum og Sudan Neupane

Prosjektgruppen: 3 forskere ved NSSF

Bakgrunn, mål
Ustabil personlighetsforstyrrelse (UPF) medfører forstyrrelser i selvbilde og identitet, og personer som har gjentatt selvskadeatferd har ofte en endret oppfatning av farlighet og risiko knyttet til denne atferden. I denne studien undersøker vi i hvilken grad det er samsvar mellom hva ungdommene som selvskader selv rapporterer om risiko og letalitet og hvordan klinikere vurderer situasjonen når det gjelder første episode med selvskading, den mest alvorlige episoden og den siste episoden.

Metode
Vi benytter data fra ca 80 ungdommer som deltok i behandlingsstudien "Langtidsoppfølging av ungdom behandlet for selvskading og suicidalitet – en randomisert kontrollert studie".

Status
Det ble i 2022 publisert 1 artikkel basert på data fra studien. Arbeid med videre publisering fra studien vil pågå også i 2024.

Publikasjon
Immunologiske og inflammatoriske faktorer ved suicidal atferd – en systematisk litteratur-gjennomgang og meta-analyse

Prosjektleder: Sudan Neupane

Prosjektgruppe: Sudan Prasad Neupane og 9 forskere ved forskningssentra i utlandet.

Bakgrunn, mål
Prosjektet er et internasjonalt samarbeidsprosjekt ledet av NSSF. Prosjektet har sitt utspring i et initiativ fra International Academy of Suicide Research (IASR) hvor NSSFs leder Lars Mehlum lenge har vært president.

Metode
Prosjektet er en systematisk litteraturgjennomgang og meta-analyse av forskning om hvorvidt immun- og inflammatoriske prosesser bidrar til økt risiko for selvmord og/eller selvmordsforsøk.

Status
Ett manuskript ble publisert i 2023 og en ny meta-analyse er sendt inn for publisering.

Publikasjon
Neupane, S. P., Daray, F. M., Ballard, E. G., Galfalvy, H., Itzhaky, L., Segev, A., Shelef, A., Tene, O., Rizk, M. M., Mann, J. J., Zalsman, G. (2023). Immune-related biomarkers and suicidal behaviors: A meta-analysis. European Neuropsychopharmacology, 75 (15-30).
https://doi.org/10.1016/j.euroneuro.2023.05.009

Konferansepresentasjon
Neupane, S.P., Daray, F.M., Ballard, E.D., Galfalvy, H., Itzhaky, L., Segev, A.,Tene, O., Mann, J.J., & Zalsman, G. (2023) *Immune-related biomarkers and suicidal behaviors: A meta-analysis.* European Neuropsychopharmacology Conference ECNP, Barcelona. 2023-07-09 – 2023-07-10.

Registerforskning:

Selvmord og villet egenskade blant etniske minoriteter i Norge

Prosjektleder: Ping Qin

Prosjektgruppe: Ping Qin, Lars Mehlum, Sadia Syeda

Bakgrunn, mål:
Norge har opplevd store demografiske endringer de siste 2–3 tiårene på grunn av innvandring. Hovedformålet med dette prosjektet er å få utvidet kunnskap om selvmord og villet egenskade, samt utvikling og risikofaktorer for selvmord og villet egenskade i innvandrerbefolkningen i Norge.

Metode
Studien er basert på hele befolkningen i Norge inndelt etter fødelandet av studiepersonene og deres foreldre. Personopplysninger hentes fra forskjellige registre i Norge.

Finansiering
Prosjektet finansieres i hovedsak over tilskuddsbudsjettet fra Helsedirektoratet. Men deler av

prosjektet var i 2021/2022 knyttet opp mot Handlingsplan for forebygging av selvmord (2020–2025) der NSSF på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet gjennomførte en delstudie. Kunnskapsdepartementet finansierte ett årsverk knyttet opp mot produksjon av rapport og 2 artikler i delstudien.

Status
En rapport om prosjektsfunnene er innsendt til kunnskapsdepartementet og ble offentliggjort i 2023. To artikkelmanus er under ferdigstillelse og vil være klare for innsendelse i 2024.

Publikasjon

Rapport: Qin, P., Syeda, S, Mehlum, L. (2023). Selvmord og villet egenskade blant innvandrerbefolkningen i Norge: innsikt basert på norske registre»

Selvmord og villet egenskade i Norge: en undersøkelse med fokus på validering av data og påvirkninger av personlig helse og sosiodemografisk status

Prosjektleder: Ping Qin

Prosjektgruppe: Ping Qin, Lars Mehlum

Bakgrunn
Selvmord og villet egenskade er viktige folkehelseproblemer i Norge. Storskala befolkningsstudier er viktige kilder til kunnskap som grunnlag for utvikling av effektive strategier for forebygging. Siden slik kunnskap i stor grad mangler i Norge, ønsker vi å bruke norske nasjonale registre som en unik kilde til å systematisk studere selvmord og villet egenskade.

Mål
I dette prosjektet fokuserer vi på en rekke fundamentalt viktige problemstillinger om selvmord i Norge. Vi ønsker å vurdere kvaliteten på registerdata om villet egenskade, få innsikt i utviklingen av forekomst av villet egenskade og selvmord, kunnskap om risikofaktorer for gjentatte episoder av villet egenskade og for påfølgende selvmord samt betydningen av viktige sosiodemografiske faktorer for de nevnte forhold.

Metode, beskrivelse
Dette er en omfattende epidemiologisk undersøkelse som bruker data fra norske befolkningsregistre til systematisk å undersøke selvmord og villet egenskade og tilknyttede faktorer. Utvalgte data og metoder er spesielt tilpasset forskningsformålet.

Resultater fra forskningsaktivitetene vil bidra til økt forståelse av selvmord og villet egenskade i Norge og legge et solid fundament for videre forskning på dette feltet

Status, resultater
Prosjektet er grunnleggende for andre pågående registerforskningsprosjekter ved senteret, og arbeidet fortsetter i 2024.

Konferansepresentasjoner

Qin, P. (2023). *Large scale national registries from across the Nordic countries: combining different registers and utilizing suicide related data with innovative research approaches.* Invited presentation. Seminar on data and surveillance systems linked to suicides and self-harm. Joint Action EU. Digitalt. 2023-05-10.

Israel, P., Mehlum L., & Qin, P. (2023). *The Relative Risk of Parent Mortality Following a Child's Death: A National Cohort Study.* Oral presentation, 2023 IASR/AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona, Spain. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Risiko for selvmord i forbindelse med sykemelding og diagnostisering av fysisk sykdom

Prosjektleder: Ping Qin

Prosjektgruppe: Ping Qin, Lars Mehlum og Ingrid Sivesind Mehlum (STAMI) og Fang Tang (Shandon University i Kina

Bakgrunn, mål
Prosjektet er basert på et tidligere samarbeidsprosjekt mellom ledende forskningsmiljøer i Norge, Danmark og England, og utvides med fokus på norske data.

Formålet med prosjektet er å undersøke selvmordsrisiko i forbindelse med sykemelding og en rekke ulike alvorlige sykdomsdiagnoser, og å undersøke mulig effektmodifikasjon av psykiatriske, demografiske eller sosioøkonomiske faktorer.

Metode, beskrivelse
Prosjektet utnyttet opprinnelig data fra forskjellige danske registre og er videreført med data fra norske registre (Det sentrale folkeregister, Norsk pasientregister og Dødsårsaksregisteret sammen med Forløpsdatabasen Trygd).

Status
En artikkel om selvmord og sykefravær er under arbeid. Målet er å ferdigstille artikkelen i 2024.

Prospektiv dødelighet blant pasienter med alkoholrelaterte skader behandlet i spesialisthelsetjenesten

Prosjektleder: Ping Qin

Prosjektgruppe: Ping Qing, Mark Kaplan (USA) og Sidra Goldman-Mellor (USA)

Bakgrunn, mål
Alkoholpåvirkning er ofte involvert i forbindelse med personskader behandlet ved sykehus, og slike skader medfører en betydelig folkehelseutfordring når det gjelder sykelighet og dødelighet.

Metode, beskrivelse:
I dette samarbeidsprosjektet med University of California vil vi bruke data fra Norsk pasientregister og det statlige pasientregisteret i California for å undersøke dødelighetsrisiko blant pasienter, som kommer til akuttbehandling for personskader der alkohol er involvert, og for å vurdere risikoforskjeller i henhold til skaden (villet egenskade, trafikkulykke, overfall osv.) og mange andre faktorer.

Status
En artikkel basert på dataene fra California ble publisert i 2022, og det vil bli utarbeidet en ny artikkel basert på de norske dataene i 2024.

Selvmord og villet egenskade blant personer utsatt for skader gjennom voldseksponering

Prosjektleder: Ping Qin

Prosjektgruppe: Ping Qin og Sidra Goldman-Mellor (gjesteforsker, USA)

Bakgrunn
Det er velkjent at det å ha opplevd vold kan ha en betydelig påvirkning på menneskers psykiske

helse. Men hvorvidt det henger sammen med selvmord, selvmordsatferd og påfølgende psykiske ledelser har man til nå visst lite om.

Mål
Dette prosjektet har som formål å undersøke assosiasjonen mellom eksponering for voldskading og risikoer for selvmord, villet egenskade og psykiske ledelser, og å se på hvordan disse risikoene varierer i henhold til type av voldskading og etter kjønn og alder.

Metode
Data fra norske registre vil brukes til å identifisere alle pasienter som oppsøkte legevakt på grunn av voldsrelaterte skader, og å fastslå antallet sykehuspresentasjoner på grunn av psykiatrisk sykdom og villet egenskade, og død ved selvmord i oppfølgingsperioden.

Status
Arbeidet i 2023 har fokusert på dataforberedelse og gjennomføring av dataanalyser samt med å utarbeide artikler. En artikkel ble sendt inn i 2023. En annen artikkel er under arbeid med mål om ferdigstillelse i 2024.

Andre forskningsprosjekter:

Biologiske faktorer i assosiasjonen mellom depresjon og periodontitt

Prosjektleder: Sudan Prasad Neupane

Prosjektgruppe: Sudan Prasad Neupane, NSSF i samarbeid med forskere fra Tannhelsekompetansesenter Rogaland.

Dette er et prosjekt som oppsummerer evidens på nevrobiologiske risikofaktorer ved depresjon, andre psykiske lidelser og periodontitt. Systematisk review og meta-analyse skal belyse gjensidige sammenhenger gjennom nevrobiologiske signalveier.

Status
En systematisk oversiktsartikkel er nå publisert i Brain Behavior and Immunity – Health. Det foregår arbeid med en ny systematisk oversikt og en egen artikkel der longitudinelle sammenhenger mellom depresjon og periodontitt undersøkes. Arbeidet med publisering er i prosess.

Konferansepresentasjon

Neupane, S.P., Onyeka, I.N., Daray, F.M. & Bull, V.H. (2023). *Systematic Review of Longitudinal Associations between Oral and Mental Disorders.* CED/NOF IADR Oral Health Research Congress. Rhodes, Greece. 2023-09-21 – 2023-09-23.

Personalets opplevelse av selvmord og selvmordsforsøk hos pasienter i psykisk helsevern

Prosjektledere: Ping Qin og Kim Larsen

Mål
Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan helsepersonell i psykisk helsevern selv oppfatter ansvarsforhold ved selvmord.

Metode
Studien er en stor spørreskjemaundersøkelse sendt alt helsepersonell i Klinikk for psykisk helsevern og rusbehandling ved Sykehuset Østfold HF som har kontakt med pasienter.

Status
Arbeidet med dataanalyser er gjort i 2023. Det er forventet 1–2 artikler i løpet av 2024.

Nevroimmunolgisk forskning på psykiske lidelser og rus og avhengighet

Det er to pågående prosjekter med til dels overlappende formål innenfor dette temaet:

a. NIDARC - Nevroimmunologi av depresjon og alkoholbrukslidelse

Prosjektleder: Sudan Prasad Neupane

Datainnsamling og analyser ble finansiert av NFR og Sykehuset Innlandet HF. Prosjektansvarlig viderefører arbeidet i sin nye stilling ved NSSF.

Bakgrunn

Alkoholmisbrukslidelse og alvorlig depresjon utgjør samlet halvparten av all sykdomsbyrde grunnet psykiske problemer og rusmisbruk. Tilstandene opptrer ofte sammen, gir mer alvorlige symptomer og gjør behandling vanskeligere samt øker risiko for selvmord og selvmordsforsøk. Immunaktivering er påvist ved komorbid alkoholmisbrukslidelse og depresjon, og at misbrukets alvorlighetsgrad påvirker denne aktiveringen. Ny kunnskap om slik immunaktivering kan gi informasjon om nye biologiske markører og kan gi et bedre grunnlag for forebyggende arbeid i klinikken.

Mål

Formålet med prosjektet er å kartlegge immunmarkører og andre biologiske markører sin rolle i sammenhengen mellom samt behandlingen av alkoholmisbruk og alvorlig depresjon i et longitudinelt perspektiv. Prosjektet har delmål om å undersøke hvorvidt selvmordstanker ved behandlingsstart er assosiert med endringer i immunrelaterte biomarkører over tid blant pasienter med alkoholbrukslidelser.

Metode

Prosjektet omfatter en prospektiv longitudinell studie, der immunologiske markører i blodet sammenlignes mellom pasienter med alkoholmisbrukslidelse og friske individer. En rekke spørreskjema er brukt for å kartlegge psykisk tilstand inkludert selvmordstanker. Immunmarkører i blodet som måles, er hovedsakelig pro- og anti-inflammatoriske cytokiner (interleukiner, interferon-gamma, tumor nekrose faktor etc) og CRP.

Status

Datainnsamlingen er ferdigstilt. Prøvemateriell er lagret i biobank. Analyse av blodprøver er utført. Prosjektet er nå overført fra tidligere eierinstitusjon til NSSF; prosjektet er forlenget av REK ut 2025 Datakoding i sikker TSD server og analyse samt publikasjonsarbeid er påbegynt.

b. Nevrobiologisk forklaring på komorbid depresjon hos pasienter med alkoholmisbrukslidelse

Prosjektleder: Sudan Prasad Neupane

Prosjektgruppe: Sudan P. Neupane, med bidrag fra samarbeidspartnere ved Folkehelseinstituttet, Sykehuset Innlandet HF og flere institusjoner i Nepal. Blodprøveanalyser er utført av Vitas Laboratorium i Oslo.

Prosjektet ble i første fase finansiert gjennom midler fra US-Norway Fulbright Foundation og Eckbos legat.

Bakgrunn, mål

Hensikten med prosjektet er å undersøke sammenhengen mellom bakterieflora, stress, inflammasjon og alvorlig depresjon (AD) og alkoholmisbrukslidelse (AML). Prosjektet er en tverrsnittsstudie av pasienter som behandles for AML, AD og friske voksne (kontroller), alle fra Nepal. AML og AD utgjør samlet sett halvparten av all sykdomsbyrde grunnet psykiske problemer og rusmisbruk. AML og AD oppstår ofte sammen. Stress, og aktivert immunsystem er felles for AML og AD. Det er i økende grad

forståelse for betydningen av tarmflora ved psykiske lidelser inkludert AML og AD. Ny kunnskap om interaksjon mellom tarmflora, stress og inflammasjon kan føre til at man får nye markører og grunnlag for klinisk anvendelse ved bedre forebygging og behandling av disse lidelsene.

Metode
Deltakerne til dette prosjektet er både pasienter med alkoholrelaterte lidelser, pasienter med depresjon og frisk kontrollgruppe. Deltakerne har fylt ut en rekke spørreskjema som omhandler bruk av alkohol, symptomer på psykisk sykdom, særlig depresjon, om levevaner og traumatiske opplevelser i livet. Blod tappes for undersøkelse av immunologiske markører (cytokiner) og «vanlige» kliniske blodmarkører for sykdom/risiko for sykdom. Hår tas for undersøkelse av kortisol. Avføring er samlet inn for å utføre gensekvensering for å undersøke sammensetning av bakterieflora i tarmen. Alt biologisk materiale oppbevares i en forskningsbiobank i Oslo, SIDCAD BIOBANK.

Status
Datainnsamling er ferdigstilt og prosjektet er i analyse og publikasjonsfase.

Samfunnsøkonomiske kostnader ved selvmord

Prosjektleder: Fredrik A Walby
Prosjektgruppe: Lars Mehlum, Carl-Aksel Sveen

Bakgrunn
Selvmord medfører omfattende lidelse og betydelige belastinger på mange områder for et stort antall etterlatte i Norge hvert år. Samtidig utgjør selvmord store kostnader for samfunnet, i form av tapt arbeidsproduktivitet frem til antatt pensjonsalder, direkte kostnader i form av ambulanseutrykninger, leteaksjoner m.v., samt bruk av helsetjenester og tapt arbeidsproduktivitet for de etterlatte. Den største kostnadskomponenten er avdødes tapte arbeidsproduktivitet. En kartlegging av de samfunnsøkonomiske kostnadene ved selvmord er hittil ikke gjennomført i Norge.

Mål
Målet med denne studien er å estimere de samfunnsøkonomiske kostnadene ved selvmord i Norge. Det vil kunne gi økt fokus på nytten av selvmordsforebygging, ikke bare med tanke på den enkeltes og de etterlattes situasjon, men også med mål om å redusere de samfunnsøkonomiske kostnadene ved selvmord. Økt kunnskap om de samfunnsøkonomiske kostnadene ved selvmord vil forhåpentligvis også gi et bedre grunnlag for effektiv og målrettet selvmordsforebyggingsinnsats i Norge.

Metode
Ved å koble data fra dødsårsaksregisteret med data over lønn, utdannelse osv. kan tapt arbeidsproduktivitet ved selvmord beregnes. Oversikter over direkte kostnader som ambulansetjenester vil kunne beregnes ut ifra tilgjengelige helsedata, mens kostnader knyttet til etterlatte etter selvmord vil være gjenstand for anslag og beregninger basert på tidligere studier innen feltet, da det p.t. ikke er tilgjengelig direkte informasjon om samfunnsøkonomiske kostnader for selvmordsetterlatte i Norge.

Status
Datainnsamlingen vil kunne være klar tidlig i 2024, og publisering vil bli fullført i løpet av 2024.

Finansiering
Intern finansiering.

Publikasjon
Sveen, C-A., Pedersen, G. A. F., Hummelen, B., Kvarstein, E. H. (2023). Personality disorders: the impact of severity on societal costs. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience* https://doi.org/10.1007/s00406-023-01715-6

Livslosen – evaluering av et pilotprosjekt

Prosjektleder: Fredrik A Walby

Prosjektgruppe: Nora Vennesland, Jan Ivar Røssberg, Lars Mehlum

Bakgrunn
Stiftelsen Diakonissehuset Lovisenberg ved fagdirektør Erik Kreyberg Normann og administrerende direktør Vidar Haukeland ønsket å etablere et lavterskel livskrisetilbud og fikk midler til dette fra statsbudsjettet i 2021. Livslosen ble etablert høsten samme år og er et kortvarig botilbud (5 døgn) for mennesker i livskrise med selvmordstanker. Målet var å etablere et selvmordsforebyggende tiltak som lå utenfor helse- og omsorgstjenesten og som skulle dekke et tomrom i hjelpetilbudet

Livslosen er ikke utviklet med bakgrunn i forskning, men har sitt utspring i en lang tradisjon av frivillig hjelp til mennesker med selvmordsproblematikk.

Mål
Prosjektet, som er et PhD prosjekt ved Det medisinske fakultet, UiO, har som formål å gjøre en vitenskapelig evaluering av Livslosen. Vi vil undersøke hvem som bruker tiltaket Livslosen, hvordan gjestene opplever tilbudet, hva slags oppfølging går de videre til og hvordan påvirkes brukernes selvmordstanker under og etter oppholdet.

Metode
Det planlegges tre delstudier, en med kvantitativt- og to med kvalitativt forskningsdesign. Det skal gjøres en spørreundersøkelse av brukerne på Livslosen som sammenliknes med en referansegruppe fra psykiatrisk poliklinikk. Videre er det planlagt å gjøre dybdeintervjuer av brukerne, ansatte og frivillige for å få en forståelse av hva tilbudet består av, hva som ligger til grunn for de endringene eller manglende endringer som skjer i løpet av oppholdet på Livslosen og hvordan brukerne i det hele tatt opplever tilbudet.

Status
Utarbeiding av forskningsprotokoll ble påbegynt høsten 2023 da stipendiat ble ansatt. Datainnsamling og analyser vil starte i 2024 så fort prosjektet har nødvendige tillatelser. REK søknad er sendt.

Finansiering
Stiftelsen Diakonissehuset Lovisenberg.

B) Forskning finansiert av NFR/Stiftelsen DAM/Tom Wilhelmsens stiftelse/UiO/OUS

Veiledning av stipendiater/studenter og prosjektleders forskning knyttet til prosjektene er finansiert over tilskuddsmidlene fra Helsedirektoratet

Registerforskning:

Pasientsikkerhet og faktorer relatert til selvmord etter utskrivelse

Prosjektleder: Anita Johanna Tørmoen

Prosjektgruppe: Fredrik A Walby, Lars Mehlum, Martin Ø Myhre, Samarbeidspartnere: Cecilie B Hartberg OUS, Bipolarforeningen ved Silje Gravaas, Brukerrådet Søndre Oslo DPS/LEVE ved Ildri Rye Svanem

Bakgrunn
Omtrent alle psykiske lidelser er forbundet med forhøyet selvmordsrisiko, og naturlig nok er da pasienter som er eller nylig har vært i kontakt med spesialisthelsetjenesten en meget viktig risikogruppe gjennom hele forløpet. Med data fra Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og TSB har vi tidligere vist at 44 % av samtlige som døde i selvmord hadde hatt kontakt med en av disse tjenestene i forkant. I denne gruppen har 67 % vært innlagt i døgnbehandling det siste året før de døde, og majoriteten av selvmord skjer i løpet av kort tid etter utskrivelse. Dette gjør utskrivelsesfasen til en viktig risikoperiode for å forebygge selvmord hos pasienter i psykisk helsevern.

Selvmordsproblematikk er sammensatt og det er krevende å vite hvordan en best kan forebygge. Allikevel tyder funn, som nevnt over, på at et systemperspektiv kan være nyttig. Det foreliggende prosjektet vil se nærmere på forebygging av selvmord i et pasientsikkerhetsperspektiv.

Mål
Å undersøke hvilke potensielle risikofaktorer som sammenfaller i tid og som ser ut til å være sterkest i perioden etter utskrivelse. Ved å identifisere både faktorer ved tjenestene og ved pasientene kan vi bidra til å peke på områder å intervenere i forhold til.

Metode
Prosjektet benytter data fra Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Datamaterialet framkommer gjennom kobling mellom Dødsårsaksregisteret (DÅR) og Norsk pasientregister (NPR) der alle personer, som døde i selvmord innen ett år etter kontakt med psykisk helsevern eller TSB, er inkludert, samt data fra et spørreskjema som behandler, som hadde siste kontakt med pasienten før selvmordet, fyller ut.

Status
Stipendiat startet høsten 2023. Det arbeides med klargjøring av datasett og alle nødvendige godkjenninger. Kompetansegruppen med brukere er startet opp og har avholdt sitt første møte. Analyser vil starte i 2024.

Finansiering
Prosjektet er organisert som et PhD-prosjekt og finansiert av Helse Sør-Øst.

Selvmord i rusbehandling

Prosjektleder: Lars Mehlum

Prosjektgruppe: Martin Øverlien Myhre, Fredrik A. Walby, Jørgen G. Bramness, Tommy Sjåfjell

Prosjektet er organisert som et PhD-forskningsprosjekt og finansiert av Stiftelsen Dam i samarbeid med Rådet for psykisk helse.

Bakgrunn
Rusbrukslidelser er forbundet med en forhøyet risiko for selvmord. Likevel vet vi lite om omstendighetene omkring selvmord under og etter behandling i Tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB), kjennetegn ved personene som dør og behandlingskontakten de hadde før selvmordet.

Mål
Målet med prosjektet er å beskrive kjennetegn ved selvmord i tverrfaglig spesialisert rusbehandling.

Metode
Prosjektet benytter data fra Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Datamaterialet framkommer gjennom kobling mellom Dødsårsaksregisteret (DÅR) og Norsk pasientregister (NPR) der alle personer, som døde i selvmord innen ett år etter kontakt med psykisk helsevern eller TSB, er inkludert, samt data fra et spørreskjema som behandler, som hadde siste kontakt med pasienten før selvmordet, fyller ut. Prosjektet kan bidra med ny kunnskap som kan brukes til å utforme selvmordsforebyggende tiltak i tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Prosjektet startet i 2021 og går over 4 år.

Status
2 artikler er akseptert for publisering, og den siste artikkelen er sendt inn. Arbeidet med ferdigstilling av artiklene samt kappe vil pågå i 2024. Stipendiat har i 2024 forelderpermisjon i 4 mnd.

Publikasjoner
Bramness, J. G., Pandey, S., Moe, J. S., Toft, H., Lien, L., Walby, F. A., Myhre, M. Ø., Bolstad, I. (2023). Levels of IL-6 are Associated with Lifetime Attempted Suicide in Alcohol Use Disorder Patients. *Neuropsychiatric Disease and Treatment.* 19 (2141-2148)**.** https://doi.org/10.2147/NDT.S413101

Myhre, M. Ø., Astrup, H., Kildahl, A. T., Bergsager, D., Walby, F. A. (2023). Suicide in services for mental health and substance use: A national hybrid registry surveillance system. *Healthcare Informatics Research*, 29(1) https://doi.org/10.1177/14604582231167439

Myhre, M. Ø., Walby, F. W., Bramness, J. G., Mehlum, L. (2023). The temporal association between suicide and comorbid mental disorders in people treated for substance use disorders: a National registry study. *Addiction science & clinical practice*, 18(53) https://doi.org/10.1186/s13722-023-00415-9

Konferansepresentasjon

Myhre, M. Ø. (2023). *Increasing suicide mortality rates in patients with cannabis use disorder – A national registry study.* IASR/AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona, Spain. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Finansiering
3-årig PhD-prosjekt finansiert av Stiftelsen Dam gjennom Rådet for psykisk helse.

Utfallet av psykoterapi hos pasienter henvist etter villet egenskade – en prospektiv naturalistisk undersøkelse

Prosjektleder: Ping Qin

Prosjektgruppe: Ping Qin, Barbara Stanley, Lars Mehlum, Ingrid Melle, Ketil Berge Lunde (stipendiat), Anne Seljenes Bøe (stipendiat), Baopeng Liu (gjesteforsker)

Bakgrunn, mål
Villet egenskade er vanlig blant unge mennesker og er en sterk prediktor for repetisjon av villet egenskade, selvmord og tidlig død i befolkningen. Dette prosjektet benytter data fra norske registre der man undersøker henvisninger til psykososiale intervensjoner og deres potensielle utfall for ungdom og unge voksne behandlet for villet egenskade i spesialisthelsetjenesten og fokuserer på 1) hvilke typer psykososiale intervensjoner disse pasientene ofte henvises til og hvordan henvisningene varierer basert på kliniske karakteristika ved selvskadingen og sosiodemografisk status til pasienten, 2) hvorvidt henvisning til psykososial behandling er beskyttende mot repetisjon av villet egenskade og prematur død i løpet av oppfølgingsperioden og 3) hvorvidt de psykososiale intervensjonene er gunstige for de unge pasientenes utdanningsløp.

Metode, beskrivelse
Prosjektet er basert på hele befolkningen i Norge. Personopplysninger er innhentet fra Det sentrale folkeregister, Norsk pasientregister, Dødsårsaksregisteret og Forløpsdatabasen Trygd.

Status
En artikkel er publisert i 2023, og to artikler er under arbeid og vil innsendes for publikasjon i 2024. Arbeidet med ferdigstilling av begge avhandlinger vil pågå i 2024.

Finansiering
Prosjektet er finansiert av Norges forskningsråd (NFR).

Publikasjoner
Bøe, A. S., Mehlum, L., Melle, I., Qin, P. (2023). Psychiatric disorders among adult deliberate self-harm patients and subsequent risk of dying by suicide, mental and behavioural disorders and other external causes. *Journal of Psychiatric Research, 165. (83-90).* https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2023.07.011

Konferansepresentasjoner
Qin, P. (2023). *Follow-up Support and Intervention for Self-Harming Patients in the Real World.* Plenary talk. 2023 IASR/AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona, Spain. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Baopeng Liu, Cunxian Jia, Ping Qin. Temporal risk of repeat deliberate self-harm and associated risk factors: a national cohort of all patients treated in specialist health services in Norway. Poster presentation. 2023 IASR/AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona, Spain. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Ping Qin. Hva har det skjedd etterpå med pasientene behandlet for villet egenskade på somatisk sykehus? Oral presentation. 12. nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging. Oslo, Norge. 2023-05-09 – 23-05-10.

Avdekking av selvmordsrisiko hos middelaldrende og eldre menn

Prosjektleder: Ping Qin

Prosjektgruppen: Ping Qin, Lars Mehlum, Erik Oftedahl Næss, Carla Louise Hughes

Bakgrunn
Middelaldrende og eldre menn utgjør om lag 25% av befolkningen, men står for om lag 45% av alle selvmord i Norge. Samtidig har svært lite forskning hittil vært viet selvmord blant middelaldrende og

eldre menn. Samtidig er det svært viktig å øke vår forståelse av årsakene til selvmord i denne gruppen.

Mål, metode
Ved bruk av data fra flere longitudinelle befolkningsregistre i Norge vil dette prosjektet studere selvmord blant alle menn 40 år eller eldre og anvende en rekke ulike metodiske tilnærminger for å undersøke samspill mellom sosiodemografiske bakgrunnsvariabler, sosial gruppetilhørighet, psykisk helse og negative livshendelser og belastninger – alle faktorer med stor mulig forklaringsverdi for selvmord.

Som en del av registerbasert forskning ved NSSF har prosjektet de nødvendige godkjenningene og data er innhentet.

Status
Prosjektarbeidet startet i mars 2023 og har fått to PhD- stipendiater på plass. Flere artikler er planlagt. Det vil fortsettes med litteratursøk, dataanalyser og skriving av artikler i 2024.

Finansiering
Prosjektet er finansiert av Skipsreder Tom Wilhelmsens Stiftelse

Personlig tilpasset håndtering av selvmordsrisiko gjennom datadrevet klinisk beslutningsstøtte ved bruk av transnasjonale registerdata

Prosjektleder: Ping Qin

Prosjektgruppen: Ping Qin, Lars Mehlum, Busenur Kizilaslan. Forskningsgruppen består av en rekke forskere fra fem partnerskapsinstitutter i fire land (Irland, Norge, Sverige og Spania).

Bakgrunn
Effektiv håndtering av selvmordsrisiko i klinisk praksis er en utfordrende oppgave på grunn av mangel på verktøy som kan hjelpe med nøyaktig vurdering av selvmordsrisiko. Dette fører til ineffektiv klinisk beslutningstaking og et udekket behov for hensiktsmessig psykisk helsebehandling. Hovedformålet med dette prosjektet er å utvikle et persontilpasset 'Klinisk Beslutningsstøtte System' - Clinical Decision Support System (CDSS), dvs. medisinsk programvare som kan hjelpe til med personalisert klinisk evaluering og håndtering av selvmordsrisiko.

Metode
Prosjektet vil bruke data fra befolkningsregistre fra Irland, Norge, Sverige og Catalonia (Spania), og anvende maskinlæringsteknikker for å utvikle nøyaktige og klinisk nyttige prediksjonsmodeller for selvmord og uoppfylt behov for helsetjenester, herunder identifisering av de viktigste risikofaktorene.

Status
Prosjektet startet 1. mars 2023. Prosjektpartnerne har inngått kontrakter og vil arbeide intensivt med de planlagte prosjektaktivitetene i løpet av 2024 og fremover.

Finansiering
Prosjektet vil bli finansiert av Norges Forskningsråd gjennom det europeiske programmet ERA PerMed JTC2022.

C) Samarbeidsprosjekter finansiert av prosjekteier

NSSFs ansatte i prosjektene er finansiert over tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet

Behandlingsforskning:

SIPEA – Suicidale pasienter innlagt i PAM – Helse Bergen HF– en prospektiv oppfølgingsundersøkelse

Prosjektansvarlig ved NSSF: Lars Mehlum

Prosjektet ledes av Kjetil Ødegaard ved Helse Bergen HF.

Prosjektgruppe består av flere forskere samt to stipendiater (Hallvard Lund-Heimark, Maria Fagerbakke Strømme) ved Helse Bergen HF og 2 forskere (Mehlum og Walby) ved NSSF.

Finansiert av Helse Vest RHF.

Målet for studien er å skaffe kunnskap som kan bidra til et bedre og mer differensiert tilbud til de som i dag legges inn i akuttpsykiatrien, med særlig fokus på tiltak som kan forebygge selvmordsatferd og unødvendige reinnleggelser. Studien har som delmål:

- å gjøre en grundig kartlegging og beskrivelse av bakgrunnsvariabler og faktorer som kan være relatert til selvmordsrisiko hos pasienter som innlegges ved en psykiatrisk akuttavdeling;
- å beskrive hvilken behandling pasientene har hatt innenfor det psykiske helsevernet før den aktuelle innleggelsen (indeks innleggelse) og å beskrive oppfølging på spesialistnivå etter indeks innleggelse;
- å analysere sammenhenger mellom pasientrelaterte/situasjonsrelaterte variabler, behandlingsrelaterte variabler og pasientenes forløp med tanke på selvmordsatferd, gjeninnleggelser, evt. død (alle årsaker).

Prosjektet har hittil resultert i mange ulike publikasjoner som belyser en rekke ulike aspekter ved risiko og forløp av suicidal atferd i denne kohorten. Også i 2023 ble flere artikler publisert.

Arbeidet med videre analyser og publisering vil pågå også i 2024.

Extreme challenges – Psychopathology, treatment and health service experience among psychiatric in patients with severe self-harming behavior in Norway

Prosjektgruppe: Elfrida Kvarstein (leder, OUS), Fredrik A. Walby (prosjektansvarlig NSSF). Samarbeidsprosjekt mellom Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri (NAPP), NSSF og en rekke kliniske miljøer fra hele Norge.

Bakgrunn
Noen pasienter har omfattende, tidvis ekstrem selvskading og annen suicidal atferd og omfattende bruk av helsetjenester (døgn og poliklinisk) som følge av dette. Denne gruppen er gjenkjennelig klinisk over hele Norge, men det finnes svært lite systematisert kunnskap om denne pasientgruppen – også internasjonalt.

Mål
Hensikten med prosjektet er å kartlegge omfanget av og karakteristika ved pasienter med svært omfattende og alvorlig selvskadingsproblematikk som av den grunn er storforbrukere av helsetjenester både i Psykisk helsevern og i somatikken. Dette er en gruppe som er kjent i alle foretak, men som det finnes svært lite systematisk kunnskap om også internasjonalt.

Metode
Det er gjennomført en nasjonal screeningundersøkelse som har identifisert om lag 400 pasienter i målgruppen totalt i alle 4 helseregioner. Videre planer er å gjøre en grundig intervjubasert undersøkelse av denne pasientgruppen både i forhold til suicidal atferd, selvskading, diagnostiske

karakteristika, ulike psykometriske mål samt kartlegge bruk av helsetjenester og karakteristika ved behandlingen disse har mottatt. Samarbeidsutfordringer o.l. i helsetjenesten vil også bli kartlagt.

Status
Datainnsamlingen er sluttført. Én artikkel ble publisert i 2023, én er under vurdering og siste artikkel sendes inn våren 2024. Det planlegges disputas i løpet av året. Prosjektet har sikret noe ytterligere finansiering til ferdigstillelsen.

Finansiering
Prosjektet er finansiert av Stiftelsen DAM gjennom Rådet for Psykisk Helse.

Publikasjon
Langjord, T., Pedersen, G. A. F., Bovim, T., Christensen, T. B, Eikenæs, I. H. U-M., Hove, O., Kildahl, A., Mork, E., Norheim, A. B., Ramleth, R-K, Ringen, P. A., Romm, K. L., Siqveland, J., Schønning, T., Stänicke, L. I., Torgersen, T., Pettersen, M., Tveit, T., Urnes, Ø., Walby, F. A., Kvarstein, E.H. (2023). Mental health disorders, functioning and health-related quality of life among extensively hospitalized patients due to severe self-harm – results from the Extreme Challenges project. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1258025–1258025. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1258025

Konferansepresentasjon (poster)
Kvarstein E. H., Langjord, T., Walby F. A. et al. (2023). *Mental health among extendively hospitalized patients due to severe self-harm.* Poster. ESTSS 2023: Trauma and resilience through the ages: A life course perspective. Belfast, Irland. 2023-06-14 – 2023-06-17.

Implementering av evidensbasert behandling for bedret psykisk helse i barnevernsinstitusjoner: Omsorgs og endringsmodellen

Prosjektansvarlig ved NSSF: Anita J. Tørmoen

Prosjektet ledes av John Kjøbli ved Bufetat region nord, og er et samarbeidsprosjekt mellom Bufetat region nord, University of Washington, University of Denver og UiO.

Prosjektet er finansiert av RBUP, NSSF og Psykologisk institutt ved UiO.

Det er behov for mer forskning om de spesifikke behovene til ungdom og familier som får hjelp i barnevernsinstitusjoner og på effekten av de tjenestene som ytes.

Prosjektet undersøker gjennomførbarheten og aksepten av en ny modell for omsorg og endring i barnevernsinstitusjoner – spesielt delen om den integrerte behandlingsmodellen (ITM) som er en del av omsorgs- og endringsmodellen (OEM).

Prosjektet er organisert som et PhD prosjekt med tilknyttet stipendiat veiledet fra NSSF. To artikler er blitt ferdigstilt i løpet av 2022. En av disse er publisert, den andre fremdeles til fagfellevurdering. Prosjektet videreføres til 2023 med sluttføring av doktorgradsarbeidet.

Publikasjon
Espenes, K., Tørmoen, A. J. (2023). Gjennomførbarhet og aksept av en DBT-informert behandlingstilnærming for ungdom i barnevernsinstitusjoner. *Suicidologi,* 28(1), 48-57 https://doi.org/10.5617/suicidologi.10337

Selvskadende og suicidal atferd blant pasienter med ustabil personlighetsforstyrrelse og unnvikende personlighetsforstyrrelse

Prosjektansvarlig ved NSSF: Lars Mehlum

Prosjektet er et samarbeid mellom forskere ved NSSF og Seksjon for personlighetspsykiatri og spesialpoliklinikker ved Klinikk for psykisk helse og avhengighet, Oslo universitetssykehus HF.

Bakgrunn

Pasienter med ustabil personlighetsforstyrrelse har en betydelig økt risiko for selvmord, selvmordsforsøk og selvskading som vist i tallrike studier. Mindre kjent er at også personer med unnvikende personlighetsforstyrrelse kan ha betydelig forekomst av slik atferd.

Mål, metode

I denne studien er målet å innhente kunnskap om hvilke undergrupper innen pasientgruppene som har størst risiko for suicidal atferd og selvskading. Vi undersøker suicidal og selvskadende atferd og en rekke andre psykiske funksjoner og problemer relevant for slik atferd i en stor kohort av pasienter som har ustabil personlighetsforstyrrelse, unnvikende personlighetsforstyrrelse eller begge deler og som er behandlet ved kliniske enheter som deltar i Nettverk for personlighetsforstyrrelser (tidl. kalt Dagbehandlingsnettverk). Målet er å få mer inngående kunnskap om hvilke grupper som er mest risikoutsatt og hvilke faktorer som øker risikoen. Resultatene av studien vil være av stor betydning for videre planlegging og utvikling av behandling og forebyggende tiltak.

Status

Arbeidet med publisering av artikkel fra dette prosjektet har hatt svak framdrift på grunn av at ansvarlig forsker i prosjektet har sluttet ved NSSF. Prosjektet vil bli søkt fullført i 2024.

Forløp og behandlingsutfall ved psykotiske lidelser

Prosjektansvarlig ved NSSF: Ping Qin

Prosjektet ledes av Ingrid Melle ved UIO/PHA og prosjektgruppen består av flere forskere fra Norment/OUS og 1 forsker ved NSSF.

Bakgrunn

Forløpet av alvorlig psykisk lidelse er vanskelig å forutsi på personnivå. Mer konkret kunnskap er nødvendig for å kunne planlegge behandlingen bedre og for å forstå årsakene til ulik sykdomsutvikling.

Mål, metode

I dette prosjektet følger vi opp personer som for 10 år siden var til sin første behandling for en alvorlig psykisk lidelse, og som under denne behandlingskontakten ble rekruttert til prosjektet «Tematisk Organisert Psykoseforskning». Ved dataene fra personlige intervjuer og Norske registre vil vi undersøke hvordan det har gått med dem på lang sikt, og om det er tidlige kjennetegn som gir indikasjoner om langtidsutvikling. Kunnskapen vil brukes til utvikling av en «risikokalkulator».

Status

I 2024 vil det bli utarbeidet ett til to artikkelmanus for publikasjon.

Finansiering

Prosjektet er finansiert av FRIMED-FRIPRO Forskningsrådet.

Utfallet av psykotiske lidelser - den kritiske perioden (Defining the outcome of psychotic disorders - the critical period)

Prosjektansvarlig ved NSSF: Ping Qin

Prosjektet ledes av Ingrid Melle ved UIO/PHA og prosjektgruppen består av en stipendiat og flere forskere fra Norment/OUS samt med Ping Qin ved NSSF.

Bakgrunn
Oppfølgingsprosjektene som er gjennomført i regi av prosjektgruppen viser at for pasienter med psykoselidelser er det første behandlingsåret avgjørende. Tidligere studier har vist at det første behandlingsåret er en periode med særlig stor risiko for selvskading og selvmord.

Mål, metode
Dette nye prosjektet vil etablere en ny kohort med pasienter som kommer til sin første behandling for psykoselidelser ved Oslo universitetssykehus HF og følge dem gjennom det først behandlingsåret. Deltakerne vil følges med hyppige symptommål, inkludert selvmordstanker, for å se på den tidsmessige utviklingen av forskjellige symptomområder.

Status
Datainnsamling og analyse av data vil pågå i 2024.

Finansiering
Prosjektet er finansiert av Helse Sør-Øst RHF.

Dialektisk atferdsterapi for ungdom med selvskading og selvmordsatferd – en naturalistisk studie

Prosjektansvarlig ved NSSF: Anita Johanna Tørmoen

Prosjektledelsen er ved Helse Bergen HF/Universitetet i Bergen.

Prosjektgruppen består av 1 forsker på NSSF samt en stipendiat og to forskere fra Helse Bergen HF/Universitet i Bergen, en forsker fra Psykologisk Institutt ved Universitetet i Oslo og to internasjonale samarbeidspartnere. To brukerrepresentanter fra Mental Helse ungdom deltar under forberedelsene og underveis i forløpet av studien.

Mål
Denne studien søker å fremskaffe kunnskap om effekt over tid, samt om aksept og frafall fra DBT for ungdom (DBT-A) der behandlingen er tilbudt som en del av rutinemessig klinisk praksis i spesialisthelsetjenesten. Hovedformålet er å undersøke utfallet av DBT-A med tanke på selvskadingsepisoder, selvmordsforsøk, depresjon, livkskvalitet og akutte sykehusinnleggelser samt akseptabilitet og frafall blant ungdommer som ble henvist til og tilbudt DBT-A ved Avdeling for barne- og ungdomspsykiatri (PBU), Helse Bergen HF.

Metode
Studien er en ukontrollert pre-post studie med ett års oppfølgingstid og benytter prospektive data samlet i klinikk. Studien har tre delmål: å beskrive responsen etter å ha fullført DBT-A, tre måneder etter behandling, ett år etter samt å beskrive prediktorer for ulike utfall hos ungdom som ble henvist på bakgrunn av selvskading og selvmordsatferd.

Status
Protokoll er utarbeidet, REK søknad er godkjent og stipendiat er finansiert internt ved Helse Bergen HF. Rekruttering av pasientene starter januar 2024 og slutter desember 2025 og siste måletidspunkt blir 2027. Innsamling av data og analysering av data vil være hovedfokus i 2024.

Registerforskning:

Villet egenskade blant de risikoutsatte gruppene under COVID-19 pandemien

Prosjektgruppen: Ping Qin (prosjektansvarlig ved NSSF) og flere forskere ved Forskningsenheten ved Psykiatrisk Center København.

Bakgrunn
Covid-19-pandemien kan ha påvirket den psykiske helsen ulikt i ulike befolkningsgrupper.

Metode og mål
Ved å bruke data knyttet sammen fra ulike danske registre, vil dette prosjektet undersøke om sårbare individer (identifisert som de som opplever hjemløshet, fengsel, bor i støttede psykiatriske boliger eller krisesentre for kvinner, lider av psykiske lidelser og/eller rusmisbruk og som har kronisk fysisk sykdom og en infeksjonshistorie) som ble infisert av COVID-19-viruset, har forhøyet forekomst av villet egenskade sammenlignet med sårbare individer som ikke er infisert med viruset og sammenlignet med befolkningen generelt.

Status
Det ble publisert en artikkel i 2023, og det er planlagt ytterligere en artikkel i 2024.

Finansiering
Prosjektet er finansiert av Novo Nordisk Fonden.

Publikasjon
Erlangsen, A., Qin, P., Madsen, T., Hawton, K., Osler, M., Hjorthøj, C., Benros, M. E. Ethelberg, S., Mølbak, K., Laursen, T. M., Nordentoft, M., Nilsson, S. F. (2023). Association between SARS-CoV-2 infection and self-harm: Danish nationwide register-based cohort study. *British Journal of Psychiatry*, 222(4), 167-174 https://doi.org/10.1192/bjp.2022.194

Selvmord og villet egenskade hos etterlatte ungdom og unge: Hvordan kan familie- og psykisk helsestøtte skille risikoen?
Prosjektansvarlig ved NSSF: Ping Qin

Prosjektet ledes av Tine Kristin Grimholt ved OUS, og prosjektgruppen består av 1 PhD stipendiat (Emma Skei), 1 forsker fra OUS og 1 forsker ved NSSF. Prosjektet har hovedveiledning fra NSSF.

Bakgrunn
Tap av en forelder er en av de mest signifikante hendelser et barn eller ungdom kan oppleve, og er assosiert med en forhøyet og langvarig risiko for psykososiale problemer.

Mål, metode
Ved bruk av data fra norske langsgående befolkningsregistre har dette prosjektet som mål å undersøke hvilken innflytelse det har å miste en forelder på risikoen for selvmord og villet egenskade i ungdomsårene og ung voksen alder, og videre å søke etter faktorer knyttet til familie- og psykisk helsevern som kan bidra til å redusere risikoen.

Status
Stipendiat startet opp høsten 2023. Arbeid med litteratursøk, dataanalyser og artikler fortsetter i 2024.

Finansiering
Prosjektet er finansiert av Helse Sør-Øst RHF.

Forskning på risikofaktorer:

Villet egenskade – atferd og symptomer på Borderline personlighetsforstyrrelse hos ungdom som er i kontakt med psykisk helsevern
Prosjektansvarlig ved NSSF: Lars Mehlum

Prosjektgruppen består av 1 stipendiat (Anne Trana Brager-Larsen) ved Oslo universitetssykehus HF (OUS), 1 forsker ved OUS og en forsker ved NSSF. Prosjektet har hovedveiledning fra NSSF.

Prosjektet har hovedveiledning fra NSSF

Bakgrunn
Suicidal og selvskadende (villet egenskade) atferd hos ungdom er et omfattende folkehelseproblem. Et mønster av slik atferd er ofte forbundet med personlighetsforstyrrelser, særlig borderline personlighetsforstyrrelse som vist i studier av voksne. Kunnskapene om sammenhengen mellom villet egenskade-atferd og personlighetsforstyrrelser blant ungdom er imidlertid begrenset.

Mål, metode
Hovedmålet i prosjektet er å undersøke forekomster av og samvariasjon av villet egenskade-atferd og kriterier for Borderline personlighetsforstyrrelse (Borderline Personality Disorder, BPD) hos ungdom i alderen 12–18 år som er i kontakt med psykisk helsevern for barn og unge. Studien er en prospektiv oppfølgingsundersøkelse som samler data ved hjelp av personlig intervju med deltakere og ved bruk av selvutfylte spørreskjema. Det innhentes informasjon fra både ungdom, foresatte og behandlere.

Status
Alle artiklene fra prosjektet er nå publisert og avhandlingen ble levert ved årsskiftet. Prosjektet vil bli fullført med forhåpentligvis vellykket disputas i 2024.

Finansiering
Prosjektet er finansiert av OUS.

Publikasjoner
Brager-Larsen, A., Zeiner, P., Mehlum, L. (2023). DSM-5 Non-Suicidal SelfInjury Disorder in a Clinical Sample of Adolescents with Recurrent Self-Harm Behavior. *Archives of Suicide Research.* https://doi.org/10.1080/13811118.2023.2192767

Brager-Larsen, A., Zeiner, P., Mehlum, L. (2023). Sub-threshold of full-syndrome borderline personality disorder in adolescents with recurrent self-harm – distinctly or dimensionally differents? *Borderline personality disorders and emotion dysregulation (BPDED*), 10(1). https://doi.org/10.1186/s40479-023-00234-z

Konferansepresentasjoner

Mehlum L, Zeiner P, Brager-Larsen A. (2023*). Self-harming adolescents with sub-threshold or full-syndrome borderline personality disorder - distinctly or dimensionally different?* Meeting in the Nordic Suicide Prevention Research Network, 2023-04-20.

Nevroimmunologiske korrelater til suicidal og villet egenskade atferd blant pasienter med personlighetsforstyrrelser: En pilotstudie.

Prosjektansvarlig ved NSSF: Sudan P Neupane

Prosjektet ledes av Benjamin Hummelen, UIO/PHA og OUS. Prosjektgruppen består av flere forskere fra NORMENT, OUS og NSSF.

Basert på blodprøve-materiale som er analysert for en del immunmarkører (NONSTOP-GEN prosjektet) har vi satt i gang dette pilotprosjektet for å se på sammenhengen mellom immunmarkører og selvmordsforsøk/ villet egenskade blant pasienter med

personlighetsforstyrrelser. Data baseres på ca. 100 pasienter med personlighetsforstyrrelser og ca. 100 kontrollpersoner som er tilgjengelig fra NORMENT databasen.

Status
Prosjektet er godkjent av REK og arbeidet med publisering av resultater pågår.

Hormonterapi og endring i helserisiko for menn som slutter med anabole steroider - en pilotstudie

Prosjektansvarlig ved NSSF: Sudan Neupane

Prosjektgruppen består av 1 forsker fra NSSF og 4 forskere fra Oslo universitetssykehus HF (NK-TSB og Endokrinologi avd.)

Prosjektet er organisert som et PhD prosjekt hvor 1 NSSF-forsker er involvert som biveileder.

Bakgrunn
Bruk av anabole androgene steroider (AAS) er assosiert med endokrine, metabolske, hjerte/kar, psykiske og nevroimmunologiske helserisikoer. Dagens standardbehandling for AAS-avhengige individer foregår gjennom rusbehandlingsopplegg. Personer som avslutter bruk av anabole steroider opplever fysiske og psykiske bivirkninger som følge av lave testosteronverdier, der depresjon, søvnproblemer, smerter, angst, fatigue, redusert seksuallyst og ereksjonsproblemer oppstår og kan vedvare i måneder og opptil år. Dette gjør at det er vanskelig å slutte og bidrar til langvarig bruk med betydelig økt helserisiko. I tillegg er det rapportert om høy forekomst av selvmordsproblematikk i denne populasjonen.

Mål, metode
Formålet med studien er å undersøke om hormonterapi med Clomifene bør tilbys dersom pasientene slutter med AAS. Man vil også undersøke ulike helseeffekter, blant annet endring i immunsystemet, depresjon og suicidalitet.

Dette er en behandlingsstudie for å undersøke verdien av hormonterapi kontra ikke-medikamentell behandling for AAS og AAS-relatert abstinens. Man vil også måle blodmarkører relevant for immunsystemet og kartlegge utviklingen av psykiske symptomer gjennom behandlingsforløpet. Undersøkelse av endringer i selvmordsatferd i denne populasjonsgruppen er en del av prosjektformålet.

Status
Rekruttering og oppfølging av pasienter er sluttført. Artikler er sendt inn for publisering og avhandling er levert. Prosjektet er planlagt avsluttet i 2024 med disputas.

Finansiering
Prosjektet er finansiert av Helse Sør Øst RHF.

Selvmord og villet egenskade blant studenter og innbyggere på landsbygda i Kina

Prosjektansvarlig ved NSSF: Ping Qin

Prosjektgruppen består av flere forskere og stipendiater ved Shandong University i Kina. Prosjektet er finansiert av ulike forskingsfond i Kina.

Kinas sosialøkonomi gjennomgår raske endringer, og psykisk helse hos unge og landlige innbyggere har med dette blitt en stor bekymring for det offentlige. Dette prosjektet har som formål å undersøke forekomsten av suicidal atferd og psykiske lidelser hos kinesiske universitetsstudenter og innbyggere på landsbygda og å rette fokus mot viktige faktorer som bidrar til dette problemet.

Status
Prosjektet er en fortsettelse av Ping Qins tidligere forskningssamarbeid med Kina. Samarbeidet fortsetter i 2024.

Konferansepresentasjon

> Qin, P. (2023). *Psychiatric Care after Deliberate Self-harm.* Suicide Research Seminar at Shandong University, Jinan, China. 2023-04-06- 2023-04-07.

Selvmord og villet egenskade blant voksne i alderen 40–64 år
Prosjektleder: Ping Qin

Prosjektet er et internasjonalt samarbeid mellom forskere i IASPs Special Interest Group on Suicide and Self-harm in Middle-aged Adults. Prosjektgruppen består av 1 forsker ved NSSF, 1 forsker ved Hong Kong University og 1 forsker ved Bristol University samt 5–8 medforskere fra forskningsenheter i andre land.

Blant voksne i alderen 40–64 år er selvmord en av de hyppigste dødsårsakene, og nesten 50 % av de som døde i selvmord i Norge var i denne aldersgruppen. Likevel er forskning og forebyggingsfokus i større grad rettet mot andre aldersgrupper. Derfor har International Association for Suicide Prevention (IASP) Special Interest Group on suicide and self-harm in middle-aged adults, initiert dette prosjektet med mål om å få økt kunnskap om selvmord og selvskading blant mennesker i aldersgruppen 40–64 år. Studien benytter en rekke systematiske oversiktsartikler og originale studier med data fra ulike kilder.
En systematisk oversiktsartikkel ble publisert i 2022 og det er planlagt flere artikler i 2024 og fremover.

d) Forskningsprosjekter med utgangspunkt i avtaler om statlig egenregioppdrag

Evaluering av folkeopplysningstiltak
Prosjektgruppe: Lars Mehlum (leder), Christine Mohn, Hanne Sofie Wernø-Nilsson, Egil Haga

Bakgrunn
Om lag halvparten av alle som tar livet sitt i Norge har ikke vært i kontakt med spesialisthelsetjenesten for psykisk helse og avhengighet i året før de døde. Regjeringens handlingsplan for forebygging av selvmord 2022–2025 slår fast at det skal gjennomføres regionale folkeopplysningskampanjer med nasjonal overbygning. Kampanjene er særlig rettet mot menn fordi om lag 70 % av selvmord i Norge forekommer blant menn, samtidig som menn i mindre grad søker hjelp for psykiske problemer eller i livskriser sammenliknet med kvinner. Med opplysningskampanjene ønsker man å nå mer effektivt ut til menn som en av de gruppene i befolkningen som i mindre grad søker hjelp og informasjon.

Mål
Målet med prosjektet er å evaluere effekten av folkeopplysningstiltak, både mtp befolkningen generelt og på undergrupper. Det undersøkes også om tiltakene har negative effekter for spesifikke undergrupper.

Metode
I forbindelse med kampanjene gjennomføres det pre- og posttester av holdninger og kunnskap som kan ha betydning for hjelpsøking ved selvmordstanker og psykiske vansker som kan øke selvmordsrisiko. Det undersøkes også om kampanjene har effekt på holdninger og kunnskap som kan ha betydning for villighet til å hjelpe andre. I tillegg til pre- og post-testene vil det gjennomføres spørreundersøkelser rettet mot spesifikke undergrupper.

Status
Det har vært gjennomført kampanjer i tre regioner i 2022–2023, og det planlegges for kampanjer i de to siste regionene i 2024–2025. Analyser av pre- og posttesten for den første av kampanjene er gjennomført, og resultatene vil publiseres i 2024. Det arbeides også med en publikasjon med utgangspunkt i Theory of planned behaviour som brukes som teoretisk rammeverk for pre- og post-testene.

Finansiering
Prosjektet finansieres gjennom en avtale om egenregi med Helsedirektoratet.

Konferansepresentasjoner

Mehlum, L. Folkeopplysning om selvmord og forebygging i Norge – hva er erfaringene så langt? 12. Mehlum L. (2023). F*olkeopplysning om selvmord og forebygging i Norge – hva er erfaringene så langt?* 12. Nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging, Oslo. 2023-05-09 – 2023-05-10.

Haga, E; Wernø-Nilsson, H S. *Folkeopplysning for å redusere stigma til hjelpsøking.* 12. Nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging, Oslo. 2023-05-09 – 2023-05-10.

Forebygging- /fagutviklings- og kvalitetsforbedringsprosjekter

I tillegg til forskningsprosjekter drifter NSSF fagutviklingsprosjekter, kvalitetsforbedringsprosjekter og forebyggingsprosjekter. Fagutvikling og kvalitetsforbedringsprosjekter bidrar til å utvikle kunnskap og erfaring til bruk i selvmordsforebyggende tiltak.

I det følgende presenteres fremdrift og status i NSSFs pågående fagutviklings-/forebyggings-prosjekter og annet kvalitetsforbedringsarbeid finansiert over tilskuddet ved utgangen av 2023.

Utvikle og implementere strategier og tiltak som bidrar til at flere søker helsehjelp

Prosjektleder: Lars Mehlum
Prosjektmedarbeidere: Egil Haga, Hanne Christine Mohn, Hanne Sofie W. Nilsson

Bakgrunn og metode for prosjektet er beskrevet inngående i søknad om tilskudd i 2020 og i rapporter fram til og med 2022. Referanser som understøtter prosjektet er også formidlet i tidligere søknader og rapporter.

Kort oppsummering av bakgrunn og metode:
NSSF har siden 2016 vært partner i European Alliance Against Depression (EAAD). Tilsammen 20 land samarbeider i EAAD om å iverksette kunnskapsbaserte intervensjoner mot depresjon og selvmordsatferd i lokalsamfunnet, særlig gjennom å styrke innsatsen rettet mot personer som ikke er brukere av spesialiserte helsetjenester (Hegerl et al., 2010). Et økende antall land utenfor Europa har også sluttet seg til EAAD.

EAAD har utviklet en modell for regionale flernivåintervensjoner som innebærer en metodikk hvor man setter inn samtidige tiltak på følgende nivåer

1. Primærhelsetjenesten
2. Befolkningen generelt
3. Lokale nøkkelpersoner (lærere, sosialarbeidere, prester, nødetater o.a.)
4. Høyrisikogrupper

Tiltak i en slik flernivåintervensjon bør være slik innrettet at de på den ene siden fører til at flere søker hjelp for psykiske vansker og andre problemer som øker risikoen for selvmord, og på den andre siden bidrar til at aktuell selvmordsrisiko fanges opp av personer i det sosiale nettverket, i kontakten med helsepersonell og andre nøkkelpersoner i lokalsamfunnet.

Det er gjennomført flere studier av folkeopplysningskampanjer rettet mot selvmordsatferd og psykiske vansker med mål om å endre holdninger, kunnskap og atferd i befolkningen. Systematiske litteraturgjennomganger av disse studiene konkluderer med at disse kampanjene kan endre bevissthet og kunnskap om og til dels holdninger til selvmord og psykiske lidelser på kort sikt (Dumesnil & Verger, 2009; Pirkis et al., 2019; Torok et al., 2017). Effektene av kampanjene på atferd er mindre godt dokumentert (Pirkis et al., 2019), mens størst effekt på selvmordsatferd har blitt funnet når folkeopplysningskampanjer har vært en del av en strategi med flere komponenter (Hegerl et al., 2006; Motohashi et al., 2007; Székely et al., 2013).

Aktivitet i 2023

EAAD, Arendal kommune og Østre Agder DPS

NSSF jobbet i 2023 opp mot Agder kommune og Østre Agder DPS med mål om å opprette en lokal allianse for gjennomføring av flernivåintervensjon for å styrke innsatsen mot depresjon og forebygge selvmord. Høsten 2022 ble det gjennomført en folkeopplysningskampanje om depresjon og hvordan man kan få hjelp i Arendal kommune. De sentrale kampanjebudskapene ble formidlet med brosjyrer på legekontorer, plakater (blant annet på busser) og gjennom annonsering på sosiale medier. Kommunens tjenester og lavterskeltilbud ble synliggjort, og Østre Agder DPS åpnet for at pårørende og brukere kunne ta direkte kontakt med Akutt-ambulant team uten henvisning. Det er satt i gang en prosess for å se på om tiltaket kan danne grunnlag for å opprette en lokal allianse mot depresjon og for forebygging av selvmord med deltakelse fra flere Agder kommuner, frivillige organisasjoner og helseforetaket.

Regionale folkeopplysningskampanjer med nasjonal overbygning

I Handlingsplan for forebygging av selvmord 2020–2025, går det frem under mål 2 «Trygg kommunikasjon om selvmord» at å dele at man har selvmordstanker kan være livreddende og at det er behov for å øke kunnskapen om selvmordstematikk i befolkningen, redusere stigma og å få flere til å søke hjelp. Ett av tiltakene regjeringen vil gjennomføre er regionale folkeopplysningskampanjer med nasjonal overbygning om forebygging av selvmord. Kampanjene skal gjennomføres innenfor rammen av en flernivåintervensjon.
Prosjektet er innrettet i to delprosjekt. Delprosjekt 1: Nasjonal kommunikasjon og Delprosjekt 2: Regionale folkeopplysningskampanjer – som til sammen utgjør en helhet. Oppgaven innebærer både å være kontaktpunkt for dialogen mellom den nasjonale overbygningen og det regionale arbeidet og ivareta den nasjonale fremdriften av delprosjekt 2. NSSF har i 2023 jobbet tett sammen med de regionale RVTS-ene i Vest, Sør og Nord, Helsedirektoratet og en rekke andre regionale aktører for å planlegge og gjennomføre flernivåintervensjoner med sterk involvering av regionale interessenter. Det ble gjennomført en folkeopplysningskampanje i mai–juni 2023 i region Vest og i november 2023 i region Sør. Det ble gjennomført ulike opplæringstiltak knyttet til selvmordsforebygging i begge regioner med et stort antall kursdeltakere. Planlegging for tilsvarende tiltak i 2024 ble startet for region Nord.

iFightDepression
Det veiledede internettbasert selvhjelpsverktøyet iFightDepression anses som et verdifullt tiltak brukt i kombinasjon med kompetanseheving i tjenestene og informasjonskampanjer rettet mot befolkningen som helhet. Implementeringen er blant annet knyttet til arbeidet med å gjennomføre regionale flernivåintervensjoner/kampanjer.

Samarbeid med Røde Kors og VIVAT
NSSF har samarbeidsavtaler med Røde Kors og VIVAT.

Finansiering
Arbeidet med Regionale folkeopplysningskampanjer med nasjonal overbygging er i 2023 finansiert gjennom egenfinansieringsoppdrag fra Helsedirektoratet. Annen aktivitet i prosjektet er finansiert gjennom tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet.

Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling

Prosjektleder: Fredrik A. Walby
Prosjektmedarbeidere: Helene Astrup, Ebba Giil, Martin Ø. Myhre (25 %), Anine T. Kildahl

Bakgrunn og metode for prosjektet ble beskrevet inngående i søknad om tilskudd i 2020. Rapporter fra 2020 og fram til nå viser årlig status og aktivitet. Referanser som understøtter prosjektet er også formidlet i tidligere søknader og rapporter.

Kort om prosjektet
Kartleggingssystemet er et sentralt tiltak i *Handlingsplan for forebygging av selvmord 2020–2025* både som tiltak under mål 1 «Systematikk og helhet i det selvmordsforebyggende arbeidet» og under mål 4 om «God hjelp og gode behandlingsforløp for mennesker i selvmordsrisiko» og under mål 6 om «Bedre forekomsttall».

Hensikten med Kartleggingssystemet er å sikre en løpende oversikt over alle selvmord under og inntil ett år etter kontakt med psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Målet er å identifisere kjennetegn ved disse selvmordene og behov for forebyggende tiltak mot selvmord på systemnivå. På sikt vil man også kunne evaluere eventuelle tiltak og endringer over tid.

Rapportene fra Kartleggingsssystemet og bevisstgjøringen innen psykisk helsevern vil bidra til kunnskapsutvikling som understøtter arbeid og tjenester av god kvalitet over tid.

Parallelt med arbeidet med datainnsamling og årsrapportene vil registerdataene tilbake til 2008 fortsatt benyttes til å produsere mer spesialiserte rapporter.

Arbeid i 2023
I 2023 har det vært arbeidet videre med analyse og utarbeiding av årsrapport for årene 2019 og 2020 (publisert våren 2023). Lanseringen ble gjort digitalt i samarbeid med HDIR. Denne rapporten inneholder utover en oppdatering av funn fra alle tjenestene som Kartleggingssystemet dekker (PHV, PHV-BU, TSB og Avtalespesialister), også en egen utvidet del om selvmord under døgnbehandling de siste 10 årene. I tillegg ble det arbeidet med løpende datainnsamling og innhenting og analyse av data fra 2021 og 2022 som ledd i forberedelser til kommende rapporter.

I 2023 ble også den midlertidige prøveperioden for Kartleggingssystemet utvidet fra opprinnelig ut 2023 til ut 2027. Det har vært jobbet med nødvendige justeringer av formalia og forankringer i forhold til dette, og det har også vært startet opp en dialog med HDIR om forankring etter 2027. Vi har også påbegynt en prosess med revidering av elektronsik kartleggingsskjema som benyttes i deler av datainnsamlingen basert på de erfaringer som er gjort så langt.

Kartleggingssystemet har også i 2023 hatt en høy aktivitet i form av rådgiving og undervisning til en lang rekke aktører, mediekontakt med videre. Vi har også vært involvert i vitenskapelige publikasjoner og foredrag.

Rapport
Walby, F. A., Astrup, H., Giil, E. & Myhre, M. Ø. (2023). Årsrapport 2019–2020 – Selvmord under døgnopphold. *Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling*

Engelsk sammendrag av rapport
Walby, F. A., Astrup, H., Giil, E. & Myhre, M. Ø. (2023). Annual report 2019–2020 - Suicide among inpatients in Mental Health Services for Adults. *Norwegian Surveillance System for Suicide in Mental Health and Substance Misuse Services.*

Publikasjoner
Pileberg, S., Astrup, H. (2023). Selvmord under døgnopphold i psykisk helsevern. Suicidologi 28(2)

Myhre, M. Ø., Kildahl, A. T., Astrup, H., Bergsager, D., Walby, F. A. (2023). Suicide in services for mental health and substance use: A national hybrid registry surveillance system. Health Information Journal. doi: 10.1177/146045822311674

Konferansepresentasjoner

Myhre, M. Ø. (2023). *Systemperspektiver på selvmordsforebygging.* Nasjonalt konferanse selvmordsforebygging. Oslo. 2023-05-10.

Walby, F. A. (2023). *Forebygging av selvmord ved bruk av registerdata: Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord. Plenar: Når ikke alt går som det skal.* Helse- og kvalitetsregisterkonferansen 2023, Oslo, Norge. 2023-10-25 – 2023-10-26.

Walby, F. A. (2023). *Om nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling., Selvmord under døgnopphold - Funn fra ny rapport., Systemperspektiv på selvmordsforebygging for pasienter med psykoselidelser.* Parallellsesjoner. ISPS fagkonferanse: «It takes a lot to laugh (it takes) a train to cry» – Om følelser og psykose, Hamar, Norge. 2023-02-09 – 2023-02-10.

Walby, F. A. & Myhre, M. Ø. (2023). *Suicide after discharge and sequences of contact before suicide: Findings from the Norwegian Surveillance System for Suicide*. Nordic Suicide Research Network. 2023-10-06.

Walby, F.A., Myhre, M. Ø., Astrup, H., Giil, E. & Terjesen, A. G. (2023). *Selvmordsforebygging i et systemperspektiv.* Symposium. Nasjonal konferanse om selvmordsforskning og –forebygging, Oslo, Norge. 2023-05-09 – 2023-05-10.

Finansiering
Finansiert gjennom tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet

#chatsafe – trygg kommunikasjon – et befolkningsrettet tiltak spesielt rettet mot ungdom.
Prosjektansvarlig: Fredrik Walby

Kort om prosjektet
Retningslinjer for ungdom om å kommunisere trygt om selvmord på nettet er utviklet av Orygen i Australia. NSSF har, i samarbeid med Orygen, oversatt og tilpasset retningslinjene til norske forhold. Dette gjelder både for Veiledning for ungdom om å kommunisere trygt om selvmord på nettet og #chatsafe for lærere – hvordan lærere kan bistå til sikker kommunikasjon om selvmord på nett. Brukerorganisasjonen Psyktærlig bidro også inn i dette arbeidet med sin erfaringskompetanse og kjennskap til målgruppen. NSSF opprettet høsten 2020 instagramkontoen chatsafe_no der det jevnlig legges ut illustrasjoner og tekster med utgangspunkt i veilederen og #chatsafe Topp 10 tips. Organisasjonen Psyktærlig drifter instagramkontoen i kontraktsfestet samarbeid med NSSF.

Arbeid i 2023
Samarbeidet med @Psyktærlig om å produsere material basert på #chatsafe til spredning på sosiale medier, primært Instagram, har fortsatt i 2023, og vi opplever stadig mye interesse for tiltaket.

NSSF har flere ganger etterlyst tiltak for spredning av #chatsafe slik som angitt i Handlingsplan for forebygging av selvmord 2020–2025 mål 2, punkt 2.2 Selvmords- og selvskadingsinnhold på internett – inkludert finansiering av slik aktivitet. Det har vært dialog og avholdt flere møter med Helsedirektoratet rundt dette, og arbeidet har kommet videre.

NSSF har også, basert på erfaringene med #chatsafe og annen kompetanse på området, gitt råd til RVTS'ene i deres oppdrag med å utarbeide en veileder om sosiale medier og selvskading.

Publikasjon
Walby, F. A., Tørmoen, A. J. (2023). #chatsafe: Fra versjon 1.0 til 2.0. *Suicidologi,* 28(3)

Finansiering
Finansiert gjennom tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet.

Aktivitet som har bidratt til kompetanseheving i tjenesteapparatet og øvrige målgrupper (jf. tilskuddsbrevet punkt 1.2 og regelverket for tilskuddsordningen)

NSSF har som mål å bidra til å heve kompetansen om selvmordsforebyggende arbeid i tjenesteapparatet og den øvrige befolkningen, og er opptatt av å fremme evidensbasert praksis på feltet gjennom å gi råd og kunnskapsstøtte bygget på oppdatert norsk og internasjonal forskning.

NSSF deltar aktivt på en rekke nasjonale faglige arenaer for forskning og formidling både på eget initiativ og etter invitasjon. I våre egne kurs og fagmøter formidler vi forskningsbasert kunnskap til forskere, klinikere og ansatte fra ulike sektorer der selvmordsforebygging er satt på dagsorden.

NSSF legger til rette for målrettet kunnskapsutvikling i tjenesteapparatet og øvrige målgrupper ved å utvikle og tilby opplæring i kunnskapsbasert praksis, ved implementeringsstøtte for nasjonale retningslinjer, veiledere og kunnskapsbasert praksis i form av rådgivning til klinikere og kliniske enheter, rådgivning til journalister og pressens organisasjoner, rådgivning til frivillige organisasjoner og stiftelser, til øvrige kunnskapssentre og rådgivning til forvaltningen og til myndigheter.

Kompetanseutvikling gjennom opplæringstiltak for spesifikke målgrupper
NSSF legger til rette for målrettet kompetanseutvikling i tjenesteapparatet ved å utvikle og tilby utdanningsprogram, kurs, nettbaserte verktøy, lærebøker, undervisningsmateriell, e-læringsmoduler og konferanser. Vi henvender oss både til tjenesteapparatet i spesialisthelsetjenesten, til kommunehelsetjenesten og til andre grupper som har behov for økt kompetanse om selvmord, selvmordsatferd, selvskading og etterlatte- og pårørendeproblematikk.

Nesten halvparten av de som dør i selvmord har hatt kontakt med spesialisthelsetjenesten for psykisk helse og rus i løpet av siste leveår, og mange har oppsøkt fastlegen siste måned før selvmordet (Walby, Myhre og Kildahl 2018). Psykisk helsevern er derfor en viktig arena for iverksetting av selvmordsforebyggende tiltak på mange plan. DBT er trukket fram som foretrukket behandling for personer med gjentatt selvskading og ulike psykiske lidelser (Mehlum et. al, 2014,2016, 2019, 2020, 2023) i Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019-2024) og i rapporten Forenkle og forbedre som var på høring i 2023.. Det pågår et omfattende arbeid med å ta i bruk behandlingsprinsipper fra DBT i kombinerte institusjoner i barnevernet der NSSF bistår helseforetakene og Bufetat med å implementere kunnskapen. NSSF har også på oppdrag fra Bufdir og NUBU gitt implementeringsstøtte til å ta i bruk DBT-prinsipper i intervensjonsprogrammet MST. Det er også stor mangel på behandlingstilbud til etterlatte etter selvmord som opplever forlenget sorgforstyrrelse (ICD-11) og NSSFs utdanningsprogram i Forlenget Sorgforstyrrelsesterapi er et viktig virkemiddel for å øke helsevesenets kompetanse i å gi et kunnskapsbasert behandlingstilbud til personer med FSF.

Valg av målgruppe og tema for opplæring er basert på nasjonale føringer for styrking av kompetansen i tjenesteapparatet, kunnskapsbasert praksis og på spesialkompetansen ved senteret innenfor spesifikke helserelaterte forsknings- og fagutviklingsområder som:

- behandling av suicidalitet og intervensjon ved selvmordskriser
- bruk av DBT i behandling av selvskading og repeterende suicidalitet
- forebygging av selvmord blant pasienter i TSB
- kompetanse om ulike aspekter ved vurdering av selvmordsrisiko og intervensjon ved selvmordsfare samt styrket pasientsikkerhetsarbeid innen psykisk helsevern
- utarbeidelse av sikkerhetsplaner
- risikofaktorer for suicidal og selvskadende atferd blant ungdom
- forebygging av uheldig omtale av selvmord og selvskading på nett (#chatsafe)
- støttetiltak for etterlatte etter selvmord,
- ivaretakelse av behandlere som opplever selvmord hos sine pasienter
- innvandrergrupper og risiko for selvmord og selvmordsforsøk
- erfaringer fra flernivåintervensjonsarbeid (EAAD)

for å nevne noen eksempler på områder.

Opplæringstiltak

Leger, psykiatere og psykologer med behandleransvar i psykisk helsevern er en viktig målgruppe for vår utdanningsvirksomhet. Det er også annet helsepersonell innenfor psykisk helsevern. NSSF tilbyr årlig fire kurs for leger, psykologer og terapeuter der innholdet spesifikt fokuserer på hvordan bli en sikrere, bedre og mer effektiv behandler i møte med pasienter med suicidal atferd:

Utdanningsprogram i Dialektisk atferdsterapi (DBT)

DBT er en prinsippstyrt, delvis manualbasert behandlingsmetode utviklet av professor Marsha Linehan, University of Washington, Seattle.

NSSF tilbyr utdanning i Dialektisk atferdsterapi (DBT) gjennom et eget utdanningsprogram i DBT. Implementering av bærekraftige og sterke DBT team har vært et viktig prinsipp. Det legges mye arbeid i opptak og bistand til å forme robuste team. Utdanningen går over ett år og gir helse- og/eller barnevernfaglig personell spesifikk kompetanse i DBT. Vi har fram til nå utdannet rundt 600 DBT-terapeuter. NSSF veileder til enhver tid et stort antall team fra hele landet i metodikken. Utdanningsprogrammet i DBT har videreutviklet tilbudet til å ha flere opplæringstilbud årlig, og utdanningen blir også levert på digitale plattformer. Utdanningsprogrammet er også med på utvikling av filmer og digitalisering av enkeltelementer i behandlingen.
https://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/nssf/utdanning-kurs-konferanser/utdanning/dbt/ressurser-for-dbt-terapeuter/

Fordypningskurs i DBT

NSSF tilbyr årlige fordypningskurs/konferanser for DBT-terapeuter. I 2023 ble det holdt et 3-dagers fordypningskurs. Dette fordypningskurset fokuserte på mindfulness og radikal aksept, som er av de sentrale kjernebegrepene i DBT. Praktisering av dette kan gjøre oss bedre i stand til å håndtere intense følelser. En ny studie har nettopp vist at mindfulness-tilnærmingen er sentral for å redusere angst (Hoge et al, 2022). Vi hadde med oss DBT-lærer, forsker og forfatter Cedar Koons fra USA til å lede opplæringen, og flere av DBT-lærerne ved NSSF var medlærere sammen med Koons disse dagene.

Forlenget sorgforstyrrelses-terapi (FST)

Forlenget sorgforstyrrelse er en forholdsvis hyppig lidelse (rammer 7–10 % av alle etterlatte uansett dødsårsak) og er en alvorlig og langvarig tilstand som ikke lar seg behandle med tradisjonelle tilnærminger eller legemidler. Mange etterlatte ved selvmord vil også rammes av forlenget sorgforstyrrelse og da er likemansstiltak slik som sorggrupper ikke en tilstrekkelig hjelp. Forlenget sorgforstyrrelses-terapi (FST) er en relativt kortvarig (16 uker) kunnskapsbasert psykoterapimetode utviklet i USA av professor Katherine Shear og tilpasset for norske forhold av NSSF. Behandlingen gir betydelig bedre resultater enn tradisjonelle metoder og har høy kostnadseffektivitet. NSSF anser det som viktig at alle etterlatte, også etterlatte ved selvmord som rammes av forlenget sorgforstyrrelse, får et effektivt behandlingstilbud og tilbyr derfor utdanning i behandlingsmetoden i Norge.

Kurs i klinisk selvmordsrisikovurdering og kronisk suicidalitetsproblematikk

Kurset holdes på helseforetaksnivå og må være forankret og bestilt av ledelsen for den psykiatriske virksomheten i foretaket. Implementering av systematisk og grundig selvmordsrisikovurdering lykkes best når alle som har ansvar for vurderinger deltar og en får anledning til å diskutere de viktigste problemstillingene knyttet til dette feltet.

Kurs i samtale med personer i selvmordsfare

Frivillige organisasjoner er viktige aktører for lavterskeltilbud til mennesker med selvmordstanker. NSSF har i samarbeid med Røde Kors utviklet et undervisningsopplegg for frivillige i Røde Kors om «Samtale med personer i selvmordsfare». NSSF bidrar i opplæring av kursholdere.

E-læringskurs i selvmordsrisikovurdering

De primære målgruppene for kurset er leger og psykologer i primærhelsetjenesten. Bakgrunnen for kurset er undersøkelser som viser at mange av de som har gjennomført selvmord har vært i kontakt med fastlege i månedene før selvmordet, uten at selvmordsrisiko har vært fanget opp eller vurdert. E-læringskurset har som siktemål å styrke primærhelsetjenestens kompetanse i å kartlegge/avdekke selvmordsrisiko samt vurdere risikoen og sette i gang behandling/oppfølging.

Åpen nettside og begrenset omfang (2 timer) har vist seg gunstig for å nå bredt ut til praksisfeltet. Det er lagt vekt på at kursdeltakerne skal trenes i noen utvalgte læringspunkter, for eksempel

betydning av å skape en god relasjon, stille direkte og effektive spørsmål om suicidalitet og gi legen/psykologen konkrete verktøy i å øke sikkerheten (utarbeidelse av sikkerhetsplan).

Brukerne vurderer kurset som relevant og at de har god nytte av det i sin arbeidshverdag. Det omtales som strukturert og informativt med nyttige oppsummeringer og konkrete forslag til hvordan man kan formulere seg i møtet med personer med selvmordstanker. Video-eksempler og beskrivelse av sikkerhetsplan (framfor kontrakt) blir også trukket fram som nyttige elementer.

Om lag halvparten av de som har gjennomført kurset er leger eller psykologer, mens de de øvrige er fra andre faggrupper som jobber med selvmordsforebygging/psykisk helse på kommunenivå.

Demonstrasjonsfilm om bruk av sikkerhetsplan

Sikkerhetsplan er et verktøy brukt under behandling av pasienter med økende selvmordstanker. Filmen viser hvordan helsepersonell og pasient i samarbeid kan lage en sikkerhetsplan. Skjema for Sikkerhetsplan ligger tilgjengelig for nedlasting sammen med filmen.

Demonstrasjonsfilm om kartlegging av selvskading

I denne filmen vises det hvordan man kan kartlegge selvskading som ikke tidligere er kjent. Den viser også hvordan det kan legges til rette for en samtale om selvskading, selvskadingens funksjon og kontekst og hvordan gå videre i vurdering av tiltak. Målgruppen er først og fremst helsepersonell i kommunene. NSSF har også produsert en faktafilm om selvskading.

Demonstrasjonsfilm om hvordan involvere pårørende ved behandling og oppfølging av personer med selvmordsproblematikk

Selvmordsforsøk eller annen selvmordsatferd er en emosjonell påkjenning for de pårørende og det har tidvis vært for lite fokus på denne gruppen. FAC-team i kommunene har rutiner for involvering av de pårørende når det skal utarbeides en behandlingsplan, men det kan skorte på ivaretakelse av de pårørende. Filmen gir gode innspill til ansatte i primær- og spesialisthelsetjenesten om betydningen av å involvere de pårørende og hvordan bedre ivareta også denne gruppen.

Nettbasert selvhjelpsverktøy mot depresjon

Helsepersonell i primærhelsetjenesten – leger og psykologer samt annet helsepersonell som jobber i psykisk helse og rus i kommunene, er viktige aktører i det selvmordsforebyggende arbeidet. NSSF sluttet seg til den europeiske alliansen mot depresjon (EAAD) i 2016, og har videreutviklet informasjonsmateriell og selvhjelpsverktøy for norske forhold. Depresjon er en risikofaktor for selvmord – om lag 5 % av deprimerte dør av selvmord og enda flere utfører selvmordsforsøk eller selvskading. Selvhjelpsverktøyet, iFightDepression for mild til moderat depresjon, er oversatt til norsk og tilbys til pasienter som samtidig går til behandling for depresjon hos fastlege/psykolog i kommunen. Verktøyet finnes samtidig på en lang rekke språk, siste versjon som er gjort tilgjengelig er ukrainsk. NSSF tilbyr elektronisk opplæring/kurs for helsepersonell i kommunene i bruk av dette veiledete selvhjelpsverktøyet mot depresjon. Verktøyet vil kun være tilgjengelig for pasienter som mottar en invitasjon til bruk fra helsepersonell. Verktøyet er også presentert under fanen «Finn selvhjelpsvertøy og kurs» på Helsenorge.no.

Veileder for unge om nettbruk og deling av innhold knyttet til selvskading og selvmordsatferd på nett

#Chatsafe retningslinjene, «Veileder for ungdom om å kommunisere trygt om selvmord på nettet», er utviklet av det australske forskningssenteret Orygen. NSSF har tilpasset veilederen til norske forhold og foretatt oversettelse til norsk. Veilederen er tilgjengeliggjort for unge via Instagram-kontoen #chatsafe og fra NSSFs nettside www.selvmord.no.

Veileder for hvordan lærere kan gi råd til ungdom om trygg kommunikasjon om selvskading og selvmordsatferd på nett

«#Chatsafe for lærere – hvordan lærere kan bistå til sikker kommunikasjon om selvmord på nett» er også utviklet av Orygen og oversatt til norsk ved NSSF. Veilederen er lett tilgjengelig på NSSFs nettside www.selvmord.no

Kunnskapsressurser for ansatte i spesialisthelsetjenesten basert på rapporter fra Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling

Det vises til tilgjengelige ressurser i form av publikasjoner, rapporter, presentasjoner og infografikk som kan lastes ned og benyttes i kompetansehevende tiltak, på kurs, i møter etc.

https://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/nssf/kartleggingssystemet/publikasjoner/

https://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/nssf/kartleggingssystemet/ressurser/powerpointer/

https://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/nssf/kartleggingssystemet/ressurser/infografikker/

https://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/nssf/kartleggingssystemet/ressurser/filmer%20og%20opptak/

12. nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging

Den 12. i rekken av nasjonal selvmordforebyggingskonferanse i regi av NSSF ble avholdt den 9. og 10. mai i Oslo.

Tema for årets konferanse var «Hvordan nå alle? Befolkningsrettet selvmordsforebygging» konferanseprogram-.pdf (uio.no)

Professor Jane Pirkis fra University of Melbourn var årets hovedtaler med temaet: Suicide prevention through public information efforts – what have we learnt? Professor Jane Pirkis rettet oppmerksomheten mot hvordan media kan brukes som en positiv bidragsyter for selvmordsforebygging. Hun har gjennomført flere evalueringer av mediekampanjer for selvmordsforebygging, inkludert en randomisert kontrollert studie av en 3-dels dokumentar ved navn «Man up» som tar for seg maskulinitet og selvmord.

I tillegg til hovedtaler var det 3 plenarer med etterfølgende paneldebatter med temaene:

- Har åpenhet om selvmord sin pris?
- Hva skjer med nasjonal handlingsplan? – Fire innblikk
- Etterlatte i selvmordsforebygging – Hva trenger de, og hva kan de bidra med?

og 6 parallellsesjoner i tillegg til posterutstilling.

Oversikt over deltakerantall og omfang for opplæringstiltakene utdanningsprogram, kurs og konferanse i 2023:

Navn	Mål/tema	Målgruppe/opptakskrav	Antall deltakere/ undervisningsform	Godkjenninger
Utdanningsprogram i Dialektisk atferdsterapi (DBT)	Gi behandlere prinsipper og konkrete ferdigheter i møte med mennesker med ulike former for emosjonell reguleringssvikt, selvskading og selvmordsforsøk.	Leger, psykologer, kliniske sosionomer, psykiatriske sykepleiere e.l. med minimum 2 års erfaring som jobber i psykiatrisk klinikk/barneverninstitusjoner med helsetilknytning der det er mulig å danne et team som kan benytte DBT som behandlingsmetode.	Antall deltakere: 67 ▪ 11 teamkandidater ▪ 45 suppleringskandidater ▪ 11 som fulgte suppleringkandidat-utdanningen digitalt ▪ Veiledning av 21 eksterne team	-Norsk psykologforening -Den norske legeforening -Norsk sykepleierforbund
Fordypningskurs DBT – Mindfulness retrett	Gi terapeuter nye terapeutiske verktøy og økt forståelse for mindfulness og arbeidet med aksept i DBT	DBT-terapeuter	Antall deltakere: 30	-Norsk psykologforening -Den norske legeforening -Norsk sykepleierforbund
Utdanningsprogram i Forlenget sorg-terapi (FST) Kull 8	Gi terapeuter en grunnleggende forståelse av/oversikt over symptomene på komplisert sorg. Gi en innføring i FST-behandlingens kjerneprinsipper i form av behandlingsteknikker, -strategier og -prosedyrer.	Leger, psykologer, kliniske sosionomer, psykiatriske sykepleiere e.l. med 3 års erfaring som terapeut og erfaring med behandling av pasienter med sorgproblematikk	Antall deltakere: 8	-Norsk psykologforening -Den norske legeforening -Norsk sykepleierforbund
Kurset Samtale med personer i selvmordsfare	Bevisstgjøre holdninger og oppfatninger om selvmord. Senke terskelen for å snakke med personer i selvmordsfare. Hvordan møte mennesker i selvmordsfare? Kjennetegn ved	Kursholder-kurs for Røde Kors frivillige som skal betjene hjelpetelefoner	1 kurs for kursholdere	Ikke relevant
Kurs i klinisk suicidologi for helseforetak	Klinisk selvmordsrisikovurdering og kronisk suicidalproblematikk. Fokus på implementering av systematisk og grundig selvmordsrisikovurdering.	Leger og psykologer ansatt i helseforetak. Forankret og bestilt kurs fra ledelsen av klinikk.	3 kurs	Kurs i klinisk suicidologi for helseforetak
12. nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging	Hva vi kan gjøre for å nå bredt ut i befolkningen med informasjon og hjelp til mennesker i selvmordskriser, til deres pårørende eller til etterlatte.	Ansatte i spesialisthelsetjenesten og i kommunehelsetjenesten, etterlatte ved selvmord, brukerorganisasjoner og brukere av tjenestene	Antall deltakere: 230	12. nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging

Oversikt over deltakerantall og sidehenvisninger for opplæringstiltakene nettbaserte kurs/selvhjelpsverktøy og demonstrasjonsfilmer for helsepersonell

Navn	Mål	Målgruppe	Antall registrerte kursdeltakere/besøkstall	Godkjenninger
E-læringsmodul i selvmordsrisikovurdering	Styrke kompetansen til å fange opp pasienter som viser tegn på selvmordsrisiko og sette i gang behandlingstiltak	Fastleger, psykologer i kommunene	Kursbevis: 518 Av disse 156 leger og 130 psykologer	-Den norske legeforening -Norsk Psykologforening
iFightDepression veileder-opplæring	Opplæring av helsepersonell som skal bruke det veiledete selvhjelpsverktøyet iFightDepression for pasienter med mild til moderat depresjon	Helsepersonell i primærhelsetjenesten: leger og psykologer samt annet helsepersonell som jobber i psykisk helse og rus i kommunene	11 nye veiledere Totalt per 31.12.2023: 200	
iFightDepression – *selvhjelp mot depresjon* under veiledning av helsepersonell – nettbasert	Hjelpe pasienter å mestre sine depresjonssymptomer og fremme tilfriskning	Fastleger, psykologer, helsepersonell som har fått opplæring i bruk av programmet, benytter verktøyet sammen med voksne og ungdommer med mildere former for depresjon	Registrerte nye brukere: 53 (pasienter)	Ikke relevant
Demonstrasjonsfilm: Sikkerhetsplan	Styrke kompetansen i selvmordsrisikovurdering og sikkerhetsplanlegging for pasienter i selvmordsfare. Vise en trinnvis mestringsstrategi som pasienten kan benytte ved økende selvmordstanker	Fastleger, psykologer, helsepersonell i samarbeid med pasient	Åpen nettside. Sidevisninger i 2023: 1722	Ikke relevant
Demonstrasjonsfilm: Kartlegging av selvskading	Styrke kompetansen hos helsepersonell i kommunene som er i kontakt med ungdom som viser tegn på psykisk uhelse. Vise hvordan helsepersonell i kommunene kan legge til rette for samtale for å kartlegge selvskading	Helsepersonell i kommunene og andre som har behov for kartlegging av selvskading der det fra før av ikke er kjent	Åpen nettside. Sidevisninger i 2023: 671	Ikke relevant
Demonstrasjonsfilm: Involvering av pårørende	Styrke kompetansen hos helsepersonell om hvorfor og hvordan involvere pårørende ved behandling og oppfølging av personer med selvmordsproblematikk	Ansatte i primær- og spesialisthelsetjenesten	Åpen nettside. Sidevisninger i 2023:	Ikke relevant

NSSFs ansatte underviser hvert semester om selvmordsproblematikk på psykiatrimodulen og akuttmedisinmodulen på medisinerstudiet ved UiO, ca 500 studenter årlig.

I tillegg til utdanningsprogram og kurs som tilbys av NSSF har forskere ved NSSF holdt foredrag, webinar og kurs i regi av andre universitet, høyskoler, helseforetak, kliniske enheter samt andre institusjoner. Det ble i 2023 holdt 48 foredrag om selvmordsproblematikk eksternt i Norge, fullstendig oversikt finnes i siste del av denne rapporten under Publikasjoner, konferansepresentasjoner, foredrag/undervisning etc.

Implementering av nasjonale retningslinjer/veiledere

Nasjonale retningslinjer for forebygging av selvmord i psykisk helsevern - selvmordsrisikovurdering

NSSF har gjennom året undervist LIS-leger og spesialistkandidater i psykiatri, gitt råd til klinikere og undervist kliniske enheter både i forhold til ulike kliniske problemstillinger ved vurdering av selvmordsrisiko og i forhold til hvordan ulike momenter i *Nasjonale retningslinjer for forebygging av*

selvmord i psykisk helsevern best skal forstås. Arbeidet med revisjon av Retningslinjene startet i 2023, det har derfor ikke vært særlig fokus på organisatorisk implementering.

Vær Varsom plakaten

NSSF har videreført samarbeidet med Norges Presseforbund og Norsk Redaktørforening i forhold til å gi råd og veiledning til journalister vedrørende omtale av selvmord i media i tråd med Vær Varsom plakaten. NSSF gir også hyppig råd til produsenter av andre medier slik som nettpublisering, teaterforestillinger eller filmproduksjoner. Vi hadde i 2023 to henvendelser fra filmprodusenter i forbindelse med produksjon av kortfilmer der selvmord og selvmordsproblematikk var tema og der omtale av selvmord i forhold til mulige smitteeffekter ønskes vurdert. NSSF gir faglige råd og anbefalinger. Samtidig er vi nøye med at senteret ikke kan eller vi innta noen godkjenningsrolle, siden kunstneriske og mediefaglige vurderinger ligger utenfor senterets oppgaver og kompetanse og siden uansett presse- og ytringsfriheten naturligvis gjelder på dette området som alle andre. NSSF blir hvert år likevel bedt om å gi råd til filmprosjekter eller ferdig film og vi opplever stort sett et fruktbart samarbeid med bransjen.

Implementering av kunnskapsbasert praksis

Dialektisk atferdsterapi (DBT) som behandlingsmetode har vist seg å ha god og langvarig effekt for personer med kronisk suicidalitet, selvskading og emosjonell ustabil personlighetsforstyrrelse. Det er hittil publisert mer enn 40 randomiserte kontrollerte studier om effekten av standard DBT eller en av tilpasningene (se bl.a. Mehlum et al, 2014, 2016, 2019, 2020). Systematiske litteraturgjennomganger og meta-analyser har bekreftet at DBT er en effektiv behandlingsmetode for suicidalitet både for voksne og for tenåringer. Faglige retningslinjer i flere land har derfor anbefalt bruk av DBT overfor kliniske grupper med høy risiko for selvmord og selvskading. I 2022 anbefalte således National Institute of Clinical Excellence (NICE) i Storbritannia i sine retningslinjer at DBT bør tilbys til unge som har emosjonsreguleringsvansker og selvskading.

I Norge trekkes DBT fram som foretrukket behandling - *Prop. 121 S (2018–2019) Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019–2024)* trekker i kap 5 fram DBT som foretrukket behandling for personer med gjentatt selvskading og kronisk suicidalitet, og at DBT-behandling tilpasset ungdom har bedre effekt enn ordinær behandling i poliklinikk i psykisk helsevern for barn og unge både med hensyn til reduksjon av villet egenskade, selvmordstanker og depresjonssymptomer. Og iforbindelse med rapporten «Forenkle og forbedre» som var på høring i 2023, har et ekspertutvalg innhentet informasjon fra helseforetak som har kliniske tjenester innen psykisk helsevern. DBT som behandlingstilbud er at av tilbudene som kom ble vurdert som særlig vellykket.

NSSF har målsetting om å spre DBT kompetanse på en bærekraftig måte. En av faktorene som kjennetegner dette er å klargjøre og forplikte både ledere i foretak og kompetent personell til hva det vil si å drive DBT. Både hva det krever innholdsmessig, men også at terapeuter får nok tid til å arbeide med metodikken (Swales & Dunkley 2019). NSSF gir systematisk faglig bistand til helseforetak som er interessert i å starte opp med DBT, både i prosessen med å rekruttere rett personell og å sette opp et behandlingsprogram tilpasset målgruppen. NSSF sørger deretter for å gi veiledning underveis under opplæringen og etter opplæringen. NSSF har også som mål å opprettholde og videreutvikle kompetansen hos DBT-terapeuter og kvalitetssikre god behandling over tid. NSSF har derfor opprettholdt tilbudet om veiledning av aktive DBT-team og i 2023 lagt til rette for DBT-terapeuters mulighet for etterutdanningskurs og DBT-konferanse. DBT-lærere ved NSSF bidro i 2022 med utvikling av materiell oversatt til norsk som skal hjelpe til med å holde god faglig standard i behandlingen. Dette er både filmer som viser DBT-ferdigheter og verktøy for måling av adherens, ressursene er tilgjengelig både for terapeut og for pasient. DBT-team som benytter seg av disse ressursene har i 2023 også fått anledning til å diskutere bruken i veiledningstimer.

DBT-nettverksprosjektet («Prediktorer for klinisk forløp og terapirespons ved Dialektisk atferdsterapi (DBT)»), som er omtalt under forskningsprosjekter, er en viktig faktor i implementering av DBT i helseforetak. Nettverksarbeidet har som mål å gi de kliniske enhetene støtte til å opprettholde god faglig standard og til å uføre evalueringer av egen virksomhet

Implementering av Kartleggingssystemet

Nasjonal kartlegging av selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (Kartleggingssystemet) ble etablert ved NSSF i 2019 på oppdrag fra Helsedirektoratet. Formålet med tiltaket er å få oversikt over omfanget av selvmord under og etter behandling i disse tjenestene for å kunne identifisere behov for forebyggende tiltak på systemnivå, utvikle slike tiltak og på sikt kunne evaluere effekten av disse.
Implementeringsarbeidet har vært svært vellykket. Kartleggingsskjemaer samles inn via helseforetakene. Dekningsgraden er økende (fra 85,5 % for 2018 til 95,6 for 2019 årgangen), og vi har etablert et svært godt samarbeid med kontaktpersonene i helseforetakene. Medarbeidere i Kartleggingssystemet har også i 2023 holdt innlegg på diverse konferanser og i undervisningssammenheng (bl.a. for helsepersonell og ledere i helseforetak) samt publisert rapporter, forskningsartikler og produsert annet undervisningsmateriell som er tilgjengelig på NSSFs nettsider. latte i selvmordsforebygging – Hva trenger de, og hva kan de bidra med?

Rådgivning til frivillige organisasjoner og stiftelser

I vårt samarbeid med en rekke andre instanser og organisasjoner (Kirkens Bymisjon, «Håp i Mørket», Bipolarforeningen, ELPIS selvmordsforebygging, LEVE, Kirkens SOS, Mental Helse, Røde Kors), som har som mål å bidra til bedre kunnskapsbasert praksis med relevans for selvmordsforebygging, bidrar vi med råd, veiledning og undervisning.

NSSF blir ofte kontaktet når de frivillige organisasjonene lager annonser for hjelpetelefoner og lignende som skal ut til et bredt publikum. NSSF har da fokus på at det benyttes bilder og tekst som virker beskyttende og ikke fremmer selvmordstanker. Omfanget av arbeid knyttet til slik rådgivning er vekslende – fra korte samtaler på telefon til mer utstrakt møtevirksomhet der ideer drøftes. Eksempelvis holdt NSSF kurs for frivillige i Røde Kors sin chattetjeneste om ungdom og selvskading, hatt flere møter med Mental Helse Ung i forhold til rådgiving i aktivitet de er involvert i samt hatt flere møter med LEVE gjennom året.

NSSF gir faglig veiledning til ledelsen og de ansatte og frivillige som er tilknyttet livsmestringsprosjektet Livslosen ved Stiftelsen Diakonissehuset Lovisenberg som ble etablert i 2022. NSSF startet i 2023 arbeidet med en første vitenskapelig evaluering av tiltaket gjennom et PhD-prosjekt finansiert av stiftelsen.

NSSF bidro med faglige innspill til interesseorganisasjonen for veteraner innen politi, brann og ambulanse-tjenestene i Norge – Blålysveteraner i Norge som søkte innspill i spørsmålet om likheten mellom blålysveteraner og forsvarets veteraner når det gjelder selvmordsproblematikk.

Rådgivning til myndigheter og andre samfunnsinstitusjoner

NSSF foretar årlig gjennomgang og revisjon om omtale av selvmord på helsenorge.no:
https://helsenorge.no/sykdom/psykiske-lidelser/depresjon/selvmord-og-selvmordstanker

NSSF foretar årlig gjennomgang og revisjon om omtale av selvmord på sikresiden.no:
https://www.sikresiden.no/forebyggende/selvmordsfare

Høsten 2022 igangsatte Norsk Presseforbund en revisjon av Vær Varsom plakaten der særlig § 4.9 om omtale av selvmord er i fokus. Ansatt ved NSSF har vært faglig rådgiver for dette arbeidet i 2023.

NSSF leverte i januar 2023, etter invitasjon fra Norsk Presseforbund, innspill til arbeidet med mulig revisjon av Vær Varsom plakatens punkt 4.9 og leverte høringssvar i oktober 2023 til Norsk presseforbunds 4.9-utvalgets rapport og innstilling om endringer i Vær Varsom-plakaten.
NSSF har bistått Statens Helsetilsyn, nasjonalt DPS tilsyn med råd rundt diagnostikk av depresjon.

NSSF har bistått Helse Sør-Øst RHF i pasientsikkerhetsarbeid som gjelder villet egenskade i somatikken.

NSSF har bistått Helsedirektoratet i spørsmål rundt selvskading og selvmordsforebygging på sosiale medier.

NSSF har også bistått RVTS Øst i utarbeidelse av kompendium om selvskading på sosiale medier.
NSSF har bistått Jernbaneverket ved BaneNor med råd om hvordan omtale selvmord som skjer ved jernbanen.

Ansatt ved NSSF deltok i møte 11.12. med Statens vegvesen Transport og samfunn, der mer formalisert og standardiserte kriterier for klassifisering av selvmord i trafikken ble diskutert. Jf. Handlingsplanens mål 3, punkt 3.1 Vegtrafikk.

Ansatt ved NSSF deltok i møte 29.11. med Samferdselsdepartementet, bane-plan og miljøavdeling der egnede og effektive tiltak som del av det forebyggende sikkerhetsarbeidet på jernbanen, T-bane og trikk ble diskutert. Jf. Handlingsplanens mål 3, punkt 3.2 Jernbane, T-bane og trikk.

Ansatt ved NSSF har deltatt i arbeidet med kompetanseutvikling i nødmeldetjenesten på selvmords- og selvskadingsfeltet. Jf. Handlingsplanens mål 4, punkt 4.6 Den akuttmedisinske kjeden for pasienter i selvmordsfare.

Ansatt ved NSSF deltok i 08.02. på innspillsmøte med Bufdir, divisjon for tjenester til barn og unge og Hdir i forbindelse med å utrede mulige tiltak tilpasset en gruppe barn og ungdom som er beskrevet i Helsetilsynets rapport av 2019: «Når barn trenger mer; omsorg og rammer». NSSF ble bedt om å gi innspill til ulike kartleggingsverktøy og risikovurderinger som kan benyttes til å avgrense målgruppen. NSSF oversendt også skriftlige innspill til saken i etterkant av møtet.

NSSF leverte 12.06. innspill til Helsedirektoratets Høring på Nasjonale retningslinjer for forebygging av selvmord i PHV og TSB.

NSSF leverte 06.06. innspill til Helsedirektoratets Høring på Nasjonalt faglig råd om kommunale helse- og omsorgstjenester til innsatte i fengsel (erstatning for IS-1971).

NSSF leverte 06.09. innspill til Helsedirektoratets Høring på «Forenkle og forbedre. Rapport fra ekspertutvalg for tematisk organisering av psykisk helsevern».

NSSF leverte 23.10. innspill til Helsedirektoratets Høring på Revidert kapittel om legemidler i nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med psykoselidelser.

NSSF deltok i november på Helsedirektoratets møte om Nasjonal retningslinje for behandling av personlighetsforstyrrelser og leverte skriftlig innspill i etterkant av møtet.

NSSF vurderte i mars Politidirektoratets Høring på Nasjonal retningslinje for søknader om politiets data til forskning, og fant at retningslinjen gir tydelig informasjon om hvordan politiets data kan bli benyttet til forskning. Sendte ikke inn innspill til Høringen.

NSSF deltar som fast representant i Nasjonalt forum for forebygging av selvmord.

NSSF deltar som fast representant i Helsedirektoratets ressursgruppe for forebygging av selvskading og selvmord.

NSSFs representant i Nasjonalt forum har i 2023 deltatt arbeidsgruppen som har foreslått at det utarbeides faglige retningslinjer for vurdering, behandling og oppfølging av personer som legges inn på som somatiske sykehus for villet egenskade. Jf. Handlingsplanens mål 4, punkt 4.4.2 Somatiske enheter.

NSSFs representant i Nasjonalt forum har i 2023 også deltatt i arbeidsgruppen som har foreslått tiltak for å forebygge selvmord blant menn gjennom et styrket psykisk helseverntilbud i kommunene.

Aktivitet som har bidratt til formidling av forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap (jf. tilskuddsbrevet punkt 1.2 og regelverket for tilskuddsordningen)

Våre målgrupper er både faggrupper som har behov for suicidologisk kunnskap i sitt arbeid for å forebygge selvmord, og alle andre som kan ha behov for kunnskap om selvmords- og selvskadings-problematikk og selvmordsforebygging.

NSSF benytter nettsteder, sosiale medier, åpne møter, nyhetsbrev, konferanser, podkaster og webinarer, eget fagtidsskrift og presse til formidling av vitenskapelige resultater og suicidologisk kunnskap og til å spre informasjon om forebyggingstiltak og tilgjengelige kompetansehevingsressurser, samt om tilgjengelige kurs og arrangementer.

Aktuelle saker samkjøres på nett, sosiale medier og i nyhetsbrev, i åpne møter og i vårt eget tidsskrift Suicidologi. Vi jobber aktivt med å fronte aktuelle saker i ulike formater. Vi opplever stor synergieffekt ved å være tilstede i ulike kanaler og god vekst i antall besøk på alle plattformer.

Nettsteder, nyhetsbrev og sosiale medier

Nettstedet www.selvmord.no er en nasjonal kunnskapskilde innen suicidologi.

Nettstedet www.dbt.no formidler kunnskap om behandlingsmetoden Dialektisk atferdsterapi (DBT).

Nettstedet https://ifightdepression.com/no/ gir råd om selvhjelp ved lett til moderat depresjon.

Nettstedet https://nssfinfo.no/ gir råd til personer i selvmordsfare og til personer som er i kontakt med noen som er i selvmordsfare.
NSSF har facebooksiden https://www.facebook.com/NSSFUiO og gruppefacebooksider for iFightDepression-veiledere og DBT-terapeuter utdannet ved NSSF samt twitterkontoen @NSSFKartlegging.

Vi er aktive i deling av saker om aktiviteter, forskning og forebygging. Nye publikasjoner gjøres tilgjengelig på vår nettside www.selvmord.no. Det legges ut en kort tekst om studiens hovedfunn og dens nytteverdi i det selvmordsforebyggende arbeidet. Ofte skriver vi også en forskningssak basert på funnene. Vi satser på formidling i en tilgjengelig form for å nå målgruppene allmennhet og fagfolk. Intervjuer av forskerne og økt fokus på korte formidlende tekster har vist seg å bli godt mottatt, det samme har bruk av korte videoer som vi også har benyttet i 2023. Vi har erfart at forskningen med dette når lenger ut og at det har skapt interesse hos målgrupper og organisasjoner som er viktige aktører på feltet.

I 2023 har NSSF arbeidet med å få på plass nye engelske nettsider. Alt av eldre innhold har blitt revidert og kvalitetssikret, og nye seksjoner og sider skrevet og lagt til. Det er ment at de engelske nettsidene skal være til hjelp i vårt internasjonale arbeid og samarbeid, men også en guide til de i Norge som ikke snakker norsk, men søker informasjon om selvmord og selvmordsforebygging.
https://www.med.uio.no/klinmed/english/research/centres/nssf/index.html

Vi benytter oss også av UiOs medlemskap i forskning.no når vi skriver om forskning som kan ha en bred og allmenn interesse. Her publiserer vi både saker om forskning gjort ved NSSF og saker om forskning som gjøres andre steder. I 2023 publiserte vi følgende saker på forskning.no:

https://www.forskning.no/psykisk-helse/hjelper-det-a-sporre-folk-om-de-har-selvmordstanker/2272751

https://www.forskning.no/innvandring-partner-psykisk-helse/innvandrere-har-lavere-risiko-for-selvmord-enn-resten-av-befolkningen/2265215

https://www.forskning.no/psykiske-lidelser-psykologi/ny-forenklet-terapi-kan-hjelpe-mot-selvskading/2269526

https://www.forskning.no/arbeidsliv-helsetjenester-partner/vitne-til-sjolvmord-mange-fortel-om-sterke-synsinntrykk/2099321

Forskning- og fagformidling i 2023 på ulike formidlingsplattformer

Åpne møter og konferanser

12. nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging ble avholdt i Oslo 9. og 10 mai 2023. Oslo-ordfører Marianne Borgen åpnet konferansen og den anerkjente australske professoren Jane Pirkis holdt konferansens hovedinnlegg om erfaringer med selvmordsforebyggingskampanjer i Australia. Med 235 deltakere var konferansen meget vellykket og ble omtalt i Dagens Medisin: https://www.dagensmedisin.no/psykisk-helse/mange-kontakter-ikke-helsetjenesten-jeg-ville-ha-folt-meg-mislykket/564838.

Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (Kartleggingssystemet) lanserte ny årsrapport om selvmord i spesialisthelsetjenestene. Hovedfokus var for første gang selvmord under døgnopphold, med nye data for 2019 og 2020.

Fokus var primært på selvmord i psykisk helsevern for voksne i denne rapporten, men også utvalgte registerdata og kartleggingsdata for tverrfaglig spesialisert rusbehandling samt utvalgte registerdata for psykisk helsevern for barn og unge og avtalespesialister. Arrangementet foregikk som live streaming: https://bcove.video/44Fjakl

Den 15.–18. oktober 2023 deltok en delegasjon på 10 stykker fra NSSF på IASR/AFSPs International Summit on Suicide Research i Barcelona. Dette er en stor og viktig konferanse om selvmordsforskning og -forebygging, og konferansedeltakerne fra NSSF både lærte mye av sine kolleger fra hele verden samt bidro med workshops, foredrag og posterpresentasjoner. Stipendiat Martin Ø. Myhre fikk tildelt pris for forsker som tidlig i karrieren har fremhevet seg innen selvmordsforskning, IASRs Early Career Award.

Andre markeringer

NSSF frontet Verdensdagen for selvmordsforebygging 10. september, Pårørendedagen 22. september og Verdensdagen for psykisk helse 10. oktober på våre nettsider og i sosiale medier.

Podkaster

I en utgave av Psykopoden – podkast om psykiske lidelser og behandling, deltar Lars Mehlum om årsaker til selvmord og tiltak som kan forebygge selvmord: Episode 3: Selvmord – årsaker og tiltak – Det medisinske fakultet (uio.no). 11.08.

Nettressurser

Kartleggingssystemet ved NSSF har i 2023 produsert nedlastbar Live streaming fra lanseringen av ny årsrapport om selvmord i spesialisthelsetjenestene, infografikk som viser personer i kontakt med psykisk helsevern for voksne (PHV-V) siste år før selvmordet og powerpoint presentasjon basert på Årsrapport 2019-2020.
https://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/nssf/kartleggingssystemet/publikasjoner/

NSSF har i 2023 produsert nedlastbare selvmordsstatistikkgrafer med de siste tallene fra 2022 og oppdatert faktaark om selvmord med de viktigste fakta om selvmord i Norge i 2022. https://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/nssf/kunnskapsressurser/statistikk-selvmord/

Tidsskriftet Suicidologi

Tidsskriftet Suicidologi er et fagfellevurdert tidsskrift som publiserer forskningsbasert kunnskap med relevans for praksisfeltet, oversiktsartikler og erfaringsbaserte artikler om tiltak og prosjekter innen selvmordsforebygging. Tematikken belyses også gjennom intervjuer, essays, kronikker, bokanmeldelser og dikt.

Suicidologi når bredt ut til fagfolk i helsesektoren og andre relevante yrkesgrupper. Mange abonnenter er pårørende og etterlatte. Papirutgaven har ca. 4500 abonnenter i Norge, Sverige og Danmark. I tillegg publiseres alle artikler i fulltekst Open Access på FRITT (Universitetsbiblioteket, Oslo): https://www.journals.uio.no/index.php/suicidologi/index

Årgang 277 bestod av 3 numre med følgende tema:

- 1/2023: Selvmordsforebygging – ulike tilnærminger
- 2/2023: Behandling av personer med villet egenskade
- 3/2023: Selvmordsforebygging gjennom begrensning av tilgang til selvmordsmetoder

Trafikk på nettsteder, demonstrasjonsfilmer og i sosiale medier

NSSFs hovednettsted www.selvmord.no (UiO) hadde i 2023 totalt 110 513 sidevisninger. Forsiden, utdanning, kurs og konferanser, kartleggingssystemet, faktasider og aktuelle saker var hyppigst besøkt.

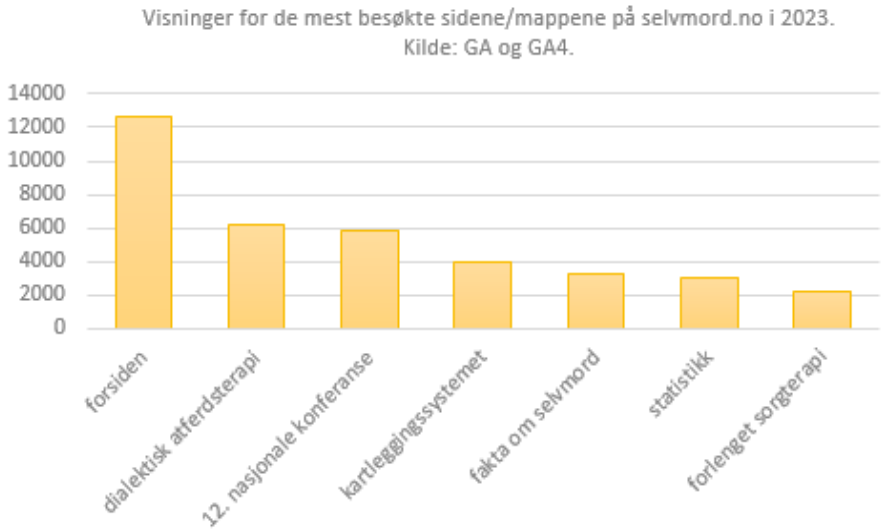

Nettstedet www.ifightdepression.com/no hadde jevnt månedlig besøk i 2023.

NSSFs nyhetsbrev som er spisset mo helsepersonell og forskningsmiljøer hadde 471 abonnenter.

Facebook www.facebook.com/NSSFUiO/ hadde 99 saker. Ved årsskiftet hadde vi 5 238 følgere.

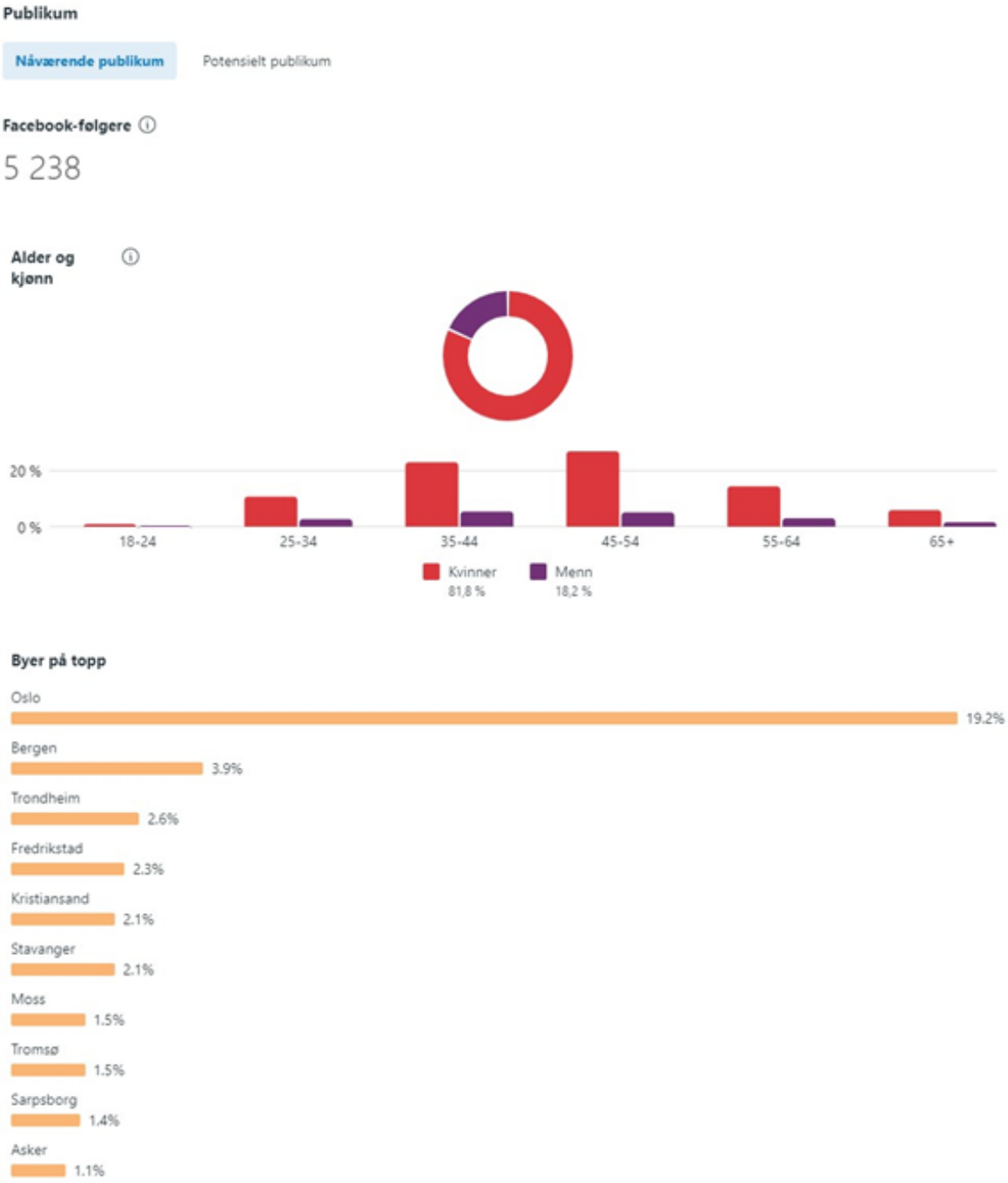

Fb-følgere, kjønn og demografi. Kilde: Meta business suite

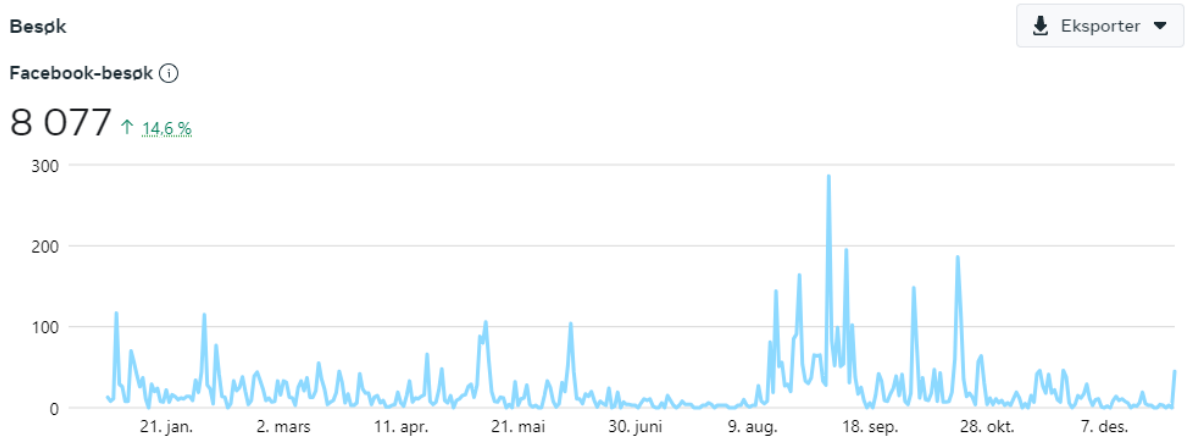

Antall besøkende på NSSFs facebook-side gjennom året. Kilde: Meta business suite

Twitterkontoen hadde ved utgangen av 2023 226 følgere. Vi delte 39 tweets i løpet av året og fikk 7 nye følgere. Juli måned hadde lavest antall visninger med 3 per dag og oktober var den beste måneden med 58 visninger per dag.

Presse og mediesaker

Selvmord omtales i økende grad i de redaksjonelle mediene. Vi hadde i 2023 stor pågang i henvendelser fra pressen som ønsker fagpersoners kommentarer til saker som er framme i offentligheten. Det er viktig med nyansering av åpenhet rundt temaet selvmord. Omtale kan ha forebyggende effekt, men omtale kan også ha smitteeffekt. I tillegg må det tas hensyn til kunnskap vi har om hvordan det i ettertid kan oppleves av involverte å dele opplevelser knyttet til selvmord. NSSF setter derfor stor pris på å bli kontaktet av pressen for råd ved omtale av selvmord.

NSSF ble omtalt eller nevnt i totalt 224 medieoppslag (utenom nssfinfo.no) i redaksjonelle medier i perioden. 70 % av omtalen var på nett, 26 % i papirmedier og 4 % i TV/radio. Det skilles ikke mellom originaloppslag og videreformidling i lokalpresse. Nssfinfo.no (krisehjelpside med telefonnumre til hjelpetelefoner) var omtalt i 98 saker.

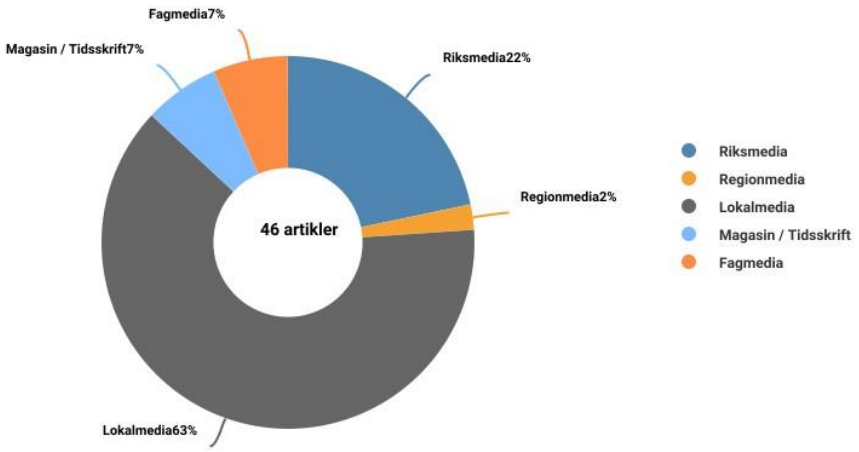

Dekning per kildekategori (papir), totalt 46 artikler. NSSF (uten nssfinfo.no)

Kilde: Retriever

Forskere i media

Kim Larsen

- Den siste beskjeden fra Per (84). Gudbrandsdølen Dagningen. 25.11
- "First of all, do no harm". Men hva om hjelpen skader? Kritisk blikk på psykiatrihistorien. Tidsskrift for Norsk Psykologforenings jubileumspodcast. 02.10.
- Det skulle aldri bli sånn. Eidsvoll Ullensaker Blad. 29.03.
- Edda forteller sin historie som pasient: - Det var ingen som reagerte. Raumnes. 06.02. https://psykologtidsskriftet.no/podkast/2023/10/first-do-no-harm

Lars Mehlum

- Durek Verretts råd for selvmordstanker. NRK1 Kveldsnytt. 29.12. https://tv.nrk.no/serie/kveldsnytt/202312/NNFA23122923/avspille
- Psykiater advarer mot Durek Verretts råd for å bekjempe selvmordstanker nrk.no. 29.12.
- «Vi sees i et senere liv, Sidsel». KK. 29.10. https://www.kk.no/livet/vi-sees-i-et-senere-liv-sidsel/80263519
- Hjelper det å spørre folk om de har selvmordstanker? forskning.no. 28.10 https://www.forskning.no/psykisk-helse/hjelper-det-a-sporre-folk-om-de-har-selvmordstanker/2272751
- Overlege med klar beskjed: – Veldig mange går under radaren. (nettavisen.no). 03.10.
- Se debatten: Spons og selvmord (journalisten.no). 28.09.
- Psykiatri-sporet har fått for stor plass (aftenposten.no). 10.09
- Erfaringen er at livet er verdt å leve. A-magasinet. 08.09.
- Da Lisbet Lund mistet fire av sine nære i selvmord, måtte hun selv vurdere om hun orket livet A-magasinet. 05.09.
- Emely (12) døde: Åpner tilsyn (dagbladet.no). 17.08.
- Helge har prøvd å ta sitt eget liv tre ganger – så kom et streif av håp (tv2.no). 02.07.

- Emely-saken: Anmelder to skoleansatte (dagbladet.no). 22.06.
- Meldte ikke fra om mobbing (dagbladet.no). 04.06.
- Mobbing i skolen: Regjeringen svekker kampen mot mobbing (dagbladet.no). 01.06.
- Behov for kraftfulle tiltak. Dagens medisin. 01.06.
- På tide med nytt mobbeutvalg (dagbladet.no). 31.05.
- Emely (12) døde: Svikt i alle ledd (dagbladet.no). 30.05.
- Tidligere kunnskapsminister Øystein Djupedal: Skolene mangler kunnskap om mobbing (dagbladet.no). 29.05.
- Mange kontakter ikke helsetjenesten: Jeg ville ha følt meg mislykket (dagensmedisin.no). 11.05.
- Mobbeekspert om 12-åringens selvmord: Dypt tragisk (dagbladet.no). 03.05.
- Da Lene var ni år, tok storebroren (14) sitt eget liv: Jeg fikk med meg alt som skjedde (sageneavis.no). 17.01.

Martin Ø. Myhre

- Pasienter med rusmiddelbrukslidelsers kontakt med TSB og psykisk helsevern før selvmord. https://oslo-universitetssykehus.no/fag-og-forskning/nasjonale-og-regionale-tjenester/tsb/tsb-pasienters-kontakt-med-spesialisthelsetjenester-for-selvmord. OUS/NK-TSB. 13.01.
- Martin fra Nes forsker på selvmord på heltid: Dystert, men meningsfullt. Ringsaker blad. 09.01.

Ping Qin

- Lavere risiko for selvmord blant innvandrere. Dagsavisen 23.10.
- https://www.dagsavisen.no/nyheter/2023/10/23/lavere-risiko-for-selvmord-blant-innvandrere/ Dagsavisen. 23.10
- Innvandrere har lavere risiko for selvmord enn resten av befolkningen (forskning.no). 23.10.
- Advarer menn: Hvis kona di gjør dette, er du i en sårbar situasjon (ifinnmark.no) i Finnmark. 03.10.
- Vennekretsen skrumper inn: Menn blir ofte sosiale gratispassasjerer (nettavisen.no). 24.09.
- «Hva er vitsen?» Tankene kvernet i Mikes hode. Til slutt hadde han fått nok (nettavisen.no) 19.03.

Johan Siqveland

- Nyttig fremstilling av sammensatte kvalitetsbegreper: https://psykologtidsskriftet.no/bokanmeldelse/2023/10/nyttig-fremstilling-av-sammensatte-kvalitetsbegreper Psykologitidsskriftet 31.10.
- Bokanmeldelse: Godt nok og bedre - kvalitet i psykisk helse og rustjenester: https://www.legeforeningen.no/foreningsledd/fagmed/norskpsykiatri/aktuelle-saker/2023/bokanmeldelse-godt-nok-og-bedre-kvalitet-i-psykisk-helse-og-rustjenester/ Legeforeningen 20.10.
- Godt nok om godt nok i psykiatrien: https://tidsskriftet.no/2023/10/anmeldelser/godt-nok-om-godt-nok-i-psykiatrien. Tidsskrift for Legeforeningen 09.10.
- Plutselig kollapset alt for 25-åringen: Jeg ble ikke tatt på alvor (sandnesposten.no). 29.05.

Anita Johanna Tørmoen

- Ny forskning: Unge som er på sosiale medier over tre timer har høyere sannsynlighet for selvskading. NRK Rogaland. Lokale nyheter, TV og radio. 31.12.
- Ny, forenklet terapi kan hjelpe mot selvskading (forskning.no). 30.10.
- Helene kuttet seg: Min hemmelighet, min medisin (vg.no). 18.08.

Fredrik Walby

- Forskere om Verretts selvmords-video: – Sjokkerende og potensielt farlig https://www.aftenposten.no/norge/i/LlVJ4Q/forskere-om-verretts-selvmords-video-sjokkerende-og-potensielt-farlig. 29.12.
- Får kritikk for selvmordsråd (inyheter.no). 29.12.

- Durek Verrett får kjeft etter selvmordsråd: Kvakksalveri (dagbladet.no). 29.12.
- Om diskriminering i akuttmedisin (dagensmedisin.no). 20.12.
- Tonje mistet broren til selvmord: Jeg tror åpenhet kan hjelpe mange (t-a.no) 17.12.
- Mange høydepunkter på Redningskonferansen 2023 – Ambulanseforum. 08.06.
- Behov for kraftfulle tiltak. Dagens medisin. 01.06.
- Mange kontakter ikke helsetjenesten: Jeg ville ha følt meg mislykket (dagensmedisin.no). 11.05.
- Vanskelig å forutsi risiko. Magasinet Psykisk helse. 08.05.
- Ny årsrapport om selvmord i spesialisthelsetjenestene | UiO – Det medisinske fakultet (ntb.no). 08.05.
- Det som skjedde med Noa må ikke skje noen andre. Romerikes blad. 11.03.
- Sønnen tok sitt eget liv, bare 14 år gammel: Jeg har en innstendig bønn til alle ungdommer (rb.no). Romerikes blad Pluss 10.03
- Professor mener lokalavisene bør unngå å skrive om selvmord (m24.no). 23.01.
- Marta var den eneste Karoline kunne snakke med når hun slet. Nå hjelper de andre. Bergensavisen. 14.01.
- Den ytterste nød. Avisa Nordland. 11.01.
- Debatt, Barn og unge | I stedet for å ta ansvar skyver barnevernet skylda over på døde barn. an.no. 10.01.
- Ti barnevernsbarn døde. Bufdir vet hva som skjedde med bare ett av dem. (aftenposten.no). 09.01.

Særskilte oppgaver – 2023 (jf. tilskuddsbrevet punkt 2.0)

2.2 Handlingsplan for forebygging av selvmord (2020–2025)

Forskning på selvmord
Det er etablert rutine med 2 årlige møter mellom NSSF og FHI. For å unngå dobbeltarbeid legges det i møtene fram planer for prosjekter, det orienteres om nye prosjekter og det diskuteres ønskede mål for bruk av tilgjengelige data fra ulike nasjonale databaser og mulig forskningssamarbeid.

NSSF har vært sterkt inne i oppdraget FHI utfører for HOD med å foreta en vurdering av eksisterende publisert forskning på selvmord, herunder hvilke tema og grupper i befolkningen som er lite forsket på. NSSF har bidratt inn i arbeidet gjennom hele året med innspill underveis til arbeidsversjoner, i arbeidsmøter og dialog. Rapporten «En kartlegging av publisert forskning og kunnskapsmangler på selvmordsfeltet i Norge» ble publisert i desember 2023 der NSSF er nevnt som bidragsyter.

Implementering av veiledende materiell
NSSF har deltatt i ressursgruppen for videreutvikling av veiledende materiell ved Helsedirektoratet. NSSF har svart på oppdrag rundt revisjon av tekster som så ble publisert på Helsenorge.no i 2023, bidratt med oppdatert kunnskapsgrunnlag om selvskading på forespørsel fra Helsedirektoratet, samt bistått direktoratet på henvendelser omkring faktagrunnlag om selvskading som grunnlag for diverse arbeid og tekst de utarbeider. NSSF har også kommet med innspill vedrørende planleggingen av revisjon av materiellet, og avventer innkalling til videre arbeid.

Årlig befolkningsundersøkelse om holdninger til tema selvmord
Helsedirektoratet har siden 2019 gjennomført befolkningsundersøkelser for å kartlegge holdninger til suicidalitet og kunnskap om og holdninger til helsetjenester for personer i selvmordsfare. Med iverksettelse av Handlingsplanen for forebygging av selvmord 2020–2025 har undersøkelsene blitt knyttet til handlingsplantiltaket regionale folkeopplysningskampanjer med nasjonal overbygning. NSSF leder det regionale folkeopplysningsarbeidet på vegne av Helsedirektoratet, skal bidra til å kvalitetssikre kommunikasjonstiltakenes faglige innhold og har i forbindelse med dette fått i oppdrag å analysere de årlige befolkningsundersøkelsene. Høsten 2023 leverte NSSF den første rapporten med presentasjon av resultater fra befolkningsundersøkelsen i 2021.

2.3 Prop. 121 S (2018–2019) Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019–2024
NSSF har i sin forskningsvirksomhet også i 2023 gitt prioritet til prosjekter og satsninger som kan øke kunnskapsgrunnlaget for opptrapping av tiltak for å styrke barn og unges psykiske helse med særlig fokus på den sterke økningen i selvskading og suicidalitet blant ungdom. Senterets vitenskapelige publikasjoner i løpet av året belyser mange risikofaktorer og utfordringer som det er viktig å være klar over og som forebyggende tiltak bør ta høyde for. NSSF har gjennom sine formidlingskanaler (tidsskriftet Suicidologi, flere nettsteder, webinarer, konferanser, kurser og opplæringsprogrammer) tilrettelagt og spredd disse kunnskapene. Det gjelder blant annet kunnskaper om hvordan selvskading debuterer og hvilke faktorer som bidrar til å vedlikeholde problemet. Mye tyder på at ubehandlet selvskading over tid øker risikoen for kronifisering og utvikling av alvorlige psykiske lidelser som kan følge ungdommen langt inn i voksen alder. Tidlig deteksjon og intervensjon er derfor en nøkkel til effektiv forebygging av en slik sykdomsdannelse og kronifisering.

NSSF ferdigstilte i 2023 et PhD-prosjekt med fokus på selvskading og suicidalitet blant tenåringer gjennom en studie av 103 tenåringer rekruttert fra Oslo universitetssykehus HF. Undersøkelsen har resultert i flere artikler som gir viktig kunnskap til nytte for klinikere og til tjenester i kommunene.

NSSFs omfattende forskningsvirksomhet knyttet til Dialektisk atferdsterapi (DBT) for ungdom og senterets utdanningsprogram i DBT og implementeringsstøtte for helseforetak som driver DBT-programmer for barn og unge, fortsetter å være viktige bidrag for å øke kapasitet og kompetanse i helsetjenester for barn og unge med økt risiko for selvmord og selvskading. Undersøkelser viser at helseforetakene er særlig tilfredse med den systematiske tilgjengeliggjøringen av DBT-kompetanse som har ført til at DBT-tilbud nå finnes ved alle norske helseforetak (med unntak av Sunnaas sykehus HF). NSSFs medarbeidere har gjennom året undervist og veiledet mange hundre som i det daglige møter ungdom med økt risiko for selvmord og med aktuell selvskading. Det er viktig å minne om at DBT har status som behandlingsmetoden for suicidal og selvskadende ungdom med klart best empirisk evidens, fastslått gjennom flere kunnskapsoppsummeringer, sist i NOU-rapport 2023:24.

NSSF har fortsatt sitt samarbeid med BUFETAT Nord, Sørlandet sykehus HF og Nordlandssykehuset HF om implementering av DBT i de kombinerte institusjonene som drives av helseforetakene og barnevernet i fellesskap. Arbeidet har også ringvirkninger for bruk av DBT i mange andre barnevernsinstitusjoner i Norge og i barnevernet i kommunene. NSSF har etablert en egen prosjektgruppe som arbeider spesifikt med dette implementeringstiltaket, med egen finansieringskilde. NSSF ved Anita Johanna Tørmoen er også i samarbeid med RBUP Øst og Sør involvert i den vitenskapelige evalueringen av dette tiltaket. NSSF utfører også på oppdrag fra BUFDIR et samarbeidsprosjekt med NUBU om styrking av innholdet i intervensjonsmetoden Multisystemisk Terapi (MST) der kompetanse fra DBT ferdighetstrening blir levert av medarbeidere ved NSSF. Arbeidet er finansiert av BUFDIR og fortsetter inn i 2024.

NSSF har i løpet av 2023 arbeidet videre med forskning på barn og unges tilknytning til foreldre og til jevnaldrende som er viktige faktorer i den psykologiske utviklingen og hvilken betydning problemer med tilknytning kan ha for økt risiko for suicidalitet og selvskading. Senteret har utarbeidet én empirisk studie om dette. NSSF fikk i 2023 tildelt EU-midler til prosjektet BOLD MINDS, som har fokus på å øke forståelsen av risikofaktorer knyttet til identitetsutviklingen og utvikling av ustabil personlighetsforstyrrelse, som ledd i utvikling av kunnskapsbaserte intervensjoner og forebyggingsstrategier blant barn og unge. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt med universiteter i Danmark og Skottland.

NSSF har utført flere studier om betydningen av barn og unges tap av foreldre ved eksterne dødsårsaker, og viderefører nå denne forskningen ved å undersøke konsekvensene for foreldre av å miste barn ved selvmord og andre eksterne dødsårsaker.

NSSFs forsker Fredrik A. Walby m.fl. har arbeidet med forebygging av negative konsekvenser ved bruk av sosiale medier gjennom #ChatSafe – prosjektet (egen omtale) har fortsatt i 2023 i samarbeid med PsyktÆrlig i Norge, RVTS-er og Orygen-senteret i Australia.
NSSF har i 2023 hatt fokus på å gjøre #CatSafe materiellet kjent, og har holdt innlegg på nasjonale og internasjonale møteplasser om innholdet i materiellet og hvilken betydning bruk av materiellet kan ha for ungdom som skriver om selvmord og selvskading på nettet og hvilke råd fagpersonell (lærere, helsesøstre) som er i kontakt med ungdommene bør formidle om trygg omtale på nettet. NSSF har i samarbeid med forskere i flere andre land utarbeidet et forskningsprosjekt med mål om å evaluere effekter av tiltaket.

NSSFs leder Lars Mehlum har i 2023, i samarbeid med medarbeidere ved NSSF og ved RVTS-Vest og Norce (Annie Norevik og Anne Marita Milde), fullført arbeidet med å utvikle en lærebok om temaet

«Selvmordsforebygging i skolen». Læreboka er beregnet på alt fagpersonell i skolesektoren og studenter som er under utdanning til skolerelaterte yrker. Læreboka er planlagt utgitt i 2024.

2.4 Videreutvikling og implementering av nasjonale pasientforløp for psykisk helse og rus
NSSF har ikke blitt kontaktet av Helsedirektoratet i løpet av 2023 for å komme med innspill til videreutvikling av nasjonale pasientforløp, men vi har de siste årene levert innspill i andre høringer der kunnskap også kan være nyttig for videreutvikling av nasjonale pasientforløp.

2.5 Revidering av Nasjonal faglig retningslinje for forebygging av selvmord i psykisk helsevern
NSSF har deltatt i samtlige møter i arbeidsgruppen, vært sentrale i redaksjonsgruppen som har jobbet fram konkrete anbefalinger og deltatt aktivt på større fellesmøter. NSSF leverte høringsinnspill 10. juni 2023.

2.6 Kartleggingssystem for selvmord innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB)
I 2023 har Kartleggingssystemet fortsatt løpende datainnsamling. Dekningsgraden er fremdeles særdeles høy (95.5) og samarbeidet med helseforetak og enkeltbehandlere fungerer uten problemer. Årsrapport for årene 2019 og 2020 ble publisert våren 2023. Utover en løpende oppdatering fra disse årgangene, inneholdt rapporten også en egen del om selvmord under døgnbehandling i årene 2010–2020. Samtidig har det vært arbeidet med årsrapport for 2021 som planlegges publisert og lansert våren 2024.
HDIR besluttet etter dialog med Kartleggingssystemet i 2023 å utvide den opprinnelige prosjektperioden til utgangen av 2027 for å sikre et bredere datagrunnlag til bruk i vurderingen av en mer fast forankring. Aktuelle tillatelser og nødvendige avtaler er oppdatert i forhold til dette. Det har videre vært avholdt flere dialogmøter mellom Kartleggingssystemet og HDIR for å utrede og avklare ulike muligheter for forankring etter 2027.

2.7 Omfang av selvmordsproblematikk blant utsatte og utøvere av vold og overgrep
NSSF har ut fra oppsummeringen i kunnskapsoversikten fortsatt utviklingen av sine forskningsprosjekter der både omfang og virkninger av vold og overgrep blir studert og satt i sammenheng med risiko for suicidalitet og selvskading. NSSF har for tiden ingen aktive forskningsprosjekter på dette området felles med NKVTS, men vurderer til enhver tid muligheter som måtte by seg til å samarbeide på dette feltet. Det er imidlertid en klar begrensning at ingen særskilt finansiering eller programmert forskningssatsning på dette feltet er tilgjengelig i Norge, noe det trolig er behov for dersom denne forskningen skal øke i omfang.

2.8 DBT-opplæring
Som ledd i implementeringsarbeidet har NSSF utdannet egne veiledere og lærere i DBT. Vi har økende etterspørsel, og det er nå behov for 4 lærere og 6 veiledere for å følge opp undervisningsvirksomheten og veiledningen som teamene tilbys. Utdanningsprogrammet har i 2023 bestemt seg for å tilby to opplæringer i året, dvs to ganger fem dager for nye team og at det i tillegg tilbys én uke til supplerende team-medlemmer som trenger opplæring. Dette har vært en suksess. Videre har utdanningsprogrammet tilpasset verktøy som hjelper klinikere til å være tro mot metoden, og flere såkalte adherens verktøy ligger ute fritt til bruk. Det ble gjennomført 2 veiledningsseminarer for veiledere og lærere i 2023.
NSSF har som ett av de første land i verden startet implementering av den nye kunnskapsbaserte tilpasningen av DBT for personer med kompleks PTSD utviklet av Bohus og medarbeidere i Tyskland. Bruk av DBT-PTSD ved kompleks PTSD er en evidensbasert tilnærming for pasienter som har opplevd seksuelle overgrep og/eller fysisk vold i barndom. Oversettelsesarbeidet av manual er ferdigstilt. Vi holder løpende kontakt med terapiutvikleren og tester ut metoden i

Norge i vårt samarbeid med Oslo universitetssykehus HF. Vi vurderer å tilby flere utdanningsmuligheter i metoden.
NSSFs arbeid med å understøtte implementering og god kvalitet i bruk av DBT blant klinikere i Norge fortsetter. DBT-veiledergruppen veileder pt 20 team og leder av utdanningsprogrammet svarer stadig på henvendelser fra andre foretak og brukere om metoden. Videre har NSSF også et bidrag gjennom arbeidet i DBT-kvalitetsnettverket der per i dag 7 DBT team deltar. Deltakelsen i nettverket gir klinikkene støtte til å utføre mer systematiske utredninger av pasienter som tas inn til behandling og til å følge pasientforløpene systematisk underveis og etter avslutning for å kontrollere at tilstrekkelig kvalitet opprettholdes i behandlingstilbudet. NSSF samarbeider også med tilsvarende miljøer i andre land, og utdanningsprogrammet har en internasjonalt godkjent affiliasjon til Behavioral Tech som er ledende på DBT-opplæring i verden. NSSF har også et arbeid om å etablere World Association for Dialectical Behavior Therapy (WADBT), noe som gir senteret rask og effektiv tilgang på faglige råd og ressurser og som sikrer at DBT i Norge holder seg oppdatert.

2.9 FST-opplæring

NSSF har som i tidligere år utdannet ett nytt kull i Forlenget sorgforstyrrelse (FST) gjennom sitt utdanningsprogram. Utdanningen gjennomføres dels gjennom fysiske samlinger, på digitale flater og gjennom veiledning i gruppe. NSSF støtter også nettverket av eksisterende FST-terapeuter gjennom nettverkssamlinger to ganger i året. Disse avholdes dels som fysiske samlinger og dels gjennom webinarer, slik at terapeuter i alle deler av landet kan få et tilbud. NSSF fortsetter formidlingen av kunnskap om FST gjennom kurs, foredrag, nettformidling og publisering og rekrutterer kandidater til FST-utdanningen gjennom hele året. Samtidig samarbeider NSSF aktivt med terapiutvikleren i USA og Center for Prolonged Greif ved Columbia University.

Publikasjoner, konferansepresentasjoner, foredrag/undervisning, verv og bedømmelser

Vitenskapelige publikasjoner i Cristin database

Andersen, K. (2023). Hvordan forstå tap i et fenomenologisk perspektiv? *Suicidologi,* 28(3),24-39. https://doi.org/10.5617/suicidologi.10789

Brager-Larsen, A., Zeiner, P., Mehlum, L. (2023). DSM-5 Non-Suicidal SelfInjury Disorder in a Clinical Sample of Adolescents with Recurrent Self-Harm Behavior. *Archives of Suicide Research.* https://doi.org/10.1080/13811118.2023.2192767

Brager-Larsen, A., Zeiner, P., Mehlum, L. (2023). Sub-threshold of full-syndrome borderline personality disorder in adolescents with recurrent self-harm – distinctly or dimensionally differents? *Borderline personality disorders and emotion dysregulation (BPDED*), 10(1). https://doi.org/10.1186/s40479-023-00234-z

Bramness, J. G., Pandey, S., Moe, J. S., Toft, H., Lien, L., Walby, F. A., Myhre, M. Ø., Bolstad, I. (2023). Levels of IL-6 are Associated with Lifetime Attempted Suicide in Alcohol Use Disorder Patients. *Neuropsychiatric Disease and Treatment.* 19 (2141-2148)**.** https://doi.org/10.2147/NDT.S413101

Bøe, A. S., Mehlum, L., Melle, I., Qin, P. (2023). Psychiatric disorders among adult deliberate self-harm patients and subsequent risk of dying by suicide, mental and behavioural disorders and other external causes*. Journal of Psychiatric Research, 165. (83-90).* https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2023.07.011

Dibaj, I. S, Tørmoen, A. J., Klungsøyr, O., Haga, E., Mehlum, L. (2023). Trajectories and Predictors of Change in Emotion Dysregulation and Deliberate Self-Harm Amongst Adolescents with Borderline Features. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, Sage Journals https://doi.org/10.1177/13591045231177374

Johansen Dymbe, K., Siqveland, J., & Mehlum, L. (2023). En litteraturgjennomgang og vurdering av retningslinjer for behandling av villet egenskade. *Suicidologi*, *28*(2) https://doi.org/10.5617/suicidologi.10546

Ebad Fardzadeh, H., Nes, R. B. Obaidi, M., Qin, P., Stänicke, L. I., Bekkhus, M., Laeng, B., Czajkowski, N. O. (2023). Unveiling Adolescent Suicidality: Holistic Analysis of Protective and Risk Factors Using Multiple Machine Learning Algorithms. *Journal of Youth and Adolescence*. https://doi.org/10.1007/s10964-023-01892-6

Erlangsen, A., Khan, M., Su, W., Alateeq, K., Charfi, F., Madsen, T., Qin, P., Morthorst, B. R., Thomsen, M., Malik, A., Bandara, P., Fleischmann, A., Saeed, K. (2023). Situation Analysis of Suicide and Self-Harm in the WHO Eastern Mediterranean Region. *Archives of Suicide Research* 2023 https://doi.org/10.1080/13811118.2023.2262532

Erlangsen, A., Qin, P., Madsen, T., Hawton, K., Osler, M., Hjorthøj, C., Benros, M. E. Ethelberg, S., Mølbak, K., Laursen, T. M., Nordentoft, M., Nilsson, S. F. (2023). Association between SARS-CoV-2 infection and self-harm: Danish nationwide register-based cohort study. *British Journal of Psychiatry*, 222(4), 167-174 https://doi.org/10.1192/bjp.2022.194

Espenes, K., Tørmoen, A. J. (2023). Gjennomførbarhet og aksept av en DBT-informert behandlingstilnærming for ungdom i barnevernsinstitusjoner. *Suicidologi,* 28(1), 48-57 https://doi.org/10.5617/suicidologi.10337

Husum, T. L., Siqveland, J., Ruud, T., Lickiewicz, J. (2023). Systematic literature review of the use of Staff Attitudes to Coercion Scale (SACS). *Frontiers in Psychiatry*, 14 https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1063276

Jacobsen, H. B. Lyby, P. S., Johansen, T., Reme, S. E., Klungsøyr, O. (2023). Can cognitive inflexibility reduce symptoms of anxiety and depression? Promoting the structural nested mean model in psychotherapy research. *Psychotherapy Research 2023*, 33(8), 1096-1116 https://doi.org/10.1080/10503307.2023.2221808

Kjellén, U. A. G., Mo, T. D., Larsen, K. S. (2023). Forebygging av selvmord på jernbanen. *Suicidologi,* 3,.4-31 latte i selvmordsforebygging – Hva trenger de, og hva kan de bidra med?

Langjord, T., Pedersen, G. A. F., Bovim, T., Christensen, T. B, Eikenæs, I. H. U-M., Hove, O., Kildahl, A., Mork, E., Norheim, A. B., Ramleth, R-K, Ringen, P. A., Romm, K. L., Siqveland, J., Schønning, T., Stänicke, L. I., Torgersen, T., Pettersen, M., Tveit, T., Urnes, Ø., Walby, F. A., Kvarstein, E.H. (2023). Mental health disorders, functioning and health-related quality of life among extensively hospitalized patients due to severe self-harm – results from the Extreme Challenges project. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1258025–1258025. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1258025

Larsen, S. S., Tørmoen, A. J., Myhre, M. Ø. (2023). Behandling av selvskading - viktigheten av flere funksjonelle tilnærminger. *Suicidologi,* 28(2), 4-17. https://doi.org/10.5617/suicidologi.10545

Mehlum, L. (2024). Editorial: Psychotherapy for Adolescents With Major Depressive Disorder: More Is Not Necessarily Better. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, *63*(2), 109–110. https://doi.org/10.1016/j.jaac.2023.06.018

Myhre, M. Ø., Astrup, H., Kildahl, A. T., Bergsager, D., Walby, F. A. (2023). Suicide in services for mental health and substance use: A national hybrid registry surveillance system. *Healthcare Informatics Research*, 29(1) https://doi.org/10.1177/14604582231167439

Myhre, M. Ø., Walby, F. W., Bramness, J. G., Mehlum, L. (2023). The temporal association between suicide and comorbid mental disorders in people treated for substance use disorders: a National registry study. *Addiction science & clinical practice*, 18(53) https://doi.org/10.1186/s13722-023-00415-9

Neupane, S. P., Daray, F. M., Ballard, E. G., Galfalvy, H., Itzhaky, L., Segev, A., Shelef, A., Tene, O., Rizk, M. M., Mann, J. J., Zalsman, G. (2023). Immune-related biomarkers and suicidal behaviors: A meta-analysis. European Neuropsychopharmacology, 75 (15-30). https://doi.org/10.1016/j.euroneuro.2023.05.009

Næss, Erik Oftedahl; Mehlum, Lars; Qin, Ping. 2023. Selvmordsrisiko etter ekteskapsbrudd. Suicidologi, 28(1), 28-47. https://doi.org/10.5617/suicidologi.10313

Oskarsson, H., Mehlum, L., Titelman, D., Isometsä, E., Erlangsen, A., Nordentoft, M., Mittendorfer-Rutz, E., Hökby, S., Tomasson, H., Palsson, S. P. (2023). Nordic region suicide trends 2000–2018; sex and age groups. *Nordic Journal of Psychiatry.* https://doi.org/10.1080/08039488.2023.2231918

Sveen, C-A., Pedersen, G. A. F., Hummelen, B., Kvarstein, E. H. (2023). Personality disorders: the impact of severity on societal costs. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience* https://doi.org/10.1007/s00406-023-01715-6

Tørmoen, A. J., Myhre, M. Ø., Kildahl, A. T., Walby, F. A., Rossow, I. M. (2023). A nationwide study on time spent on social media and self-harm among adolescents. *Scientific Reports*, 13(1911). https://doi.org/10.1038/s41598-023-46370-y

Bokkapittel

Øhlckers, L. R., Høstmælingen, A., Siqveland, J. (2023). Godt nok og bedre. Kvalitet i psykisk helse og rustjenester. Fagbokforlaget. ISBN: 9788245035285 latte i selvmordsforebygging – Hva trenger de, og hva kan de bidra med?

Andre artikler, rapporter, bokomtaler,

Dammen, T., Tunheim, K., Munkhaugen, J., Klungsøyr, O., Papageorgiou, C. (2023).Attention training technique delivered in groups as treatment for anxiety and depression in patients with coronary heart disease: study protocol for a waiting-list randomized controlled trial. *Frontiers in Psychology, 14*

Donovan R. M., Røise, O., Lien, L., Walby, F. A. (2023). *Om Diskriminering i akuttmedisin.* Kronikk. Dagens medisin, 20.12.23

Landrø, N. I., Harmer, C. J., Blackwell, S. E., Bø, R., Dawson, G., Goodwin, G., Hagen, H. S., Kingslake, J., Klovning, A., Klungsøyr, O., Schjøtt-Pedersen, O., Sæther, A. K., Torgersen, K. S., Vaaler, A., Andreassen, O. A., & Røssberg, J. I. (2023). Combining antidepressants and attention bias modification in primary health care (DEPTREAT): Protocol for a pragmatic randomized controlled trial. *Contemporary Clinical Trials*, *133*, 107326–107326. https://doi.org/10.1016/j.cct.2023.107326

Larsen, K., & Zachrisson, A. (2023). Sigmund Freud and Suicide—In His Life and in His Writings. *American Imago*, 80(2), 247–277. https://doi.org/10.1353/aim.2023.a901545

Pileberg, S., & Astrup, H. (2023). Ny rapport: Selvmord under døgnopphold i psykisk helsevern. *Suicidologi,* 28(2). https://doi.org/10.5617/suicidologi.10549

Walby, F. A., & Tørmoen, A. J. (2023). chatsafe: Fra versjon 1.0 til 2.0. *Suicidologi,* 28(3). https://doi.org/10.5617/suicidologi.10793

Mehlum, L. (2023). Barbara H. Stanley – In memoriam. Suicidologi, 28(1)

Rapporter

Qin, P., Syeda, S., & Mehlum, L. (2023). Selvmord og villet egenskade blant innvandrerbefolkningen i Norge: innsikt basert på norske registre. *Nasjonalt senter for selvmordsforskning og forebygging.*

Walby, F. A., Astrup, H., Giil, E., & Myhre, M. Ø. (2023). *Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Årsrapport 2019–2020 – Selvmord under døgnopphold. National Centre for Suicide Research and Prevention.*

Øiestad W., Neupane S.P & Larsen K.S. (2023). Suicide and Suicide Prevention in Norway: Key Facts and National Priorities.

Engelsk sammendrag av rapport

Walby, F. A., Astrup, H., Giil, E. & Myhre, M. Ø. (2023). *Norwegian Surveillance System for Suicide in Mental Health and Substance Misuse Services. Annual report 2019-2020 - Suicide among inpatients in Mental Health Services for Adults*. *National Centre for Suicide Research and Prevention*.

Bokomtaler

Larsen, K. (2023) om Freedenthal, S. Loving someone with suicidal thoughts. What family, friends and partners can say and do. New Harbinger Publications. 2023. Suicidologi. 2023. Vol. 28. No. 1. s. 58-60.

Larsen, K. (2023) om Craporo, G., Ortu, F. & van der Hart, O. (Red.). Rediscovering Pierre Janet. Trauma, dissosiation, and a new context for psychoanalysis. Routledge. 2017. Kateksis. Bulletin for Norsk Psykoanalytisk Forening. 2023. No. 1. s. 36-38.

Larsen, K. (2023) om Kaag, J. Sick souls, healthy minds. How William James can save your life. Oxford University Press. Psykologisk Magasin. 2023. Vol. 27. No. 1. s. 88-91.

Larsen, K. (2023) om Whitehead, A. Relating to suicide. A personal and critical perspective. Bloomsbury Academic. 2023. Suicidologi. 2023. Vol. 28. No. 2. s .62-65.

Larsen, K. (2023) om Gjelsvik, B. Inn i krisen. Veier til å møte og forstå intense kriser og selvmordsfare. Gyldendal Akademisk. 2022. Suicidologi. 2023. Vol. 28. No. 1. s. 54-57. latte i selvmordsforebygging – Hva trenger de, og hva kan de bidra med?

Konferansepresentasjoner

Børslien, D., Walby, F., Danielsen, R., Aaslund, A-H., Larsen, R., & Aarsæther, E. (2023). *Nødetateneog redningstjenesten ser en økning i hendelser som involverer personer med psykiske problemer. Hvordan skal vi håndtere dette i fremtiden. Innlegg: Psykiske lidelser, selvmord, selvmordsatferd og redningstjenestene v/ Walby, F.* Redningskonferansen, Oslo, 2023-11-06.

Dibaj, I. S. (2023) *Can treatment in adolescence prevent problems in adulthood? Psychotherapy in a developmental perspective.* Konferansepresentasjon. Global Mental Health Conference, Dhulikel, Nepal, 2023-03-23.

Dibaj, I. S., Tørmoen, A. J. Klungsøyr, O., Haga, E., Mehlum, L. (2023) *Trajectories and Predictors of Change in Emotion Dysregulation and Deliberate Self-Harm Amongst Adolescents with Borderline Features.* Posterpresentasjon. International Summit on Suicide Research (IASR), Barcelona, Spania, 2023-10-17.

Fredriksen K.J., Weibell M., Walby F.A. & Gjestad R. (2023). *Symptom Level and Change before Suicide -A prospective cohort study of 7000 psychiatric acute ward patients.* 2023 annual congress Schizophrenia international research society. Toronto, Canada. 2023-05-11 – 2023-05-15.

Fredriksen K.J., Weibell M.,Walby F.A., Gjestad R. (2023). *The Importance of Transdiagnostic Psychotic Symptoms in Suicide Risk assessments - Results from 7000 Acutely Admitted Psychiatric Inpatients and Death by Suicide at Follow up.* 2023 annual congress Schizophrenia international research society. Toronto, Canada. 2023-05-11 – 2023-05-15.

Haga, E; Wernø-Nilsson, H S. *Folkeopplysning for å redusere stigma til hjelpsøking.* 12. Nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging, Oslo. 2023-05-09 – 2023-05-10.

Hunsager, A., Midtbø, V., Walby, F. A., Morken, T., & Johansen, I.H. (2023). *Henvendelser til legevakt*

om villet egenskade. Poster. Nasjonal konferanse om selvmordsforebygging og –forebygging, Oslo, Norge. 2023-05-09 – 2023-05-10.

Hunsager, A., Midtbø, V., Walby, F. A., Morken, T., & Johansen, I.H. (2023). *Henvendelser til legevakt om villet egenskade.* Poster. Nasjonal konferanse om selvmordsforebygging og –forebygging, Oslo, Norge. 2023-05-09 – 2023-05-10.

Israel, P., Mehlum L., & Qin, P. (2023). *The Relative Risk of Parent Mortality Following a Childʼs Death: A National Cohort Study.* Oral presentation, 2023 IASR/AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona, Spain. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Kvarstein E. H., Langjord, T., Walby F. A. et al. (2023). *Mental health among extendively hospitalized patients due to severe self-harm.* Poster. ESTSS 2023: Trauma and resilience through the ages: A life course perspective. Belfast, Irland. 2023-06-14 – 2023-06-17.

Liu, B., Jia, C., & Qin, P. (2023). *Temporal risk of repeat deliberate self-harm and associated risk factors: a national cohort of all patients treated in specialist health services in Norway.* Poster presentation. 2023 IASR/AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona, Spain. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Mauland, E. K. & Neupane, S.P. (2023). *The influence of psychological stress and stress-related disorders in treatment outcome of periodontitis: A systematic review and meta-analysis. Poster presentation.* Psychoneuroimmunology Research Society´s annual Conference 2023, Boulder, Colorado, USA.

Mehlum L. (2023). *Dialectical behaviour therapy - the evidence for its effectiveness.* Møte ved Barne- og Ungdompsykiatrisk Forskningsenhet, Gentofte Hospital, København, Danmark. 2023-04-20.

Mehlum L. (2023). F*olkeopplysning om selvmord og forebygging i Norge – hva er erfaringene så langt?* 12. Nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging, Oslo. 2023-05-09 – 2023-05-10.

Mehlum L. (2023*). Sikkerhetsplanleggingsintervensjonen*. Akuttpsykiatrikonferansen, Oslo. 2023-09-14.

Mehlum L. (2023). *Personlighetsforstyrrelse: Er det mulig å få det bra?* Personlighetsalliansen, Stigmadagen, Oslo. 2023-11-24.

Mehlum L. (2023). *DBT as a suicide preventive intervention*. Suicide Research Summit, Barcelona, Spania. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Mehlum L. (2023). *Ny vær varsom plakat.* Paneldebattinnlegg. Norsk presseforbunds møte, 2023-09-28.

Mehlum L. (2023). *Samtaler om selvmord.* Paneldebattinnlegg. Helsedirektoratet Åpent møte, Oslo. 2023-10-26.

Mehlum L. (2023). *Hva virker i selvmordsforebygging*. Dagskonferanse, Verdensdagen for selvmordsforebygging, LEVE, Oslo, 2023-09.05.

Mehlum, L., Asarnow, J.R., Santamarina-Perez, P., Carlsson, G. & Neupane, S.P. (2023). *Use of psychotropic medication in the treatment of suicidal and self-harming adolescents - a cross-*

national comparison between three treatment trials., Vitenskapelig foredrag. IASR/AFSP International summit on suicide research, Barcelona, Spain. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Mehlum L, Zeiner P, Brager-Larsen A. (2023*). Self-harming adolescents with sub-threshold or full-syndrome borderline personality disorder - distinctly or dimensionally different?* Meeting in the Nordic Suicide Prevention Research Network, 2023-04-20.

Myhre, M. Ø. (2023). *Increasing suicide mortality rates in patients with cannabis use disorder – A national registry study.* IASR/AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona, Spain. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Myhre, M. Ø. (2023). *Systemperspektiver på selvmordsforebygging.* ISPS, Hamar. 2023-02-08

Myhre, M. Ø. (2023). *Traumeatferd i et atferdsanalytisk perspektiv.* NAFO seminaret. Storefjell. 2023-04-28.28.

Myhre, M. Ø. (2023). *Systemperspektiver på selvmordsforebygging.* Nasjonal konferanse selvmordsforebygging. Oslo. 2023-05-10.

Neupane, S.P. (2023). *Systematic review and meta-analysis of immune and inflammation related gene variations in suicidal behaviors.* Poster presentation. Psychoneuroimmunology Research Society´s annual Conference 2023, Boulder, Colorado, USA.

Neupane, S.P., Daray, F.M., Ballard, E.D., Galfalvy, H., Itzhaky, L., Segev, A.,Tene, O., Mann, J.J., & Zalsman, G. (2023) *Immune-related biomarkers and suicidal behaviors: A meta-analysis.* European Neuropsychopharmacology Conference ECNP, Barcelona. 2023-07-09 – 2023-07-10.

Neupane, S.P., Onyeka, I.N., Daray, F.M. & Bull, V.H. (2023). *Systematic Review of Longitudinal Associations between Oral and Mental Disorders.* CED/NOF IADR Oral Health Research Congress. Rhodes, Greece. 2023-09-21 – 2023-09-23.

Neupane S.P., Øiestad W. & Larsen K.S. (2023) Country progress review (Norway) on implementation of best practice on Suicide Prevention from Austria Murcia, Spain 2023-10-16 – 2023-10-18

Qin, P. (2023). *Follow-up Support and Intervention for Self-Harming Patients in the Real World.* Plenary talk. 2023 IASR/AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona, Spain. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Qin, P. (2023). *Psychiatric Care after Deliberate Self-harm.* Suicide Research Seminar at Shandong University, Jinan, China. 2023-04-06- 2023-04-07.

Qin, P. (2023). *Large scale national registries from across the Nordic countries: combining different registers and utilizing suicide related data with innovative research approaches.* Invited presentation. Seminar on data and surveillance systems linked to suicides and self-harm. Joint Action EU. Digitalt. 2023-05-10.

Qin, P. (2023). *Hva har det skjedd etterpå med pasientene behandlet for villet egenskade på somatisk sykehus?* Presentasjon. 12. nasjonale konferanse om selvmordsforskning og –forebygging, Oslo, Norge. 2023-05-09 – 2023-05-10.

Tørmoen, A. J. m.fl. (2023). *Looking back: A Qualitative Study of Young Adults 12 Years after DBT- A Treatment.* Poster. IASR/AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona, Spain.

2023-10-15 – 2023-10-18.

Tørmoen, A. J. (2023). Fra læringsteori til traumer og kompleks PTSD. Traumer, PTSD, Dialektisk atferdsterapi, atferdsanalyse. Norsk atferdsanalytisk forening. NAFO seminaret. Storefjell. 2023-04-28.28.

Tørmoen, A. J. (2023). *Dialektisk atferdsterapi: skjellsettende terapi eller bare atferd?* Nasjonal konferanse om selvmordsforskning og –forebygging, Oslo, Norge. 2023-05-09 – 2023-05-10.

Tørmoen, A. J. (2023*). Social media and self-harm – lessons learned from general population and vulnerable adolescents in Norway*. Symposium. 32nd World Congress of the International Association for Suicide Prevention, Piran, Slovenia. 2023-09-19 – 2023-09-23.

Walby, F. A. (2023). *Forebygging av selvmord ved bruk av registerdata: Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord. Plenar: Når ikke alt går som det skal.* Helse- og kvalitetsregisterkonferansen 2023, Oslo, Norge. 2023-10-25 – 2023-10-26.

Walby, F. A. (2023). *Fremtidens bymiljøer kan designes for bedre robusthet ift psykososiale kriser slik som covid-19.* Oslo Urban week – 2023, Oslo, Norge. 2023-09-12.

Walby, F. 2023). *Selvmord. En kort gjennomgang – kunnskapsstatus*. Plenar. Psykisk helse - 2023, Trondheim, Norge. 2023-06-05 – 2023-06-07.

Walby, F. (2023). *Fra selvmordsrisikovurdering til forebygging satt I system.* Plenar. Nasjonal konferanse om selvmordsforskning og –forebygging, Oslo, Norge. 2023-05-09 – 2023-05-10.

Hunsager, A. Midtbø, V. Walby, F. A., Morken, T., Johansen, I. H. (2023). *Henvendelser til legevakt om villet egenskade.* Poster. Nasjonal konferanse om selvmordsforskning og –forebygging, Oslo, Norge. 2023-05-09 – 2023-05-10.

Walby, F. A. (2023). *Om nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling., Selvmord under døgnopphold - Funn fra ny rapport., Systemperspektiv på selvmordsforebygging for pasienter med psykoselidelser.* Parallellsesjoner. ISPS fagkonferanse: «It takes a lot to laugh (it takes) a train to cry» – Om følelser og psykose, Hamar, Norge. 2023-02-09 – 2023-02-10.

Walby, F. A. (2023). *Self-harm and hidden groups on social media: Experiences from Norway and a research proposal*. Nordic Suicide Research Network. 2023-12-01.

Walby, F. A., Giil, E., Astrup, H., Myhre, M. Ø., & Melum, L. (2023). *Suicides on and off the ward while under inpatient care: A national hybrid-register study.* Poster. IASR/AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona, Spain. 2023-10-15 – 2023-10-18.

Walby, F. A. & Myhre, M. Ø. (2023). *Selvmordsforebygging; Fra prediksjon til systemperspektiv.* Seminar 1. Psykisk helse – 2023, Trondheim, Norge. 2023-06-05 – 2023-06-07.

Walby, F. A. & Myhre, M. Ø. (2023). *Suicide after discharge and sequences of contact before suicide: Findings from the Norwegian Surveillance System for Suicide*. Nordic Suicide Research Network. 2023-10-06.

Walby, F.A., Myhre, M. Ø., Astrup, H., Giil, E. & Terjesen, A. G. (2023). *Selvmordsforebygging i et systemperspektiv.* Symposium. Nasjonal konferanse om selvmordsforskning og –forebygging, Oslo, Norge. 2023-05-09 – 2023-05-10.

Fredriksen, K. J, Weibell, M.,**Walby F. A.** & Gjestad, R. *Symptom Level and Change before Suicide -A prospective cohort study of 7000 psychiatric acute ward patients.* Poster. Annual congress Schizophrenia International Research Society, Toronto, Canada. 2023-05.11

Fredriksen, K. J., Weibell, M.,**Walby, F. A**, Gjestad, R. (2023). *The Importance of Transdiagnostic Psychotic Symptoms in Suicide Risk assessments - Results from 7000 Acutely Admitted Psychiatric Inpatients and Death by Suicide at Follow up*. Poster. Annual congress Schizophrenia International Research Society, Toronto, Canada. 2023-05.11

Weibell M., Walby F.A., Gjestad, R. & Fredriksen K.J. (2023). *Psychotic Symptoms and Suicide Risk in Substance Use Disorders - Results from a Large Prospective Study of Consecutively Admitted Patients.* 2023 annual congress Schizophrenia international research society, Toronto, Canada. 2023-05-11 – 2023-05-15.11-15.

Walby, F. A. (2023). *Self-harm and hidden groups on social media: Experiences from Norway and a research proposal.* Nordic Suicide Research Network. 2023-12.01.

Walby, F. A., Myhre, M. Ø., (2023). *Suicide after discharge and sequences of contact before suicide: Findings from the Norwegian Surveillance System for Suicide*". Nordic Suicide Research Network. 2023-10.06.

Walby, F. A. (2023). Self-harm and hidden groups on social media: Experiences from Norway and a research proposal. Nordic Suicide Research Network. 2023-12.01.

Walby, F. A., Myhre, M. Ø., (2023). Suicide after discharge and sequences of contact before suicide: Findings from the Norwegian Surveillance System for Suicide". Nordic Suicide Research Network. 2023-10.06.

Undervisning/foredrag/veiledning/nettressurser

Knut Andersen

- Forelesning i Forlenget sorgterapi (FST), utdanningsprogrammet i FST, del 1, NSSF, UiO. 12.–13.04.
- Forelesning i Forlenget sorgterapi (FST), utdanningsprogrammet i FST, del 2, NSSF, UiO. 06.–08.06, 24.08.

Iselin Dibaj

- En ungdomstid i kaos – Hvordan møte ungdom som strever med selvskading? Konferanseforedrag. Barn og ungdom med angst (Fagfokus), Gardermoen. 04.12.
- Paneldebatt: Angst eller bare litt nervøs? Samfunnets holdninger til motgang og ubehag, Barn og ungdom med angst (Fagfokus), Gardermoen. 04.12.
- Innovative practices in psychotherapy: How and why does psychotherapy work? Clinical experiences from Norway. Undervisning for LIS-leger og psykologstudenter, Tribhuvan University, Kathmandu, Nepal. 27.03.

Tone Enge-Bertelsen

- Undervisning på del 1 ved utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO. 30.01–030.2.
- Undervisning på del 2 utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO. 23.–27.10.
- Veileder for 2 DBT-team ved utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO

Kirsti Hermansen

- Veileder for 3 DBT-team ved utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO

Lars Mehlum

- Forelesning i Forlenget sorg-terapi (FST), utdanningsprogrammet i FST, del 1, NSSF, UiO. 12.–13.04.
- Forelesning i Forlenget sorg-terapi (FST), utdanningsprogrammet i FST, del 2, NSSF, UiO. 06.–08.06, 24.08.
- Selvmordsproblematikk og selvmordsrisikovurdering. For medisinstudenter v/Universitetet i Oslo. 08.02.–23.08.
- Veileder for 2 DBT-team ved utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO
- Bruk av ferdigheter til å regulere emosjoner. For Livslosen, Stiftelsen Diakonissehuset,07.02.
- Intervensjon ved selvmordskriser. Forelesning for medisinstudenter, UiO. 08.11.
- Innføringsseminar i Forlenget sorg-terapi, NSSF, UiO. 16.02.
- Forebygging av suicidal atferd blant pasienter med ustabil personlighetsforstyrrelse – hva er effektive behandlingsstrategier? Møte i Norsk forening for Dialektisk atferdsterapi (N-DBT), Oslo. 15.05.
- Selvmordsrisikovurdering og behandling av pasienter med kronisk suicidalitet, undervisning for LIS-leger ved Oslo universitetssykehus HF, Oslo. 13.06.
- Forlenget sorgforstyrrelse og behandling. Foredrag for behandlere, Vindern DPS, Oslo. 07.09.
- Selvmordsproblematikk. Grunnkurset for spesialistkandidater i psykiatri, Norsk psykiatrisk forening, Klækken. 28.09.
- Selvmordsrisikovurdering. Undervisning for LIS-leger Vestre Viken HF, Blakstad Sykehus. 21.11.
- Hovedveileder for 7 doktorgradsstipendiater ved NSSF, UiO

Gjertrud Kvalstad

- Undervisning på del 1 ved utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO. 30.01–03.02.
- Undervisning på del 2 ved utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO. 23.-27.10.
- Veileder for 4 DBT-team ved utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO

Martin Ø. Myhre

- Håndtering av kontingenser i miljøterapi, BUP Lian St Olavs Hospital HF. 20.01.
- Atferdsaktivering. Bachelor i vernepleie, OsloMet. 27.01.
- Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord, FACT Vest Bydel Frogner. 30.01.
- Atferdsaktivering, Lovisenberg Diakonale sykehus. 12.05.
- Nordic Suicide Research Network, Digitalt. 06.10.
- Empirisk støttede tilnærminger, Master i atferdsvitenskap, OsloMet. Juni
- Atferdsaktivering, Bachelor i vernepleie,Høgskolen i Innlandet. Mai
- Atferdsaktivering, Bachelor i læringspsykologi, OsloMet. 02.10.
- Selvskading hos ungdom og unge voksne, Vernepleier snikksnakk, Delta. 24.10.
- Systemperspektiver på selvmordsforebygging, Faglig forum, Trondheim. 05.06.
- Veileder, 2 Masteroppgaver i atferdsvitenskap, OsloMet.
- Biveileder, Masteroppgave i psykisk helsearbeid, OsloMet.

Sudan P. Neupane

- Norges erfaringer med handlingsplan, dens implementering, innlegg i ulike møter (ca. 5 ulike datoer i 2023 inkludert fysisk i Murcia, Spania 26.09.), ImpleMENTAL Joint Action, EU prosjekt

- Bruk av verktøy for systematisk litteratur review og meta-analyser, 2023. Foredrag ved Tannhelse Rogaland, Sola Strandhotell. 11.04.
- Hvordan gjøre meta-analyse innen suicidologi, heldagsworkshop, International Association for Suicide Research IASR, Barcelona. 05.10.
- Medarrangør, workshop on data and registry linked to suicide and self-harm 2023, JA ImpleMENTAL, EU prosjekt. 25.05. og 05.06.
- Veiledning, PhD kandidat Hans Christian Henriksen i prosjektet Health risks and treatment of anabolic-androgenic steroid (AAS) dependence, UiO
- Veiledning, medisinstudent Erlend Biørn Kvamme (Project: Risiko for selvmordsatferd blant individer med alkoholbrukslidelse), UiO

Marthe Stornes

- Veileder for 2 DBT-team ved utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO
- Digital undervisning av del 1 ved utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO. 24.–25.05, 31.05-02.06.

Ping Qin

- Hovedveileder for 4 doktorgradsstipendiater ved NSSF, UiO
- Hovedveileder for 1 doktorgradsstipendiat ved Akuttmedisin, OUS/UiO
- Biveileder for 1 doktorgradsstipendiat ved NORMENT, OUS/UiO

Anita Johanna Tørmoen

- Veileder for 2 DBT-team ved utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO
- Hovedveileder for 2 doktorgrasstipendiater OUS/UiO
- Biveileder for 2 doktorgrasstipendiater
- Om selvskading og behandling, Innlegg på fagdag Sykehuset Innlandet HF. 06.11.
- Om ungdom og selvskading, Den frivillig chattetjenesten Kors på halsen, Røde kors. 11.09.
- Olafprisen, fagutvalgets nominasjonsforedrag, Verdensdagsarrangement, LEVE. 05.09.
- Omsorgs- og endringsmodellen (OEM): En DBT-informert miljøterapeutisk tilnærming i barnevernsinstitusjoner, teori og forskning, Undervisning på Høgskulen på Vestlandet. 13.02.

Fredrik A. Walby

- Selvmord og smitte, invitert innlegg, høringsmøte, Utvalget for revisjon av VVP, Oslo. 23.01.
- Samtykkeutvalget (Helse og omsorgsdepartementet), invitert innlegg om samtykkekriteriet og nærliggende fare, suicidalitet. Oslo 02.02.
- Kronisk suicidalitet, Hovedredningssentralen, Bristol, Oslo. 15.02.
- Kartleggingssystemet; resultater og implikasjoner, Ledergruppa, divisjon for psykiatri, Sykehuset Innlandet HF. Digitalt 17.02.
- Selvmord, depresjon og nye nasjonale retningslinjer, Sykehuset Vestfold HF. 22.03.
- Kronisk suicidalitet, Hovedredningssentralen, Bristol, Oslo. 30.03.
- Suicidalitet, Politihøyskolen, videreutdannelse for krise og gisselforhandlere,Oslo. 11.04.
- Hva kommer i de reviderte nasjonale retningslinjene? Psykiatrisk legevakt, Oslo. 25.04.
- Selvmord i PHV, obligatorisk grunnkurs i psykiatri for leger i spesialisering, Farris Bad. 26.04.
- "Bare atferd", foredrag samt co-charing, invitert symposium, NAPA konferansen 2023, Storefjell Resort Hotel. 27.04.
- Selvmordsforebygging et systemperspektiv; innspill til strategiplan, Helse Fonna HF, + gruppeledelse, Stord hotell. 03.05.

- Selvmordsrisikovurderinger i et klinisk perspektiv, Helse Fonna HF. 04.05.
- Menn, psykisk helse, rusmiddelmisbruk og selvmord, åpent møte, Folkehelseinstituttet, Kulturhuset Youngs gate, Oslo. 10.05.
- Selvmord i et akuttmedisinsk perspektiv, Stiftelsen Norsk luftambulanse, Bergen. 15.05.
- Input on live national surveillance of all suicides under service use and up to 12 months since contact: - A national hybrid registry surveillance system, IMPLEMENTAL (EU project), Webinar. 25.05.
- Hva vet vi om selvmord i PHV og TSB? Obligatorisk LIS-lege undervisning, OUS. 06.06.
- Selvmordsrisikovurdering, Helse Fonna HF, digitalt. 07.06.
- Selvmordsrisikoforebygging i et systemperspektiv, obligatorisk LIS undervisning. Vestre Viken HF, Blakstad. 14.11.
- Om vurdering og håndtering av suicidalitet, Grunnkurs i allmennmedisin, Thon Hotel, Oslo. 14.11.
- Selvmordsforebygging. Fra risikovurdering til system, heldagsundervisning, Nordlandssykehuset HF, Bodø. 24.11.
- Vurdering av selvmordsfare og nye nasjonale retningslinjer. Obligatorisk grunnkurs leger i spesialisering i rusmedisin, digitalt. 12.12.
- Selvmord i spesialisthelsetjenesten for psykisk helse og rus. Årsrapport 2019-2020. Utvalgte hovedfunn, powerpointpresentasjon for nedlasting, NSSF, UiO
- Personer i kontakt med psykisk helsevern for voksne (PHV-V) siste året før selvmord, infografikk for nedlasting, NSSF,
- Hovedveileder for 1 doktorgradsstipendiat, NSSF, UiO
- Biveileder for 2 doktorgradsstipendiater, NSSF, UiO

Kristoffer Bele Ødegård

- Digital undervisning av del 1 utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO. 24.–25.05, 31.05–02.06.
- Veileder for 4 DBT-team ved utdanningsprogrammet i DBT, NSSF, UiO.

Roller/verv/bedømmelser

Iselin Dibaj

- Klinikk PHAs Forsknings Utvalg, Oslo Universitetssykehus HF.
- Junior Member ESSPD.

Kim Larsen

- Leder i Norsk Psykologforenings Ankeutvalg for spesialistsaker.

Lars Mehlum

- Regional Komite for Medisinsk og Helsefaglig Forskningsetikk (2021–)
- American Foundation for Suicide Prevention, Medlem av Scientific Advisory Council
- Suicide Prevention in Germany – Current State and Perspectives. Deutsche Akademie für Suiziprävention, Medlem av Advisory board
- Nordic Network for Suicide Prevention Research, medlem av styringsgruppe (2022–)
- Livslosen, Stiftelsen Diakonissehuset Lovisenberg, Medlem av referansegruppen (2022–)
- Norsk Forening for Dialektisk Atferdsterapi DBT, styremedlem og æresmedlem
- World Psychiatric Association, Medlem av Section of military psychiatry
- International Association for Suicide Prevention (IASP) College of Presidents (2013–)
- 7th International Congress on Borderline Personality and Allied Disorders, Antwerpen september 2024, Medlem av Scientific Board

- IASR/AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona oktober 2023, Medlem av International Program Committee og medlem av International Advisory Committee
- 32nd World Congress of the International Association for Suicide Prevention, Piran, Slovenia, august 2023, Medlem av Scientific Committee
- 18th European Symposium on Suicide and Suicidal Behaviour, Roma september 2024, Member of Scientific Committee
- 12. nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging, Oslo, 09.–10.05, Medlem av fagkomite
- World Association for Dialectical Behaviour Therapy (WADBT), Medlem av Board of Directors (2020)
- World Association for Dialectical Behaviour Therapy (WADBT), Medlem av Research Comittee og Finance Committee (2020-)
- European Alliance Against Depression (EAAD). Research Committee. Chair (2021-)
- Tidsskriftet Suicidologi, Sjefredaktør
- Archives of Suicide Research, Consulting Editor
- Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation, Member Editorial Board
- Crisis, Member Editorial board
- Personality Disorders: Theory, Research and Treatment, Member Editorial Board
- Permanent reviewer for: British Medical Journal, Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation, American Journal of Psychiatry, Acta Psychiatrica Scandinavica, Crisis, Archives of suicide research, Suicide and Life -threatening behavior, Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, Journal of Child Psychology and Psychiatry
- Bedømmelse: Dr Marie Claire Geoffroy for position as Full Professor at McGill University, Montréal, Canada
- Bedømmelse: Dr Michele Berk for position as Associate Professor at Stanford University School of Medicine, Palo Alto, USA
- Bedømmelse: Dr Beth Brodsky for position as Full Professor at Columbia University, New York, USA
- Bedømmelse: Cand Psychol Aleksander Heltne, PhD ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo, leder av bedømmelseskomiteen
- Bedømmelse: Cand Med Gabriela Hjell, PhD ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo, leder av bedømmelseskomiteen

Martin Ø. Myhre

- Styremedlem, Norsk atferdsanalytisk forening
- Faglig konsulent, Norsk tidsskrift for atferdsanalyse
- Studentmedlem, International Association for Suicide Research
- Faglig rådgiver, "Snakk om det mann", likestillingssenteret KUN, prosjekt Stiftelsen Dam.
- Faglig rådgiver, Pårørendealliansens utarbeidelse av informasjonsmateriell til pårørende.
- Faglig rådgiver, Film, Den norske filmskolen, søknad til Stiftelsen Dam gjennom Rådet for psykisk helse

Sudan P. Neupane

- Styremedlem, Fulbright Alumni Norge
- Fagekspert, Horizon Europe, EU
- Interview committe member, Fulbright Norway
- Award committee, Fulbright Alumni best article prize 2023 Norway

- Medlem i Fagutvalget Forskning, Stiftelsen Dam
- Team member Norway, ImpleMENTAL Joint Action
- Redaksjonsmedlem, tidsskriftet Brain, Behavior and Immunity – Integrative (official journal of Psychoneuroimmunological Research Society, PNIRS, USA)
- Ekstern sensor, Helseutfordringer og epidemiologi, Høyskolen i Innlandet
- Varamedlem, Instituttrådet, Institutt for klinisk medisin, Det Medisinske Fakultet, UiO
- Faculty member, European College of Neuropsychopharmacology
- Fagfellevurderer for (i 2023): Translational Psychiatry, Molecular Psychiatry, Journal of Integrative Neuroscience, Brain, Behaviour and Immunity, Drug and Alcohol Dependence, Journal of Affective Disorders
- Medlem, Psychoneuroimmunology Research Society (PNIRS

Ping Qin

- Medlem av bedømmelse- og intervjukomité for en PhD-kandidatstilling ved OSU/Institutt for klinisk medisin, UiO
- Medlem av bedømmelse- og intervjukomité på en forskerstilling ved Institutt for klinisk medisin, UiO
- Medlem av bedømmelse komité for en professor stilling ved Institutt for klinisk medisin, UiO
- Leder av bedømmelseskomité for doktorgradsavhandling til cand. med. Stener, UiO
- Deputy Direktør og Visiting Professor av Centre for Suicide Prevention Research i Shandong University
- Chair-person of IASP SIG on Suicide and Self-harm in Middle-aged Adults
- Fagfellevurderer for NEJM, The Lancet, JAMA, British Medical Journal, American Journal of Psychiatry, Annals of Epidemiology, JAMA Psychiatry, Journal of Clinical Psychiatry, Journal of Affective Disorders, Journal of Epidemiology and Community Health, Crisis, Acta Psychiatrica Scandinavica
- Medlem av International Association for Suicide Prevention (IASP)
- Scientific Committee of 32th World Congress of the International Association for Suicide Prevention, 19.-23. september, Piran, Slovenia
- Chair of 2023 IASR / AFSP International Summit on Suicide Research, Barcelona, Oktober

Anita Johanna Tørmoen

- Fagfellevurderer for Journal of affective disorders reports, Tidsskrift for Norsk Psykologforening, Psykologi i kommunen
- Fagutvalgsleder for Olafprisen LEVE
- Medlem av DBTs internajonale forum, planlegging av årlig seminar for DBT-lærere
- Sensor for PhD-kandidats midtveisevaluering, UiO
- Medlem av bedømmelse- og intervjukomité for to PhD-kandidatstilling ved OUS/Institutt for klinisk medisin, UiO
- Leder for fagkomiteen 8. nasjonale konferanse om DBT, NSSF, UiO

Fredrik A. Walby

- Fagfellervurderer for Journal of Clinical Psychiatry, Clinical Psychology Review, Addiction, Journal of Affective Disorders, Suicidologi, BMJ Open, Plos One, European Journal of Public Health, Health Service Research, Journal of Child Psychology and Psychiatry, Psychosis, Michael, Frontiers in Psychiatry, Frontiers in Psychology

Priser

Lars Mehlum

- Utnevnt til æresmedlem i Norsk forening for Dialektisk atferdsterapi (N-DBT)

Martin Ø. Myhre

- Early career researcher award. American Foundation for Suicide Prevention/International Association for Suicide Research. International Summit on Suicide Research, Barcelona, Spania